T—H K.
I. 1113.

2. péld.
(Telj.)

COMPILATÆ

CONSTITUTIONES REGNI TRANSYLVANIÆ ET PARTIUM HUNGARIÆ

EIDEM ANNEXARUM.

Ord. I. 1113,

Ex Articulis ab Anno Milleſimo Sexcenteſimo Quinquageſimo Quarto, ad præſentem huncuſque Milleſimum Sexcenteſimum Sexageſimum Nonum concluſis excerptæ.

Szegedi Bibl.
815.

CLAUDIOPOLI.

Apud MICHAELEM SZENTYEL VERES-EGYHAZI.
cIↃIↃC LXXI.

A M. N. MUZEUM KÖNYV-TÁRA

DR. TODORESZKU GYULA ÉS NEJE HORVÁTH ARANKA KÖNYVTÁRA

PRÆFATIO.

NOS MICHAEL APAFI, DEI GRATIA PRINCEPS TRANSYLVANIÆ, PARTIUM REGNI HVNGARIÆ DOMINVS, ET SICVLORVM COMES, &c. Memoriæ commendamus per præsentes. Quod cum supremi Regum Regis & Rerum Universarum Opificis, favorabili Clementia aspirante, post tot cladibus afflictas, tot Ignis voraginibus consumptas, tot internorum & externorum Bellorum furoribus exhaustas, tot denique omnis generis, periculorum fluctibus obrutas, desperatas, & fere ad fatalem terminum redactas, res Transylvanicas; nobis hoc sublimitatis fastigium contigit. Nihil prius potius antiquiusq; habuimus, quam inter tanta Infortuniorum discrimina, periclitantibus & jam jam desperaturis Regni nostri Transylvaniæ, & partium Hungarum eidem annexarum, penatibus; Vitâ & sangvine nostro posthabito, nihili penso desiderabili sanctæ Pacis auræ apud fulgidam Portam Otthomannicam reacquisitâ; Optimè perfectis perfusis & refocillatis, Astræam revocare, sacræ Themidos tropheum erigere, & justitiam Pacis internæ basim, ad instar magni Nominis, & fœlicis reminiscentiæ, Principum, Prædecessorum videlicet nostrorum, in Ditionibus, Principatui nostro subjectis recolendam, & exornandam astruere: Pace apud fulgidam Portam Otthomannicam, maximo negotio solicitudine ineffabili, & studio nostro non contemnendo (divino faventenumine) jam confecta & reacquisita; Super Legibus patriis, inter Armorum strepitus circumsonantes, miserum in modum convulsis, ob vicissitudines Principum, eorumq;

Proh dolor! mutationem periculosissimam, confusis & (ut plurimum) sibi invicem contrariè editis, restaurandis, conciliandis, compilandis, in ordinem redigendis, & prælo subiiciendis, dum tã spontanea nostra voluntate, fuerimus sollicitiquam Dominorum, Statuum & Ordinum instantiis exorati & sollicitati, nostrarum, duximus esse partium reintamutili, & turbis forensibus complanandis, componendis, & compescendis proficua, prodictorũ Dominorum, Statuum & Ordinum, supplicationibus faventer admissis, clementerq; exaudistis, annuere, & Articulos ab Anno Millesimo Sexcentesimo Quinquagesimo quarto excusos, fundamentalibus Patriæ legibus plerosq; noxios & contrarios, primum quidem segregandos, segregatos compilandos, post complicatos examinandos, examinatos in ordinem redigendos, in Ordinem Redactos tandem Calcographorum opera excudendos, curare. Quorum Articulorum compilandorum curam. Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Sexagesimo Octavo, Viris idoneis, & Legum Patriarum, Consvetudinumq; approbatarum, peritissimis, demandaveramus, qui illi negotio, Fidei & solertiæ eorum commissio, totis viribus intenti, Colophonem eodem Anno imposuerunt, & in Generali Congregatione Dominorum Statuum, & Ordinum Trium Nationum, Regni nostri Transylvaniæ & Partium Hungariæ eidem annexarum, in Civitatem nostram Albam Juliam, ad diem Vigesimum quintum Mensis Januarii, Anni utpote currentis, ardius quibusdam Regni negotiis, totam Communitatem aqua sortæ concernentibus, exantlandis, & examini jam compilatorum Articulorum, per nos indictâ, celebratâ, præsentaverunt. Quibus legum Patriarum, Consvetudinumque approbatarum, cynosuræ confirmandis, & cooptandis, licèt multum temporis impensum sit; Nihilominus tamen ob ardua Regni Negotia, ne tunc quidem quod optavimus, optatum

optatum ferre quivimus. Verùm in publica Dominorum Regnicolarum congregatione, publicè lectos, relectos, & legum Patriarum, Consvetudinumque approbaturũ, ad amussim examinatos eosdem Articulos, Viris, de re Judiciaria benè meritis, in ordinem distinctaq; capita, coaptandos, conformandos, & distingvendos dedimus, commisimusve. Quibus secundùm Approbatarum Constitutionum Methodum (iisquoq; qua Juxta Propositiones nostras in eadem generali Congregatione Dominorum Statuum & Ordinum, in Articulo erànt concluſa, ut rerum occaſio ſvadebat, & ordo Jubebat, inſertis) in Quinq; Partes diſponere (ut eò citius Approbatarum Conſtitutionum Diſpoſitioni, Partitioniq; aſvefacta ingenia percipere poſsint & valeant) Placuit; Aſſumitur itaq; Primo Cura Eccleſiarum; Negotia principis, Statuum & Fiſci, Secundo diſponitur. Tertio Dominos Regnicolas concernentium, negotiorum ſeries deſcribitur. Quarto Proceſſus juridicus coordinatur: Edicta tandem. Quinto in ordinem revocantur. Totumq; opuſculum in Compendiũ congeſtum & complicatum, Domini Status & Ordines Trium Nationum Regni noſtri Tranſylvaniæ, & annexarum Partium Hungariæ nobis præſentaverunt ſubmiſſe ſuplicantes & ſollicitantes, dum Compendium illud juridicum publicè in Generali Congregatione, Examinatũ (quanquam inter Bellonæ furores) ex articulis pro renata, elaboratis, excerptum, tamẽ jurium ſuorum & Juſtitiæ adminiſtrationi nõ diſſonum, imò proficuum cognitum ſit. Nos quoq; ut omnia: & ſingula in eodem contenta, habita, admittere, & approbare; eiſdemq; & eorum hæredibus ac Poſteritatibus, proſtatutis futurum & valiturum, autboritate noſtra Principiali roborandum & Confirmandum ducere clementer dignaremur; Cujuſquidem Opuſculi tenor, & verbalis continentia ſequitur, hoc modo:

§(o)§

COMPILATÆ CONSTITVTIONES REGNI TRANSYLVANIÆ, & PARTIUM HUNGARIÆ EIDEM ANNEXARUM.

Ex Articulis ab Anno Milleſimo Sexcenteſimo Quinquageſimo Quarto, ad præſentem huncuſque Milleſimum Sexcenteſimum Sexageſimum Nonum concluſis excerptæ.

Pars Prima

TITULUS PRIMUS.

ECCLESIAI DOLGOKROL.

ARTIULUS I.

AZ mely *Religion* lévőknek Templomok kezekből a' más *Religion* lévőktől hatalmaſul ki-foglaltattak magok *authoritáſ*sokbol az illyen hatalmaskodók ellen *Procedá*llyanak, áz illyenekről irt *Articulu*ſok ſzerént. *Ex Art. An. 1664.*

ARTICULUS II.

AZ melly Paraſzt Ember Templomot nem akarna *frequen*tálni, hanem az Iſteni tiſzteletet el-mulatná háromſzor egymás után, az ollyakat a' *Dominus terreſtris* Iſtenhez valo buzgoságából, mélto mentsége nem lévén az ollyan Jobbágynak, veretteſſe kézi kalodában, hogy azáltal-is az Iſteni tiſzteletre ſzoktathaſſa. *1664.*

ARTICULUS III.

AZ Prædicátorok az *Patronu*ſnak és *Populu*ſnak nagyob réſzének akarattya ellen az Eccléſiákban meg ne maradhaſſanak, lakhaſſanak, ha ſzintén a' *minor Par*ſtól maraſztatnának-is, hanem az Eſpereſtek kőteleſek legyenek az ollyan helyekből ki-vinni, és más hellyekre *collocá*lni. *1664.*

ARTICULUS IV.

TÖrtént ollyan dolog-is hogy némelly Nemes Embernek lovát el-lopván, az nyomán Egy házi rend Prædikátor házához *Ex Art. An. 1655.*

nyo-

nyomozták honnat a' Lator el-szaladván, javait a' káros Embernek még Tiszt kérésére-is ki nem adta volna, *Prætenda*lván azt hogy semmiben néki a' külsö Tiszt nem *prescribá*l, mivel penig az ollyan dolognak *patrá*lása Papi hivatallyán kivül vagyon, és nem ugy Papi, mint Nemesi szabadsággal élö Emberek ö kegyelmek-is eziránt; hogy azért az illyen *Casu*sokban az Edgyházi rendek-is az Ország Törvényes *Processu*sinak *subjacea*llyanak, sőt nem kissebb szabadsággal mint más Nemes Emberek ellen *Procedá*lhassanak a' Tisztek ö kegyelmek ellen-is.

ARTICULUS V.

VAdnak oly Emberek-is kik az Prædikátori rendeknek szokot jövedelmeket, dézmájokat ki-adni nem akarják lévén azért ennekelötte-is, erröl valo *Constitutio*ja az Országnak, hogy senki az Ecclésiai *Proventu*st, maga *usu*sára ne *Convertá*llya, hanem minden rendek az Országnak erröl irt *Constitutioji* szerint minden szokott jövedelmeket tartozzanak meg-adni, tőllök el-ne tartsák, ha hol penig más falu határán vetne valaki, az ott valo Papnak tartozzék az dézma ki-adással a' régi *usus* szerint annak *Prætensio*jával hogy más falu határára vetett s' nem halgattya Prædicátiojat el-ne tarthassa. Az hol penig vékával szoktak fizetni ö kegyelmek (azzal hogy most a' véka meg-kissebbedett) bérek ne *minuá*lodgyék, hanem annyi buzát és egyéb gabonát adgyanak, mint az elött járt, igasságossan fel-intézvén.

In Art. An. 1656.

ARTICULUS VI.

AZ melly helyekben boldog emlekezetü Idősbik Rákoczi György Fejedelem idejétől fogva, az Papoknak *Schola* Mestereknek dézmájok vagy *quartá*jok járt, az alat más *privata Personá*któl el-foglaltattanak, *à modo deinceps*, azon Ecclésiához valo Papoknak *Schola* Mestereknek, avagy azon *Diœcesis*ben lévő szegényebb *Ecclesiastica Personá*knak viszsza adattassanak, melyről viselljen gondot, és tegyen *dispositio*t azon *Diœcesis*ben lévő Esperest. Az *Verus Prætendens Possessor*ok az Oláh Papokon, dézmájokon, és illendő *honorarium*okon kivül, egyéb taxát ne *exigá*llyanak *sub pœna Articulari*.

In Art. An. 1668.

ARTICULUS VII.

NAgy Enyeden az nem régen Nemessedett lakosok az kőzönséges jóbul ki-akarják magokat vonni, azért a' kik ott házakat

In Art. An. 1657

zokat birnak, azon határon szőlőket mivelnek, piatzával, határával és minden haszon vivő hellyeivel akarnak élni, még-is a' város hadnadgyától nem akarnak függeni, hanem minden közönséges jókban *reluctálni* láttatnak; Sőt házokon bizonyos adó maradván *Restanti*ában, melly az *Collegium* fizetése közzé valo volna mind eddig-is nem akarnák meg-adni; holott jó emlekezetű Rákoczi György Fejedelem idejében betsülletes ahoz értő Ország *Commissarius*i által *finaliter determi*náltatott volt, az akkori Enyedi Városi és ott lakos Nemesség között való *Controversia*, és az melly házoknak *Exemptio*ja nem volt, ugyan azon *Commissarius*ok *annualis* taxat *limi*taltak volt házokra, Melly adó sokakon *Restanti*ában volna, Azért az melly ado az meg Nemesedélekig reájok rakodott, és házokon maradott, azon adosságot adgyák-meg az *Collegium*hoz, Ez után penig mindenekben érczenek edgyet a' Várossal.

Articulus VIII.

EZ el-mult veszedelmes időkben jőt volt illyen alkalmatlanság-is bé közinkben, hogy némely ember Feleségét, és Felesége-is Urát el-hagyván, azonban rabságban lévő atyánk fiainak-is feleségek némellyek Urokat életben lenni tudván, hitekről meg nem emlekezvén férhez mentek, s'-mennek; Rab Uroknak-is javokat el-hordván s'-tikozolván, ha az Papok székin viszsza itiltetnek-is, hitek mellé nem *redeal*nak némellyek peniglen efféle személlyeket házoknál tartanak és lappangtatnak, melyről *concludáltunk* ugy, hogy ha mely személyt, akar Férfi, akar aszszonyiállat légyen az, de viszsza itélnek az Prædikátorok, kötelesek legyenek hitek mellé *redealni*; és Istenesen élni; ha hol rabságbol megszabadult, vagy meg-szabadulando atyánk fiainak feleségek férhez ment lészen: s' meg-szabadult Ura mellé viszsza *redeal*na, s' Ura nem *recipial*lya. el-vit és tékozlot javait tartozzék Urának viszsza forditani, mellyet ha nem cselekednék, a' Tisztek kötelességek szerént tegyenek *plenariæ satisfactiot*, ide értvén az férfiakat-is, kik már feleséget vettek életbéli feleségekhez való kötelességek ellen; A' kik valakinek Feleségét meg-nem adnák, hűti mellé Urához nem bocsátanák, azokat *comperta rei veritate eo facto statim in ducentorum florenorum hungaricalium onus incurralt* személlyeknek *pronunciáltunk*, és *vigore præsentis articuli* a' Tisztek *exclusis omnibus juridicis remediis, defacto exequa*llyák-is, a' Tisztek-is ha kedveznének hasonló *Pœnáb*an *incurrall*yanak és

Ex Art. Ann. 1664

nak és *modo Prænotato exequal*tassa rajtok a *Director*. Ezt penig az *Articulust* értyük nem tsak az rabságban forgott személyek felől, a' mint némellyek magyarázni akarták hanem mind azokról, valakik a' szent irásban *specificalt casus*okon kivül házas társok mellől el állanak illyen *declaratio*val, hogy *ad Instantiam lesæ partis*, annak a' vármegyének vagy székeknek Tisztei a' hól találtatik lenni, az ő házas társa mellől el-állott személy, *ad mone*állya a' viszsza menésre, mellyet ha amaz nem cselekednék, úgy tégyen két száz forintig valo *Executio*t, ez jelen valo *Articulus*ban *inser*alt mod szerént, és *post factam Executionem* ujjobban *admone*állya, mellyet ha akkor-is meg-vetne *toties quoties* azt fogná cselekedni *exequal*tassék rajta az *Articularis pœna*, hogy ha penig annyi java nem lészen. hogy az *Articularis pœna exequal*tathassék rajta, kösséknyakon s'adgyák hűtős társa kezében.

Articulus IX.

AZ Oláh Papok-is hoztak ollyan alkalmatlanságot bé, hogy némely Nemes Atyánk fiainak, kik közzűlök ugyan azon a' *sect*an vadnak vagy magokan vagy Jobbágyokan törvénytelen bűntetéseket cselekesznek, az *Vladicais* ollyan dologban elegyiti magát, melly nem az ő tisztit illeti, ha kit penig közzülök efféle *excessus*ért *in jus* akarnának *attra*halni, *residenti*átlan lévén hol légyen *competens Foruma* nem tudgyuk; Azért a' megbántodot félnek *arbitrium*ában légyen, ha vármegyén akarjaé keresni, vagy táblán, az ollyan dolgokat *patraló Vladi*kát, az vármegyéről penig *transmitt*áltassék Táblára, ha az *Causa*nak *meritum*ja ugy kivánnya, és tartozzék két száz forintig kezest állatni, hogy a' törvént végig állya, légyen-is miből a' *Triumphans* félnek *satisfactio*t *impendal*ni.

Ex Art. An. 1655.

Articulus X.

NEmely Oláh Eszperestek és Papok *privata injuria*bol, vagy magok *privatum*oktol viseltetvén, magok halgatojok közzül némellyekre neheztelvén, egész falukat tiltottanak-el a' Templomtol, hólt embereket-is el nem temettenek az kisdedeket-is keresztelletlen hadták meg-halni, *concludal*tuk azért hog' az Oláh *Vladica sub amissione honoris & officii*, az illyeknek igazán végére menvén, az hol *comperial*tatni fognak, az illyen *exorbitálo* Esperestek és Papok, mind mosts' mind ennek utánna érdemek

Ex Art. Ann. 1665

demek szerént, semmiben nem kedvezvén nékiek, igaz tőrvény szerint meg-bűntesslék.

COMPILATÆ CONSTITVTIONES REGNI TRANSYLVANIÆ, & PARTIUM HUNGARIÆ EIDEM ANNEXARUM.

Pars Secunda.

TITULUS PRIMUS.

FEJEDELMI DOLGOKROL.

EZ hazának eleitől fogván valo szokása volt az *Libera Electio*, melyre nézve, az Választando Fejedelmeknek, az ődőknek folyása szerint az *Regnicolak Conditio*kat-is szoktak *præscri*bálni, és azoknak a' *Conditio*knak helyben hagyásoks' meg-változtatások, következendő Fejedelmeknek az ődő szokta hozni. Hogy azért némely Fejedelmeknek *Conditio*i nyilván legyenek, méltónak itiltük ide irni, Elsőben-is azért Nehai Barcsai Akos Fejedelem *Conditio*it le-irtuk.

ARTICULUS I.

Conditiones Acazii Barcsai.

NOha nem tagadhattyuk kegyelmes Urunk mind magunknak, s' mind bóldogtalan maradékinknak nem kicsiny szomorúságunkra lenni ezt-is hogy Nagyságod Fejedelmi méltóságos Tisztiben való bé-állása, nem eleinktől reánk maradott s' eddig meg-tartatott *libera Electio*nk által lőtt légyen, hanem az hatalmas Nemzeteknek parancsolattyából kénszerittettünk Nágodat *acceptal*nünk, és Fejedelmünknek ismérnünk, holott az el-múlt napokban Seges Váratt lévén Országunk rendeinek gyülekezeti, oly kemény parancsolattya érkezék a' hatalmas Császárnak Fő vezére által közinkben, hogy ha Nagyságodat *acceptal*ni nem akarnók, meg-maradott kicsiny reszecskéje elpusz- *Ex Art: An. 1658.*

tult hazánknak hasonlo romlást szenvedendő volna, mint a' melly része az ellenség tüze miatt, porrá s' hammuvá tétetett. De mind ennyi szoros állapotunkban-is kegyelmességét Isten tőlünk meg nem-vonta, hanem Elméjeket az hatalmas Nemzeteknek még-is arra birta, hogy Nágdat magunk keresztyény Nemzetünkből állo vérünket tagunkat, nem más keresztyénység nélkül valo Pasát rendelnének igazgatásunkra, fejedelmül. Nágd-is penig nem nézvén azt miném ű úton lépett légyen Fejedelmi Tisztiben, maga keresztyénségétül, és hazájához való szeretetitül viseltetvén, mind azokat az *conditio*kat mellyeket Országul magunk jövendőbéli hasznunkra alkalmatosoknak itélhettünk fel-vállalta, s' azok szerént valo igazgatásunkra hittel magát kőzönségessen gyülekezetünkben kötelezte. Mellyek hogy mind ez egész Világ előtt nyilvábban lehessenek, ez *Articulus*unkban bé-iratni szükségesnek itiltük, mellyek e' szerént következnek.

I. Hogy mindeneket személy válogatás nélkül az Négy *Recepta Religio*kban és azoknak edgyaránt valo szabados *exercitium*iban ő Nága meg tart, és másokkal-is meg-tartat, és edgyik *Religion* lévő Ecclesiákra-is hatalmasul nem küld el nem foglaltattya ő Nága *Religio*knak *respectus*sáért-is senkit-is haza Fiai közzül meg nem vét hanem ebből minden személy válogatás és meg-külömböztetés nélkül éltet minden rendeket.

II. Hogy az Országtul végeztetett és helyben hagyatot *Union*ak *conditio*it minden czikkelyivel fogyatkozás nélkül megtartya, melyre hogy minden jelen való Rendek mostani gyülésünkben hogy meg-eskűdgyenek; A' kik penig jelen nem vólnának Székes helyeken *effectu* állyák Fő Tisztek előtt jövendőben-is esztendőnként a' kik még arra valo űdőt nem értek volna, vagy Gyülésünkben, vagy Székes helyeken, meg-eskűdgyenek ő Nága ne *impedi* állya.

III. Hogy a' Fényes *Porta*tul soha semmi űdőben el nem szakad, sem az Országot el-szakasztani nem igyekezik, hanem mindenekben kedvét keresi, és ahoz illendő *obsequium*át *praest* állya, Erdélynek a' Török Császárral valo régi frigyét *intacte* meg-tartya; és a' *Porta*ra járando követeket-is az előbbi dicsiretes Fejedelmek szokása szerint *expedi* állya; A' *Porta*rol hozando Athnámenak *impetrá*lásában-is nem annyira maga személlyében mint az Országnak kőzönséges hasznára, és meg-maradására vigyáz. Azt peniglen mi formában kellessék *sollicit*álni, az

ni; az egész Tanács *consensussából* végezni, meg hozattatván a' *Porta*rol elsőbb közelbik Gyülésben *publica*ltattya, és az Országgal közli.

IV. Hogy mindenekkel a' jó Szomszédságot, és szép békeséget, minden tehetségével oltalmazza és meg-tartya, és senki ellen semminémű hadat *offensive* nem indit, ha mélto okot réjá nem adnak; Es ha szintén adnának-is az egész Ország *Statu*si meg-edgyezett *consensus*okbol tselekeszi, a' *Porta*t-is arrólvalo *annuentiá*ért, nem *Sollicit*állya, Ország engedelme nélkül.

V. Hogy semmi követtségeket, valamellyek az Országot és közönséges dolgot illetik Tanács nélkül meg ne halgasson, se első jövetelekor se az után el se bocsáthasson azok nélkül, Szállásokra-is senkit titkon ne jártasson és azokra valo választ ő Nága ne adgyon, se követtséget ne *institu*állyon az Tanácsoknak tetszése és meg edgyezett akarattya nélkül, *confœderatio*kat penig akarmely szomszéd avagy távul valo Országokkal, Királyokkal és Fejedelmekkel nem külömben hanem az egész Országnak minden *Status*inak meg-edgyezett akarattyából Ország Gyülésében tészen ő Nága.

VI. Az Országnak határit és végházait semmi úton és módon nem *abalie*nállya ő Nága és el nem igiri.

VII. Hogy az Országnak *Libera Electio*ját, semmi úton nem *impe*diállya tellyes életében, hanem azt az Országnak meg-szerzeni igyekezik, és senkire az Fejedelemséget nem *transfer*állya, nemis tractál arról senkivel-is, sem az Országnak soha nem *propona*ltattya, és senkinek-is nem *intima*llya, avagy nem *intima*ltattya, sem penig *tacitè* senkivel-is arrol nem *concludál*, sem penig a' maga Fejedelemségét, semmi úton módon málra nem *transfer*állya.

VIII. Hogy a' Tanácsi és minden egyéb rendeknek, mind Országos gyülésekben, mind azon kivül-is *libera* voxot engedő Nága, nem fenyegetőzéssel, sem igéretekkel, sem adományokkal, sem valakikkel külön való beszélgetéssel, vagy mások által való *intimatio*val, sem semmi egyéb utakon modokon azt nem *impedia*llya, és senkire az szabados Voxért *indignatio*ját nem veti, mindenféle panaszolkodásoknak és igaságoknak elő számlálására szabadságot enged.

IX. Hogy minden rendeknek és a' Három *Natio*knak eleitől fogva bé-csüszott, és *Articulus*okban iratott, vagy szokásban vett szabadságtalanságért, és meg-bántodásért első közönsé-

ges Ország gyűlésében, ő Nága meg-orvoslolya, és a' szabadsággal ellenkező *Articulus*okat az Országgal edgyűtt tollállya, sőt ennek utánna-is ha valamely dolgot mind a' harom *Natio* maga haszнára valót itél, meg-edgyez és meg-áll rajta, s' ő Nágát *requir*allya, tartozzék *confirmalni*, mellyet hanem tselekednék-is *Articulus*ban irattassék s' erejelégyen.

X. Hogy Urakat, Nemesseket, keritett, és Mező Városokat, Székelységet és Szászságot régi és minden *legitimê emanal*tatott *privilegium*okban. *Donatio*kban, *annuentiá*kban, *Inscriptio*kban, *Assecuratio*kban, és *Consensus*okban *ab antiquò* bé-vőtt *Usus*okban *salvojure alieno*, és szabadságokban meg-tartt.

XI. Hogy az *Decretum* és *Articulus*ok tartások szerint, mindennek személy-válogatás nélkűl igaz törvényt szolgáltat, ő Nága és mélto *Executio*kat tétet, senkit sem személlyében, sem joszágában, semminémű javaiban, törvény nélkűl meg nem bánt, sem másoknak bántani nem enged, Uri, Nemes és egyéb Szabadsággal élő Rendek kőzzűl törvény előt senkit-is nem *arestáltat*, semmi szin és mód alatt, hanem ha ki *legitima Citatione mediante, juris ordine in foro & coram Judicibus competentibus Convictus & aggravatus esset*, és semmi *violentia*kat, avagy törvénytelenségeket, akar kiktől-is alattok valói, kőzzűl, senkin *exerce*álni nem enged; *Terminus*okon és *Diæta*kon-is, semminémű törvényeknek *discussio*jában ben nem űl, holott *ad suæ Celsitudinis præsentiam appella*llyák a' Törvényt, mint *summus Justitiarius* eleiben; Mely ő Nága eleiben *appell*álando Törvényekben, a' Tanácsi Rendnek nagyob részének voxa állyon-meg, kik-is a' *Decretum* és *Articulus* szerint tartozzanak törvényt tenni, ő Nágával edgyűtt.

XII. Az Fejedelem kinek kinek szabadságot engedgyen igasságának előmozditásában, és abban semmi szinek és módok alatt senkit-is meg ne akadályosztasson, és senki peribeu magát ne elegyitse, se irása sem Prokatoroknak avagy más rendbélieknek valo parancsolatok által, se pedig egyéb utakon neis végezze, senkivel afféle perben függő joszágoknak magára, Feleségére vagy Gyermekére valo maradása felől lévén *Decretalis* utak és modok a' joszágoknak *Fiscusra* nem Fejedelmekre valo szállások felől. Ide nem értvén ha valamelly olly *miserabilis person*anak segéttséggel lenne ő Nága, Istenre tekintvén, mind a' maga haszna nélkűl; mellyet mint keresztyén Fejedelem, méltán meg-cselekedhetik.

XIII.

XIII. Hogy az Orſzágnak kózónséges és egyenlő akaratbol valo végezéſit, *Articulus*it, mellyek *per contrarias conſtitutiones* nem *tollá*ltattak, és jóvendóben-is nem *tollá*ltatnának, maga-is meg-tartya, máſokkal-is meg-tartattya.

XIV. Hogy a' hazának moſtni és léjendő elsó rendeit, Tanácſit, Tiſztviſelőit kiket az Orſzág ő Nãgával edgyűtt érdemeſnek ítél, Tiſztekben állapottyokban, hivatallyokban a' kik meg-akarnak maradni, ő Nãga meg-tartya. meg-maradni nem akarokat, nem kénſzeriti, és ſemmi ůdóben az haſznos haza fiait más idegenekért hátra nem veti; azoknak Tanácsokkal és ſzolgálattyokkal él kinek kinek alsó és felsó, rendnek az ů állapottya ſzerént váló becsületeket meg-adgya és azokat becſtelenséggel illetni ſenkinek-is alatta-valo kózzůl meg nem engedi, ſem maga becstelenséggel nem illeti.

XV. Hogy Tanácsokat *pleno numero* az az: tizenkét ſzámuakat mindenik *Natio*bol az Orſzág válaſztván ő Nãgával edgygyűt, ő Nagã *confirma*llya, kik kózzůl ha *decedal*nának elsó kózelbik gyűlésen az meg.irt mod ſzerént helyben állaſſanak, kik-is *juramentum*okat *deponá*llyák az Orſzág és Fejedelem hűségére ugyan az Orſzág előtt, kiknek tánács adáſokhoz olly kóteles légyen ő Nagã hogy azoknak meg-edgyezett akarattyok nélkůl derekas Orſzágos dolgot ne igazgaſſon, Orſzág házában-is Fő tiſzteket azok tetſzések nélkůl ne oſzſza, azokkal adgyűtt-is az Orſzág *Articulu*ſsa kivől ne, kůlómben az Orſzág ſemmivé tégye ha penig az Tanácsok kózzůl Orſzágunk tórvénye, ſzabadsága, *Dercetumi* ellen valamellyik lelki ismeretit nem tekintvén, veſzedelmes és ártalmas tanácsra inditaná ő Nãgát, *comperta rei veritate* kedvezés nélkůl affęle tanács adot *proſcriptio*val és Notoriuſsággal bůntetteſſenek meg. A' tanács renden kivůl-is ha kic máſoknak veſzedelmére, haza ſzabadságának romlására ártálmas és tórvénytelen dolgokra valo tanácsokat adnának ő Nãgának, azokat az egéſz Tanácsnak meg-jelenteni tartozzék, kik-is a' fellyebb meg-irt *pœná*val *modò præmiſſo* bůntetteſſenek az Orſzágtul *comperi*áltatván a' dolog.

XVI. Hogy a' Vár-megyéknek Fő Iſpánokat, azon Vár-megyében elegedendő legalább ezerforint érő zálaguakat adgyon ő Nãga, kiknek ha *vacantia*jok történik, máſokat hellyekben rendelni ne halászſza, hogy azoknak nem léte miatt a' Vár-megyéknek tórvényes Székei *celebrá*láſa ne *interturba*taſſanak; *Fiſcalis* és egyéb vég-Várakbéli fő Kapitányokat ęs azokban lęvő minden

minden egyéb derekas tiſzteket, kiváltképpen a' kikre orſzág háza-is s' *fortalitium*i, fegyvere, sőt minden Lovas és gyalog vitézlő Rendei ſzokták bizattatni, nem máſokat hanem *Nativus* igaz haza fiait avagy *per ſolennem in corporationem recipi*áltatott és az Orſzág közzé kőteleztetett zálagos és Erdemes embereket állat, ugy-is a' Tanács nagyob réſzének. edgyező tetſzéséből, kik-is az Orſzág tőrvényére ſzabadságára és hűségére Fejedelmünknek tartozo kőteleſsége mellett, hűttel legyenek kőteleſek. Mind Lovás s' Gyalog fizetet hadak és azoknak Tiſzt viſelői, haſonlo-képpen legyenek hittel kőteleſek, kiknek ſzámok felől ő Nága az Orſzággal edgyűt végezzen. Idegen Nemzetből álló hadakat-is, az Orſzágnak akarattya nélkűl ne tartson; A' vitézlő népnek ſenki ſzemellyén és jóſzágán ſemminémű *injuria*kat cselekedni ne engedgyen.

XVII. Hogy a' ſzékelységen *Generaliſ*okat, Kapitányokat, magok nemzetekből állokat, és kőztők lakokat adgyon ő Nága, a' Fő Király Biroknak penig válaſztása, és azoknak meg változáſok, *ſpecifice* csak ugyan az ő kegyelmek ſzabadságában állyon.

XVIII. A' Száz Natio-is ez hazának edgyik becsűlletes tagja lévén, Király-Birákat és egyéb minden Tiſzteket válaſzthaſſanak magoknak, csak ſzintén a' Szebeni Király-Bironak *Confirmatio*ja álván az ő Nága *authoritáſ*ában, mivel az *Comes Univerſitatis Saxonica*.

XIX. Hogy az Orſzág jővedelmének *percipial*ására, az Orſzágnak Fő rendeiből lévő *Theſaurarius* rendelteſsék ő Nágától és az Orſzágtól, ki-is az Orſzág mindenféle jővedelmének *Erogalás*ában mitsoda *modalitá*ſt kőveſſen, ugyan moſtó Nága az egéſz Tanács tetſzéséből *delibera*llyon felőlle; Ha penig annak *vacantia*ja történnék mentűl hamaréb a' Tanácsok edgyező ertelméből máſt alkalmatoſt *ſubſtitu*állyon ő Nága és a' közelebb kővetkezendő Gyűléſen, az Orſzág-is *approb*állya.

XX. Hogy a' *Liber quæſtuſt* ſemmi úton módon ő Nága ne *impedi*állya, haſonlo képpen a' *ſalvus paſſuſt*-is az Haza Fiaitol.

XXI. Hogy az mely joſzágok *per Notam* avagy *defectum* ſzállanának *Fiſcuſ*ra vagy eddig-is ſzállottak, azokat ő Nága magánál ne tartsa, Feleségének ſe, gyermekinek ſe adgya, hanem *benè merita perſon*ának adgya ő Nága nem-is igyekezik kűlőmben a' *Fiſcus* jóſzágát ſzaporitani, hanem csak az *Decretum*ban és *Articuluſ*ban meg-irt útakon és modokon ki-vévén Vinczet jóſzágoſtol, mellyet a' ſzűkséghez képeſt magának *reſer*válhat az *Fiſcus*, *ſalvo*

tamen

tamen jure alieno; Mind azáltal ha azt-is valakinek *conferál*ni akarja szabadságában legyen.

Noha kegyelmes Urunk a' kételenségtől viseltetvén, kénszerittettünk az Fényes *Porta* Parancsolattyából előbbi Fejedelem Rákoczi György Urunk mellől el-állanunk, de hogy ő Nagyságához valo indulatunk, ha ő Nagysága a' szerént akarja venni mind e' világ előtt nyilván valová lehessen *homagium*unknak formáját, mellyel a' Nagyságod hűségére kötelesztük magunkat, *Articulus*ban iratván ki-bocsátani akartuk, melly ekképpen következik.

EN T. & T. Eskűszöm az Elő Istenre, ki Atya, Fiu, Sz. Lélek tellyes Sz. Háromság edgy igaz Isten, hogy az én kegyelmes Uramnak a' Méltoságos Barcsai Akos Urunknak Erdély Országh Fejedelmének Magyar Országh hozzá tartozo részeinek Urának, és Székelyek Ispányának, tellyes életemben igaz és hű lészek, ellenségének ellensége, Baráttyának baráttya, soha se titkon, se nyilván az ő Nagysága Méltoságos személlye vagy Fejedelemsége ellen nem practikálok, sőt ha másokat értenék-is ollyanokat vagy magam vagy mások által, ő Nagyságának idejénkorán értéséreadni el nem mulatom; tehetségem szerént magam-is az ollyanoknak ellene állani igyekezem, ugy mindazáltal ha ő Nága-is az eleibe adott *Condition*k szerént bir és igazat, és a' fényes *Porta*tol el-szakasztani nem igyekezik; Ezt-is fen tartván hogy ha a' Méltoságos Fejedelem Rákoczi György Uram ő Nága az fényes *Porta*tol kegyelmet nyerhet, az ő Nága hűségére *rede*alnom szabad legyen, a' *Porta* engedelméből, ha ő Nága addig ez Nemes Országh ellen *hostilitás*t nem mutat, és semmi úton módon meg-gátloja nem lészen, hogy a' fényes *Porta*nak, engedelmetek lehessünk, és ő Nága-is eddig való szabadságtalanságinkat meg-orvosollya, Isten engemet ugy segéllyen, s' ugy adgyalelkem üdvességét.

Forma Juramenti ejusdem Principis.

EN Barcsai Akos Erdély Országának Fejedelme, Magyar Országh hozzá tartozo Részeinek Ura, és Székelyek Ispánnya; Eskűszöm az élő Istenre, ki Atya, Fiu, Sz. Lélek, Tellyes Szent Háromság edgy örök Isten, hogy én a' meg-mondott birodalomban lévő minden Rendeket, az mostani elönkben adatott *Condition*k szerént igazgatok, semmi újjitást az Országnak régi szokása és szabadsága ellen be nem hózok, sőt mindeneket, vala-

mit ez ſzegény hazának, es benne lévő minden Rendeknek kőzönséges javára, haſznára, és tőrvény ſzerént valo ſzabadságára mivelhetek az én erőm s' tehetségem ſzerént azon léſzek az Orſzággal edgyűtt, Iſten engemet ugy ſegéllyen és ugy adgya lelkem üdveſségét.

ARTICULUS III.

Ex Art. An. 1659.

HOgy mindeneknek előtte nyilván valóvá tennők Nágodnak Szabad akaratunk ſzerént valo hivatását és *acceptálását*, arra nézve ez kőzönséges *Articulu*ſunkban mind az Nágod nékünk le-tőtt *juramentum*ának formája, mind a' mi Nágodnak *præſtált homagium*unkat béirni ſzükségeſnek itéltük, mellyek igy kővetkeznek.

Forma Juramenti Principis Georgii Rákoczi

EN RAKOCZI GYŐRGY Erdély Orſzágának válaſztott Fejedelme, Magyar Orſzág réſzeinek Ura, és Székelyek Iſpánnya; Eskűſzőm az élő Iſtenre Atyára, Fiura, Szent Lélekre, tellyes Szent Haromság Iſtenre, hogy én a' Nemes Erdély Orſzágot az partiummal edgyűtt, sőt annak minden lakoſit elébbeni *Inauguration*kori *Conditio*i és az Orſzágnak tőrvénye ſzerént birom és igazgatom, ſemmi ujjitáſſal ő kegyelmeket tehetségem ſzerént nem terhelem, hanem annak ſzabadságára az Orſzággal edgyűt vigyázok, Iſten engem ugy ſzegéllyen, és ugy adgya lelkem üdveſségét.

Forma Juramenti Dominorum Regnicolarum.

EN T. Eskűſzőm az élő Iſtenre, ki Atya, Fiu, Sz. Lélek tellyes Szent Háromság Edgy bizony őrők Iſten engem ugy ſegéllyen ugy adgya lelkem üdveſségét, hogy az én Kegyelmes Uramnak ő Nagyságának az Méltoságos Fejedelmnek, Tekéntetes és Nagyságos Rákoczi György Urunknak ő Nagyságának, Erdély Orſzágának Fejedelmének, Magyar Orſzág hozzá tartozando réſzeinek Urának, és Székelyek Iſpánnyának igaz és hű léſzek, jó akarojának jo akaroja, baráttyának baráttya, és ſoha ſem titkon ſem nyilván az ő Nagyſága Fejedelemsége Méltoſága és élete ellen nem practikálok, nem cſelekedem sőt ha kiket máſokat ollyanokat vagy az ő Nága ártalmára, veſzedelmére valo hireket érthetnék halhátnék, vagy tudhatnék azt ő Nagyságának vagy Tanács Rendinek vagy más rendbéli belső hiveinek, vagy Fő

Tiſztei-

Tiſzteinek mindgyárt meg-jelentem, és az ollyanoknak magam-is tehetségem ſzerént ellenek állok, ugy mindazáltal hogy haó Nagysága-is Fejedelmi kötéleſségéhez alkalmaztatván magát, engemet-is ſzabadságomban és törvényemben meg-tart, Iſten engemet ugy ſegéllyen, és ugy adgya lelkem idveſségét.

ARTICULUS V.

Condiciones Principis Johannis Kemény.

I. HOgy a' haza Fiait ſzemély válogatás nélkül a' Négy *Recepta Religio*kban és azoknak edgy aránt valo ſzabados *exercitium*ában meg-tart, és máſokkal-is meg-tartat, és edgyik *Religion* lévő Eccléſiákra-is hatalmaſon nem küld és el nem foglaltattya ő Nága *Religio*knak *reſpectuſ*áért, és ſenkit-is haza Fiai közzül meg nem vét, hanem ebbül minden ſzemély válogatás és meg-külömböztetés nélkül éltet mindeneket. *Ex Art. An. 1660.*

II. Hogy az Orſzágtól végeztetett és helyben hagyatott *Uni*onak *condicio*it minden czikkelyivel minden fogyatkozás nélkül meg-tartya, melyre hogy minden jelenvaló Rendek moſtani gyülésünkben meg-eskűdgyenek, kik meg nem eskűdtek, a' kik penig jelé nem volnának Székes helyeken *effectu*állyák Fő Tiſztek előtt jövendőben-is eſztendőnként a' kik még arra való űdőt nem értek volna, vagy Gyüléſekben, vagy Székes helyeken, hogy meg-eskűdgyenek ő Nága ne *impedi*állya.

III. Hogy a' Fényes *Porta*tol ſoha ſemmi űdőben el nem ſzakad, ſem az Orſzágot el-ſzakaſztani nem igyekezik, hanem mindenekben kedvét kereſi, és ahoz illendő *obſequium*át *praeſt*álya, Erdélynek a' Török Császárral való régi frigyét *intacte* meg-tartya, ugy mindazáltal haa' *Porta*-is nyilván valo romlásunkra és veſzedelmünkre nem igyekezik *in tali caſu* ő Nága-is minden útakat módokat hazánk meg-maradására el-követhеſſen az Orſzág, és Tanácsok tetczéséből; A' *Porta*rol hozando Athnámenak *impetrá*lásában-is nem annyira maga ſzeméllyére, mint az Orſzágnak közönséges haſznára, és meg-maradására vigyáz. Azt peniglen mi formában kelleſsék *ſolicita*lni az egéſz Tanács *conſenſuſ*sabol végezi, meg-hozatván a' *Porta*rol első közelbik Gyüléſen *publicál*tattya, és az Orſzággal közli.

IV. Hogy mindenekkel a' jo ſzomſzédságot, és ſzép békeſséget, minden tehetségével óltalmazza és meg-tartya, és ſenki ellen ſemminémű hadat *offenſive* nem indit, ha mélto okot rejá

nem adnak; Es haſzintén adnának-is az Egéſz Orſzág *Status*i meg-edgyezett *conſenſuſſ*okbol cselekeſzi, a' *Port*at-is arra való *annuenti*áért, nem *Solicit*állya, Orſzág engedelme nélkûl.

V. Hogy ſemmi követségeket, valamellyek *conſtal*nak, hogy haza, az Orſzágot és közönséges dolgokat illetik Tanács nélkûl meg ne halgaſſon, ſe elsô jövetelekor ſe az után el-ſe bocsáthaſſon azok nélkûl, Szálláſokra-is ſenkit titkon ne jártaſſon és azokra valo válaſzt ô Nãga ne adhaſſon, ſe követséget ne *inſtitu*állyon a' Tanácsoknak tetzéſe és meg-edgyezet akarattya nélkûl *conföderatio*kat-is penig akar mely ſzomſzéd avagy távul valo Orſzágokkal, Királlyokkal Fejedelmekkel nem kûlömben hanem az egéſz Orſzágnak minden *Status*ſinak meg-edgyezett akarattyokból Orſzág Gyûlésében téſzen ô Nãga.

VI. Az Orſzágnak határit és végházait ſemmi úton és módon nem *abalien*allya ô Nãga, és el-nem igiri.

VII. Hogy az Orſzágnak *Libera Electio*ját, ſemmi úton nem *impedi*állya tellyes életében, hanem azt az Orſzágnak meg-ſzerzeni igyekezik, és ſenkire az Fejedelemséget nem *tranſfer*állya, nem-is *tract*ál arról ſenkivel-is, ſem az Orſzágnak ſoha nem *propon*áltattya, és ſenkinek-is nem *intima*llya, avagy *intima*ltattya, ſem Penig *tacitè* ſenkivel-is arról nem *conclu*dál, ſem penig a' maga Fejedelemségét, ſemmi úton módon málra nem *tranſfer*állya.

VIII. Hogy a' Tanácsi és minden egyéb rendeknek, mind Orſzágos gyûléſekben, mind azon kivûl-is *libera* voxot enged ô Nãga, nem fenyegetôzéſekkel, ſem igiretekkel, ſem adományokkal, ſem valakikkel kûlön való beſzélgetéſſel, vagy máſok által való *intimatio*val, ſem ſemmi egyéb utakon módokon azt nem *impedi*állya, és ſenkire a' ſzabados *vox*ért *indignatio*ját nem veti, minden féle panaſzolkodáſoknak és igaſságoknak elô ſzámlálására ſzabadságot enged.

IX. Hogy minden Rendeknek és mind a' Három *Natio*knak eleitôl fogva bé-csúſzot, és *Articulu*ſokban iratott, vagy ſzokáſban vett ſzabadságtalanságit, és meg-bántodáſit elsô közönséges Orſzág gyûlésében, ô Nãga, meg-orvoſollya, és a' ſzabadsággal ellenkezô *Articulu*ſokat az Orſzággal edgyûtt találja, sôt ennek utánna-is válamely dolgot, mind a' három *Natio* maga haſznára itil, meg-edgyez és áll rajta, s' ô Nagyságát *requi*rállya, tartozzék *confirm*álni, mellyet hanem cselekednék-is *Articulus*ban irattaſsék s' ereje légyen.

X. Hogy

X. Hogy Urakat, Nemeseket; keritett, és Mezõ Városokat; Székelységet és Szászságot régi és minden *legitimè amanal*tatott *privilegium*mokban. *Donatio*kban, *annuentia*kban, *Inscriptio*kban, *Assecuratio*kban, és *Consensus*okban *ab antiquo* bé-vött *Usus*okban *salvo jure alieno*, és szabadságokban meg-tart.

XI. Hogy az *Decretum* és *Articulus* tartása szerént, mindennek személy-válogatás nélkûl igaz tõrvényt szolgáltat õ Nãga, és méltó *Executio*kat tétett, senkit sem személlyében, sem joszágában, semminémû javaiban, tõrvény nélkûl meg nem bánt, sem másoknak bántani nem enged, Uri, Nemes és egyéb Szabadsággal élõ Rendek közzûl tõrvény elõt senkit-is nem *arestáltat*, semmi szin és mód alatt, hanem ha ki *legitima Citatione mediante, juris ordine in Foro & coram Judicibus competentibus Convictus & aggravatus esset*, és semmi *violentia*kat, avagy tõrvénytelenségeket, akar kitõl-is alatta valói, közzûl senkin *exerce*álni nem enged tudva; *Terminus*okon és *Diæta*kon-is, semminémû tõrvényeknek *discussio*jában benn nem ûl, holott *ad sua Celsitudinis præsentiam appell*állyák a' Tõrvént, mint *summus Justitiarius* eleiben; Melly õ Nãga eleiben *appell*álando Tõrvényekben, a' Tanácsi Rendnek nagyob részének voxa állyon-meg, kik-is a *Decretum*, és *Articulus*ok szerént tartozzanak tõrvént tenni, õ Nãgával edgyûtt.

XII. A' Fejedelemkinek kinek szabadságott engedgyen tõrvényes uttyában való igasságának elõ mozditásában, és abban semmi szinek és módok alatt senkit-is meg ne akadályoztasson, és senki periben magát ne elegyitse, se irása sem Prokátoroknak avagy más rendbélieknek valo parancsolatok által, se pedig semmi egyéb utakon ne-is végezzen, senkivel afféle perben függõ joszágoknak magára, Feleségére vagy Gyermekére valo maradása felõl, lévén *Decretalis* útak és módok a' jószágoknak *Fiscus*ra nem Fejedelmekre való szállások felõl. Ide nem értvén ha valamelly olly *miserabilis person*ának segétséggel lenne õ Nãga, Istenre tekintvén, minden maga haszna nélkûl; mellyet mint keresztyén Fejedelem, méltán meg-cselekedhetik.

XIII. Hogy az Országnak közönséges és egyenlõ akaratbol valo végezésit, *Articulus*it, mellyek *per contrarias constitutiones* nem *toll*áltattak, és jövendõben-is nem *toll*áltatnak, maga-is meg-tartya, másokkal-is meg-tartattya.

XIV. Hogy ez hazának mostani és léjendõ elsõ rendeit, Tanácsit tiszt viselõit, kiket az Ország õ Nagyságával edgyûtt érde-

meſnek itél, Tiſztekben, állapottyokban, hivatallyokban a' kik meg-akarnak maradni, ő Nãga meg-tartya, ide nem értvén Eſztendős és *Conventios* ſzolgák állapatyát, meg-maradni nem akarókat nem kénſzerit, és ſemmi időben a' haza fiait más idegenekért hátra nem veti, azoknak tanácsokkal és ſzolgálattyokkal él, kinek kinek felső és alsó Rendeknek azon állapattya ſzerént való becsületeket meg-adgya, és azokat becstelenséggel illetni ſenkinek-is alatta valoi kőzzűl nem engedi tudva, ſem maga becstelenséggel nem illeti igaz oknélkűl.

XV. Hogy Tanácsokat *pleno numero* az az tizenkét ſzámuakat mindennik *Natio*bol az Orſzág válaſztván ő Nagyságával edgyűtt ő Nãga *confirm*állya, kik kőzzűl ha *decede*álnának, első kőzelbik Gyűléſen a' meg-irt mód ſzerént helyben álaſſanak, kik-is *juramentum*okat *depon*állyák, az Orſzág és Fejedelem hűségére ugyan az Orſzág előtt, kiknek tanács adáſokhoz olly kőteles légyen ő Nãga, hogy azoknak meg-edgyezet akarattyok nélkűl, derekas Orſzágos dolgokat ne igazgaſſon, Orſzág házaiban Fő Tiſzteket azok tetczéſek nélkűl ne oſzſzon, azokkal edgyűtt-is az Orſzág *Articulus*ſa kivűl ne; kűlőmben az Orſzág ſemmivé tegye, ha penig a' Tanácsok kőzzűl, Orſzágunk tőrvénye és Szabadsága *Decretum*i ellen, valamellyik lelki-iſméretit nem tekintvén, veſzedelmes és ártalmas tanácsra inditaná ő Nãgát, *Comperta rei veritate* kedvezés nélkűl afféle tanács-adót *proſcriptio*val és *Notorius*ſággal bűnteſſenek-meg; A' tanács Renden kivűl-is a' kik máſoknak veſzedelmére, hazánk ſzabadságának romlására, ártalmas és tőrvénytelen dolgokra való tanácsokat adnának, azokat az egéſz Tanácsnak meg-jelenteni tartozzék, kik-is a' fellyeb meg-irt *pœna*val *modo præmiſſo* bűntetteſſenek az Orſzágtol *comperiál*tatván a' dolog.

XVI. Hogy a' Vár-megyéknek Fő Iſpanokat azon Vár-megyékben elegendő leg-alább ezer forint érő Zállaguakat adgyon ő Nãga, kiknek ha *vacantia*jok történik, máſokat helyekben rendelni ne halaſzſza, hogy azoknak nem léte miatt, a' Vármegyéknek tőrvényes Székeinek *celebrall*áſi ne *inter turbal*taſſanak; *Fiſcalis* és egyéb várakbéli Fő Kapitányokat, és azokban lévő minden egyéb derekas tiſzteket, kiváltképpen a' kikre Orſzág házai, *fortalitium*i, Fegyvere, sőt minden Lovas és gyalog, Vitézlő Rendei Szoktak bizattatni, nem máſokat hanem *nativus* igaz haza fiait avagy *per ſolennem incorporationem recipi*áltatott, és az Orſzág kőzzé kőteleztetett, Zállagos és érdemes

embe-

embereket állat, ugy-is a' Tanács nagyobb részének edgyező tetzéséből, kik is az Ország törvényére, szabadságára, és hűségére, Fejedelmeknek tartozó kötelességek mellett, hittel legyenek kötelések, mind Lovás, Gyalog, fizetett hadak, és azoknak Tiszt-viselői hasonloképpen hűttel legyenek kötelesek, kiknek számok felől ő Nága, az Országgal edgyütt végezzen, idegen Nemzetből állo hadakat-is ő Nága az Országnak akarattya nélkül ne tartson; A' vitézlő népnek senki, személlyén és joszágán semminémű *injuria*kat cselekedni ne engedgyen tudv

XVII. Hogy a' Székelységen Generálisokat, Kapitányokat magok közzül valokat, és elégséges *residentiarius*okat ugy mint leg alább ezer forintig adgyon ő Nága; A' Fő Király Biraknak penig választása, és azoknak meg-változtatása *specificè* csak ugyan az ő kegyelmek szabadságában állyon.

XVIII. Az Száz *Natio*-is e' hazának edgyik becsületes tagjalévén, Király Birákat és minden egyéb Tiszteket választhassanak, magoknak csak szintén az Szebeni Király Bironak *confirmatio*ja álván az ő Nága *authoritas*sában, mivel a' *Comes Universitatis Saxonicæ* az eddig ő kegyelmek közőtt való *usus* szerént.

XIX. A' Fejedelem ő Nágysága mostani bé-jövetelinek alkalmatosságával vagy az előtt-is ha szintén némellyek láttattak volna véteni ő Nagyságának, mivel olly kötelességek akkor ő Nagyságához nem volt, bosszut nem úz, senkit nem *injuria*l és károsit.

XX. Hogy a' *liber quæstus* semmi uton módon ő Nagysága nem *impedi*állya, hasonloképpen az *salvus passus*t-is a' haza Fiaitol.

XXI. Hogy a' melly jószágok *per notam*, avagy *defectum* szállanának *Fiscus*ra, avagy eddig is szállottak, azokat ő Nága magánál ne tartsa, Feleségének s egyermekének ne adgya Ország akarattya nélkül, hanem *benè merita Persona*knak adgya ő Nága, nem-is igyekezik a' *Fiscus* joszágát külömben szaporitani, hanem csak a' *Decretum*ban és *Articulus*ban meg-irtakon és módakon, ki-vivén Vinczet jószágostul; mellyet a' szükséghezképest magának *reserv*alhat a' *Fiscus salvo tamen jure alieno*; Mindazáltal ha azt-is valakinek *confer*álni akarja szabadságában légyen.

Az mi

Az mi Kegyelmes Vrunkô Nãga inauguratio*jakor a fel-lyeb meg-irt* Conditio*inak meg-tartására le-tôtt* juramen*tomának formája.*

EN Kemény János Erdély Országnak Fejedelme, Magyar Ország hozzá tartozó részeinek Ura, és Székelyek Ispánnya, Eskûszôm az élô Istenre, ki Atya, Fiu, Sz. Lélek tellyes Sz. Háromság edgy igaz örök Isten, hogy én a' meg-mondott birodalomban lévô minden Rendeket, az moſtani elômben adatott *Conditiok* szerént igazgatok, semmi ujjitáſt az Országnak régi jó szokása és szabadsága ellen bé nem hozok, sôt mindeneket, valamit az szegény hazának, és benne lévô minden Rendeknek, közönséges javára, haſznára, és tôrvény szerént valo szabadságára mivelhetek; azon erôm s' tehetségem szerént azon lészek az Országgal edgyûtt, Isten engemet ugy segéllyen, és ugy adgya lelkem üdvességét.

Forma Juramenti Dominorum Regnicolarum.

ENT. T. Eskûszôm az Elô Istenreki Atya, Fiu, Szent Lélek, tellyes Szent Háromság, edgy igaz Isten, hogy az én Kegyelmes Uramnak, a' Méltoságos Kemény János Urunk Erdély Ország Fejedelmének, Magyar Ország hozzá tartozo részeinek Urának, és Székelyek Ispánnyának, tellyes életemben igaz és hû lészek ellenségének ellensége Baráttyának baráttya, soha se titkon, se nyilván az ô Nãga Méltoságos személlye vagy Fejedelemsége ellen nem *practica*lok, sôt ha másokat értenék-is ollyanokat, vagy magam vagy mások által ô Nãgának idejénkorán értésére adni el nem mulatom, tehetségem szerént, magam-is az ollyanoknak ellene állani igyekezem, Ugy mindazáltal ha ô Nãga-is az eleiben adatott *Conditio*k szerént bir és igazgat, Isten engemet ugy segéllyen, s' ugy adgya lelkem idvességét.

Conditiones Celsissimi Principis Domini Domini Michaelis Apafi.

I. HOgy mindeneket személy válogatás nélkûl a' négy *Recepta Religio*kban, és azoknak egyaránt valo szabados *exercitium*ában ô Nãga meg-tart, s' másokkal-is meg-tartat, és edgyik *Religion* lévô *Eccleſia*ra-is hatalmason nem kûld, és el nem foglaltattya ô Nãga, *Religio*nak *reſpectus*áért-is, haza Fiai közzûl

meg

meg nem vét, hanem ebbûl minden ſzemély valogatás és megkûlömböztetés nélkûl éltet mindeneket.

II. Hogy az Orſzágtól végeztetett és helyben hagyatot *Unio*nak *conditio*it minden czikkelyekkel fogyatkozás nélkûl megtartya, melyre kegyelmes ſzemmel vigyáz ván ô Nãga jövendôre eſztendônként, a' kik még arra való ûdôt nem értek volna, kik meg-eskûdtek volna *debito tempore*, vagy Gyûléſekben, vagy Székes helyeken, meg-eskûdgyenek, ô Nãga ne *impedi*állya sôt parancsollya.

III. Hogy a' Fényes *Porta*tol ſoha ſemmi ûdôben el nem ſzakad, ſem az Orſzágot el-ſzakaſztani nem igyekezik, hanem mindenekben kedvét kereſi, és ahoz illendô *obſequium*át *præſta*llya, Erdélyneka' Tôrôk Csáſzárral való régi frigyét *intacte* megtartya, és a' *Porta*ra járando kôveteket-is, az elébbi dicsiretes Fejedelmek ſzokáſa ſzerént *expedi*állya, a' *Porta*rol hozando Athnámenak *impetra*lásában-is nem annyira maga ſzeméllyére, mint az Orſzágnak kôzônséges haſznára, és meg-maradására vigyáz. Azt peniglen miképpen kelleſsék *ſolicita*lni az egéſz Tanács *conſenſuſ*ſábol végezi, meg-hozatván a' *Porta*rol elsô kô zelbik Gyûléſen *publica*ltattya, és az Orſzággal kôzli.

IV. Hogy mindenekkel a' jó Szomſzédságot, és ſzéb békeſséget, minden tehetségével ôltalmazza és meg-tartya, és ſenki ellen ſemminémû hadat *offenſive* nem indit, ha mélto okot nem adnak; Es ha ſzintén adnának-is az egéſz Orſzág *Status*i, megedgyezett *conſenſuſ*sokbol tselekeſzi, a' *Porta*t-is arra való *annuentia*ért, nem *Solicita*llya, Orſzág engedelme nélkûl.

V. Hogy ſemmi kôvetségeket, valamellyek az Orſzágot, és kôzônséges dolgokat illetik, Tanács nélkûl meg ne halgaſſon, ſe elsô jövetelekor ſe az után el ne bocsáthaſon azok nélkûl; Szállâſokra-is titkon ſenkit ne jártaſſon és azokra való válaſzt ô Nãga ne adgyon, ſe kôvetséget ne *inſtitu*állyon az Tanácsoknak tetſzéſe és meg-edgyezet akarattya nélkûl; *Confœderatio*kat penig akar más ſzomſzéd vagy távul valo Orſzággal, Királlyokkal és Fejedelmekkel nem kûlômben hanem az egéſz Orſzágnak minden *Status*ſinak meg-edgyezett akarattyokból Orſzág Gyûléſében téſzen ô Nãga.

VI. Az Orſzágnak határit és végházait ſemmi úton és módon nem *abaliena*llya ô Nãga, és el nem igiri.

VII. Hogy az Orſzágnak *Libera Electio*ját ſemmi úton nem *impedi*állya tellyes életében, hanem azt az Orſzágnak valosággal

sággal meg-szerzeni igyekezik, és senkire a' Fejedelemséget nem *transfer*állya, nem-is *tract*ál arról senkivel-is, sem az Országnak soha nem *propon*altattya, és senkinek-is nem *intima*llya, vagy *intima*ltattya, sem penig *tacitè* senkivel-is arról nem *conclu*dal, sem penig a' maga Fejedelemségét, semmi úton módon másra nem *transfer*allya.

VIII. Hogy a' Tanácsi és minden egyéb rendeknek, mind Országos gyűléseken, mind azon kivül-is *libera* voxot enged ő Nága, nem fenyegetőzésekkel, sem igiretekkel, sem adományokkal, sem valakikkel külön való beszélgetéssel, vagy mások által való *intimatio*val, sem semmi egyéb utakon modokon azt nem *impedi*állya, és senkire az szabados voxért *indignatio*ját nem veti, mindenféle panaszalkodásoknak és igaságoknak elő számlálására szabadságot enged.

IX. Hogy minden rendeknek és mind a' Három *Natio*nak eleitől fogva bé-csúszott, és *Articulus*okban iratott, vagy szokásban vett szabadságtalanságit, és meg-bántodáſit első közönséges Ország gyűlésében, ő Nága meg-orvoslya, és a' szabadsággal ellenkező *Articulus*okat az Országgal edgyütt tollállya, sőt ha ennek utánna-is valamely dolgot mind a' harom *Natio* maga haszná ra itil, meg-edgyez és áll rajta, s' ő Nagyságát *requi*ralván, tartozzék *confirma*lni, mellyet hanem tselekednék-is *Articulus*ban irattassék s' ereje légyen.

X. Hogy Urakat, Nemesseket, keritett, és Mező Városokat Székelységet és Szászságot régi és minden *legitimè emanal*tatott *privilegium*okban, *Donatio*kban, *annuentia*kban, *Inscriptio*kban, *Assecuratio*kban, és *Consensus*okban *ab antiquo* bé-vött *Usus*okban *salvo Jure alieno*, és szabadságokban meg-tart.

XI. Hogy az *Decretum* és *Articulus*ok tartása szerént, mindenek személy-válagatás nélkül igaz törvényt szolgáltat ő Nága, és mélto *Executio*kat tétett, senkit sem személlyében, sem jószágában, semminémű javaiban, törvény nélkül meg nem bánt, sem máloknak bántani nem enged, Uri, Nemes és egyéb Szabadsággal élő Rendek közzül törvény előt senkit-is nem *arest*altat, semmi szin és mód alatt, hanem ha ki *legitima Citatione mediante, juris ordine in Foro & coram Judicibus competentibus Convictus & aggravatus esset*, és semmi *violentia*kat, avagy törvénytelenségeket, akar kiktől-is alatta valói, közzül senkin *exerce*álni nem enged tudva. *Terminus*okon és *Diæta*kon-is semminémű törvényeknek *discussio*jában benn nem ül, holott *ad suæ Celsi-*

*Celsitudinis præsentiam appella*llyák a' Tórvényt, mint *summus Justitiarius* eleiben; Mely ó Nága eleiben *appella*landó Tórvényekben, a' Tanácsi Rendnek nagyob részének voxa állyon-meg, kik-is a' *Decretum* és *Articulus* szerént tartozzanak tórvént tenni, ó Nágával edgyütt.

XII. Az Fejedelem kinek kinek szabadságott engedgyen igasságának elő mozditásában, és abban semmi szin és módok alatt senkit-is meg ne akadályosztasson, és senki periben magát ne elegyitse, se irása sem Prokatoroknak avagy más rendbéliknek valo parancsolatok által, se pedig semmi egyéb utakon ne-is végezzen, senkivel affele perben függő joszágoknak magára, Felségére Gyermekére valo maradása felől, lévén *Decretalis* utak és modok a' joszágoknak *Fiscus*ra nem Fejedelmekre valo szállások felől. Ide nem értvén ha valamelly *miserabilis persona*nak segétséggel lenne ó Nága, Istent tekintvén, minden maga haszna nélkül; mellyet mint kereszтyén Fejedelem, méltán meg-cselekedhetik.

XIII. Hogy az Országnak közönséges és egyelő akaratbol valo végezési t, *Articulus*it, mellyek *per contrarias constitutiones* nem *toll*áltattak, és jövendőben-is nem *toll*áltatnának, maga-is meg-tartya, másokkal-is meg-tartattya.

XIV. Hogy ez hazának mostani és léjendő első rendei, Tanácsi tisztviselői, kiket az Ország ó Nagyságával edgyütt érdemesnek itél, Tisztekben, állapottyokban, a' kik meg-akarnak maradni, ó Nága meg-tartya, nem akarokat nem kénszeriti, és semmi időben a' haszнos haza Fiait más idegenekért hátra nem veti, azoknak tanácsokkal és szolgálattyokkal él, kinek kinek also és felső Rendnek az ó állapattya szerént valo becsületeket meg-adgya, és azokat becstelenséggel illetni senkinek-is alatta valoi közzül meg nem engedi, sem maga becstelenséggel nem illeti.

XV. A' Tanácsokat *pleno numero* az az tizenkét szamuakat mindenik *Natio*bol az Ország választván ó Nagyságával edgyütt ó Nagysága *confirma*llya, kik közzül ha *decede*álnának, első közelbik Gyülésen a' meg-irt mód szerént helyben állattassanak, kik is *juramentum*okat *depona*llyák, az Ország és Fejedelem hűségére ugyan az Ország előtt, kiknek tanácsokhoz olly keteles légyen ó Nága, hogy azoknak meg-edgyezett akarattyok nélkül, derekas Országos dolgokat ne igazgasson, Ország házaiban-is Fő Tiszteket ne osszon és tegyen, azokkal edgyüt-is az

Orſzág *Articulus*a kivûl ne; kûlömben az Orſzág ſemmivé tegye; Ha penig Tanácsok közzûl, Orſzágunk tôrvénye, ſzabadſága, *Decretum*i ellen, valamellyik lelki iſméretit nem tekéntvén, veſzedelmes és ártalmas tanácsra inditaná ô Nágát, *comperta rei veritate* kedvezés nélkûl afféle tanács adót *proſcriptio*val és *Notorius*ſággal bûnteſſenek-meg; A' Tanács Rendek kivûl-is ha kik máſoknak veſzedelmére, hazánk ſzabadságának romlására, artalmas és tôrvénytelen dolgokra valo tanácsokat adnának, azokat, az egéſz Tanácsnak meg-jelenteni tartozzék, kik-is a' fellyebb meg-irt *pœná*val *modo præmiſſo* bûntetteſſenek az Orſzágtol *comperi*áltatván a' dolog.

XVI. Hogy a' Vár-megyének Fô Iſpánokat, azon Vár-megyében elegedendô leg alább ezer forint érô Zállaguakat adgyon ô Nága, kiknek ha *vacantia*jok tôrténik, máſokat hellyekben rendelni ne halaſzſza, hogy azoknak nem léte miatt, a' Vármegyéknek tôrvényes Széki *celebra*láſa ne *interturba*ltaſſanak; *Fiſcalis* és egyéb Vég-várbéli Fô Kapitányokat, és azokban lévô fô derekas Tiſzteket, kiváltképpen a' kikre Orſzág házai, *fortalitium*i, fegyvere, sôt minden Lovas és gyálog, Vitézlô Rendei ſzoktak bizattatni, nem máſokat hanem *nativus* igaz haza Fiait avagy *per ſolennem incorporationem recipi*áltatott, és az Orſzág közzé kôteleztetett zálagos és érdemes embereket állat; úgy-is a' Tanács nagyobb réſzének edgyezô tetzéſekbôl; kik-is az Orſzág tôrvényére, ſzabadságára, és hûségére, Fejedelmûnknek tartozó kôteléſségek mellett, hittel legyenek kôteleſek; Mind Lovas, Gyalog, s' fizetett hadak, és azoknak Gondviſelôi haſonlóképpen legyenek hûttel kôteleſek, kiknek ſzámok felôl ô Nága, az Orſzággal edgyûtt végezzen; idegen Nemzetbôl állo hadakat-is az Orſzág akarattya nélkûl ne tartson, a' vitézlô népnek ſenki, ſzeméllyén és joſzágán ſemmi *injuria*kat cselekedni ne engedgyen.

XVII. Hogy a' Székelységnek Generáliſokat, Kapitányokat, magok Nemzetéből állokat, és kôztôk lakokat adgyon ô Nága; A' Fô Király Biráknak penig válaſztáſok, és azoknak meg-változtatáſok *ſpecificè* csak ugyan az ô kegyelmek ſzabadságában állyon.

XVIII. Az Száſz *Natio*-is e' hazának edgyik becsûletes tagja lévén, Király Birákat és minden egyéb Tiſzteket válaſzthaſsanak magoknak: csak ſzintén az Szebeni Király Bironak *confirmatio*ja álván az ô Nága *authoritaſ*ában, mivel a' *Comes Univerſitatis Saxonica*.

XIX.

XIX. Hogy az Orſzág jövedelmének *percipiá*lására, az Orſzágnak fő Rendeiből lévő *Theſaurarius* rendelteſsék ő Nagyságától és Orſzágtol, ki-is az Orſzág minden féle jövedelmének *erogá*lásában micsoda *modali*táſt kövеſſen, ugyan moſt ő Nagysága az egéſz Tanács tetſzéséből *delibera*llyon fellőle, ha penig annak *vacantia*ja törtinik, mentől hamaréb, az Tanácsok edgyező értelmekből, máſt alkalmatoſt *ſubſtitua*llyon ő Nága, és a' kőzelebb kővetkezendő gyűléſen az Orſzág-is *approba*llya.

XX. Hogy a' *liber quæſtuſ*t ſemmi úton módon ő Nagysága nem *impedia*llya, haſonloképpen az *ſalvus paſuſ*t-is a' haza Fiaitol.

XXI. Hogy a' melly jóſzágok *per notam*, avagy *defectum* ſzállanának *Fiſcuſ*ra, avagy eddig-is ſzállottak, azokat ő Nága magának ne tartsa, Feleségének, ſe gyermekének ne adgya, hanem *benè merita Perſona*knak adgya ő Nága, nem-is igyekezik kűlőmben a' *Fiſcus* jóſzágát ſzaporitani, hanem a' *Decretum*ban megirt útakon és módakon, ki-vivén Vinczet jóſzágoſtul, mellyet a' ſzűkséghezképeſt magának *reſerva*lhat az Orſzág, mindazáltal ha azt-is valakinek *confer*álni akarja, ſzabadságában légyen.

XXII. Hogy ſoha ő Nága az Orſzágnak ſemmi rendeit *Reverſális* adáſra, és kételen ſzolgaságra ne kénſzeritse, sőt emlekezetben ſe hozza, *contentus* lévén ő Nága az *Homagium*nak *depoſitio*jával és kinek kinek ſzabad akarattya ſzerént valo ſzolgálattyával.

XXIII. Hogy ő Nága haza Fiait *exita limitis Regni* ki nem viſzi ſem kűldi *expeditio*ra *Porta* Parancsolattya kivűl, hanem ez haza oltalmára veſzi csak-fel *intra limites Regni*.

XXIV. Hogy ő Nága ſoha ſemmi időben és dológban ez haza Fiaitol azt nem kivánnya, ſem parancsollya, hogy ő Nagyságát és a' Tanács Rendek *author*állya, hanem az Orſzág kőzenséges értelméből és tetſzéséből *diſcur*állyon és *concluda*llyon minden haza javára czélozó és meg-maradandó dolgokrol.

Forma juramenti eiusdem Celſiſſimi Principis.

EN Apafi Mihaly Erdély Orſzágnak Fejedelme, Magyar Orſzág hozzá tartozó réſzeinek Ura, és Székelyek Iſpánnya; Eskűſzőm az élő Iſtenre, ki Atya, Fiu, Sz. Lélek tellyes Szét Háromság, hogy én a' meg-mondott birodalomban lévő minden Rẽdeket, és az moſtani előmbẽ adatott *Cõditio*k ſzerént igazgatok, ſemmi ujjitáſt az Orſzágnak végi jó ſzokáſa és ſzabadsága

ellen bé nem hozok, sőt mindeneket, valamik ez szegény hazanak, és benne lévő minden Rendeknek, közönséges javára, haszná, és törvény szerént valo szabadságára mivelhetek; azon erőm tehetségem szerént, azon leszek az Országgal edgyütt, Isten engemet ugy segéllyen, és ugy adgya lelkem üdvességét.

Forma juramenti Dominorum Regnicolarum.

ENT. T. Eskűszőm az Elő Istenre ki Atya, Fiu, Szent Lélek, tellyes Szét. Háromság, edgy igaz Isten, hogy az én Kegyelmes Uramnak, a' méltoságos APAFI MIHALYNAK Erdély Országának Fejedelmének, magyar Országnak hozzá tartozo részeinek Urának, és Székelyek Ispánnyának; az én tehetségem szerént, tellyes életemben igaz és hű leszek, Ellenségének ellensége, Barátyának baráttya leszek, soha se titkon, se nyilván az ő Nãga Méltoságos személlye vagy Fejedelemsége ellen nem *practica*lok, sőt ha másokat értenék-is ollyanokat, vagy magam vagy mások által ő Nagyságának vagy belső hivének idejénkorán értésére adom, és tehetségem szerént az ollyanoknak ellene állani igyekezem; Ugy mindazáltal ha ő Nãga-is az eleiben adatott *Conditio*k szerént bir és igazgat, és hatalmas Török Császárhoz valo tőkélletes hűségben végiglen meg-marad; Isten engemet ugy segéllyen, s' ugy adgya lelkem idvességét.

TITULUS SECUNDUS.

ARTICULUS I.

Ex Art. An. 1666. MIdőn a' Fejedelmek Fejér-Várat *continua*llyák lakásokat, Udvara népének lovait Fejér-Vár körűl lako Nemességnek rétekre kötni ne méreszellyék, hasonloképpen egyéb hellyeken-is az hol a' Fejedelmek lakásokat *continua*llyák ezen mod *observa*ltassék.

ARTICULUS II.

Ex Art. An. 1654. AZ Fejér-Vári Nemességnek semminémű fűvelő hellyek nem lévén, meg-engedtetett, hogy Linba ellenében valo Szigetet irtsák-meg, és lovokat fűvelhessék rajta, ugy mindazonáltal hogy a' *Fiscus* riteiben kárt ne tétessenek.

ARTICULUS III.

GYűlések alatt mikor a' Fejedelmek elsőben ki-küldik az *Propositio*t, más új *Propositio*k annak utánna ne *annecta*ltassanak,

nak, mellyek a' Gyűléſt *prolonga*lnák, hanem ha oly el-kerűlhetetlen *Caſuſok interveni*álnának, mellyek továb nem haladhatnának.

ARTICULUS IV.

A' Gyűléſek ki-ſzolgáltatásának hellye és napja, mind penig a' Fejedelmektől Orſzág eleiben ki-adando *Propoſitiok*, sőt egyéb dolgok-is ha kik *occurra*lnának, mellyek az egéſz Orſzágot *concerna*lnák, az Fejedelmek Tanács Ur hiveinek edgyező tetſzéſekből, meg-edgyezett akarattyokbol légyenek és rendeltéſſenek. *Ex Art. An. 1667.*

ARTICULUS V.

NEhai Mél.oságos Fejedelem Rákoczi György az Nemeſi ſzabadság meg-bántodáſinak helyben állittását meg-igirte volt *ſub verbo Principali*, mellynek végben vitelét az háboruságok meg-gátolták, de hogy következendő Méltoságos Fejedelmeknek példájul ſen maradgyon, illendőnek itéltetett *Articulus*ban iratni. *Ex Art. An. 1658.*

ARTICULUS VI.

AZ huſzon-negyedik *Conditio*ját kévánván ő Nága *qualifica*lnunk, *conclu*dáltuk egyenlő *Conſenſus*bol, hogy mindenekben az ötődik *Conditio*jához alkalmaztatván a' Tanácsi Rend ő Nagyságok s' ő Kegyelmek magokat, Nagyságoddal edgy értelemből *conclu*dállyanak. *Ex Art. An. 1662.*

TITULUS TERTIUS.

HARMINCZAD ALLAPOTTYAROL.

ARTICULUS I.

AZ moſtani ſzükséghez képeſt végeztetett, hogy a' *Fiſcuſ*nak abbol-is leheſſen haſzna, és ne *defraudal*taſsék, a' Coloſmanoſtori Harminczados, Tordán é' Széken *eriga*llyon Zázlót, és a' *Conſtitutio*k ſzerént *exiga*llya a' harminczadot. *Ex Art. An. 1663.*

ARTICULUS II.

MIvel találkoztanak némellyek, az Harminczadoſok, Vámoſok és *Rationaliſ*ták közzűl, kik a' régi *Vectigal* kivűl a' ſzegénségen és egyéb kereskedő Rendeken-is törvénytelen *exactio*t cseleked-

lekedtenek; hogy azért ennek utánna a' kereskedő Rendeket, és egyéb szegénységet-is az régi *Vectigal* kivül valaki saczoltatná *taxa*lná, és húzná vonná; azon Vármegyéknek és Székeknek Tisztei, a' hol a' cselekedet lészen, az ollyan tőrvénytelen, *exactio*kat cselekedő *Officialis*okat *vigore præsentis Articuli*, az *Articularis pœnat toties quoties exorbita*lnának *exequa*llyák rajta, *comperta tamen rei veritate.*

TITULUS QVARTUS.
AZ DEZMASOKROL.

Articulus I.

A' Vice Dézmások ennek utánna akkor mennyenek-ki *processusok*ban, mikor a' Dézmára való vigyázásnak ideje el-jő, idő előtt penig a' szegénységen ne élődgyenek és ha afféle Dézmások találtatnának, kik a' szegénységen szolgástol, lovastol élődnének, annál inkább ha kik a' szegénység lován vadásznának, madarásznának, vagy őket huznák vonnák panaszt tévén a' helynek és Székeknek Tisztei, *comperta rei veritate*, a' *Director* az *Articularis pœnát exequa*ltassa, az illyen Dézmásoknak mindenféle javokból *exclusis omnibus juridicis remediis*, mellynek fele a' megbántodott feleké, fele penig az *Director*é légyen az *executor*okkal edgyütt.

Articulus II.

Ex Art. Ann. 1664.

Midőn a' szegénység annak idejében a' *Regius fundus*ról a' *Fiscalis* jószágokban lévő Tiszteknek kezéhez Dézmát szallit, semmi némű szolgálatra a' melly *per usum* jött bé, a' *Fiscalis* Tisztektől ne kénszeritteſſenek, hanem mihelt le rakják terheket, magok, marhájok, egyéb minden nálok lévő *substantia*jokkal edgyütt, kár nélkül *absq; mora* békével bocsássák.

Articulus III.

Ex Art, Ann. 1660.

Noha vadnak a' *Fiscalis* Dézmáknak el-vételek felől *Articulus*ink, de az Nemes és parasztt emberek részéről mivel semmi nincsen, végeztetett hogy valaki más ember földéről jutando Dézmát engedelem nélkül el-hordaná vagy hordatná a' Nemes ember kárára, a' *Damnificatus*ok a' Tiszteket ki-hiván, kik-is kötelesek legyenek ki-menni *sub pœna Articulari*, és ha Parasztt ember, *cum pœna duodecim florenorum*; ha penig Nemes ember *sub pœna floreno*

florenorum két száz *restitual*tsák az el-vett Dézmát *defacto* minden helyeken *indifferenter.*

Articulus IV.

A' *Fiscalis Reversalis*os szám adó Vicé Dézmásoknak sok *excessus*okat értvén az *Universitas* részéről *concl*událtuk hogy ennek utánna az *Fiscus* számára való Dézmának ki-vételében illyen mód *observa*ltassék, hogy a' Pinczejáráskor a' Vice Dézmás azon helynek Prædikátorával és Eskűdtivel edgyűtt igasságosson mérjék-meg Istáppal, a' melly hordokat meg-kell mérni, és a' szerént vétessék-ki a' Dézmát, hasonlóképpen a' mely hordoban a' *Fiscus* dézmáját tőlti az-is méressék-meg akor, melly végben mènvén, a' Dézmás az után olly gondot viselljen rejá, hogy ha kevesebnek találtatik a' *Fiscus* bora, a' légyen a' Dézmás kára, a' mig bizonyos helyre vitetik a' Dézma bor annak meg-inditásáig, ha valami hiba esik a' borokban azok fizessék-meg, a' kiknek gondviselésekre bizatott vólt, annak vitelekor vagy szállitásakor, a' Vice Dézmás és bizonyos eskűdtek legyenek a' borok mellett, kiket ha meg-vizeznek vagy egyéb aránt-is meg-isznak benne, a' Dézmás az eskűdttekkel edgyűtt fizessenek. A' Gabona és minden *legum*inák dolgában-is hasonló rend tartás légyen. A' hordókat s' egyéb edényeket-is annak idejében tartozzanak viszsza adni fogyatkozás-nélkűl. A' melly *ab usus* vólt eddig a' magok és Lovok *Præbenda*joknak *extorque*álásában *penitus toll*áltassék, hanem a' melly Faluban megyen, a' *Fiscus* szolgálattyában fáradozván, abban a' faluban rendeltessék bizonyos *præbenda* magoknak és lovoknak, kitjó lelki ismérettel intézzenek. meg. A' Dézmás vagy Fő és Vicé *Arendator* a' mint eddig magok számára *regius funduson* gabonát szoktak vettetni azt-is *penitus toll*állyák e' felett a' szegénység jó idején el-végezvén gabonájoknak fel-aratását, hogy ha kedveket nem keresik a' Vicé Dézmásoknak, edgy néhány hetedik halasztyák a' Dézmáást, a' szegénységnek s' mind penig a' *Fiscus*nak nyilván való károkra. Azért a' fellyeb *specifica*lt Tisztek betsületekre legyenek kőtelesek reájok valo vigyázásra; Es ha kik illyen Vice Dézmásoknak *comperia*lttatnak lenni, azon Tisztektűl *privalt*assanak, affelett érdemek szerént *serio* meg-is bűntettessenek.

Articulus V.

A' Miképpen eddig cselekedtenek a' Vice Dézmások, a' *Regius Funduson* lakó szegénységnek pénzeket ki-ado *Creditor*ok-

kal, kiket tudnia-illik a' Vice Dézmáſok ſzokatlan *honorarium*ra és *exactio*ra *cogal*tak, mellyett ha tűllők *denegal*tak, a' *Creditor* gyakorta kárt vallott a' Vice Dézmáſoknak ezirán való akadályoztatáſok miatt, melly *abuſus à modo deinceps* hogy *tollal*taſsék *in perpetuum*; sőt ha az után *attental*nának a' Vicé Dézmáſok cselekedni, a' Száſz Nation lévő Gondviſelők a' Fő és Vicé *Arendator*okat tudoſitván, erőſſen bűntetteſſenek-meg tőllek, *ſub amiſſione bonorum & officiorum ſuorum*,

ARTICULUS VI.

BIhar Vidékéről minden féle Dézmák bé-ſzolgáltaſſanak, a' melly *Privilegium*at Rákoczi György Fejedelemtűl ezirán *impetral*tak, ſemmit-is nékik ne *ſuffragal*lyon, hanem a' Fogaraſi *Articulus* ſzerént *exigal*taſsék mind rajtok, s' mind azokról a' hellyekről, mellyek azon Fogaraſi *Articulus*inkban *ſpecificalva* vadnak, sőt egyéb hellyekről-is *irremiſſibiliter*.

COMPILATÆ CONSTITVTIONES REGNI TRANSYLVANIÆ & PARTIUM HUNGARIÆ EIDEM ANNEXARUM.

Pars Tertia

TITULUS QVARTUS.

POSTALKODOK INGYEN

Gazdálkodtatókrol és Quártélyozókrol.

ARTICULUS. I.

AZ ſok rendbéli Poſtálkodóknak mind ſzegénységeinken, mind Nemeſi renden lévő Atyánk fiain való ſok *inſolentia*jokat látván, kik ſem az Országnak ſok rendbéli *Articulus*ival, ſem a' Nágod *Protectionale Mandatum*ával nem gondolván, rend-kivűl huzzák vonnyák őket, marhájokat-is erővel el-vonnyák, mind házoknál, mind peniglen dologra menvén ekéjek, ſzekerek elől igen nagy terhekre és fogyatkozáſokra nevezet ſzerént Zágornak, Szénaverőſnek, kis Szőlőſnek, Fűletelkének, több helyeken-is; Mivel ezek a' hellyek a' Száſzságnak ſzélin-is vadnak, kiket ſzűntelen talál a' jövő járó kelő és Poſtálkodo, kihez képeſt végeztük egéſz Országul ugy, hogy a' melly Poſtálkodók, ſem az Országnák *Articulus*ival ſem a' Nágod *Protectionale Mandatum*ával nem gondolnak, hanem illetlen ſok *Exactio*katló és marhabéli huzáſokat, vonáſokat cselekednek, panaſzt tévén a' *Fiſcalis Director*nak, *mox & de facto* exequaltaſſa

az Ar-

az *Articularis pœna*t *indifferenter* az ollyanokon, akar hol találhatójavokbol, jószágokbol, *exclusis omnibus juridicis remediis*, melynek fele légyen a' meg-bántodott félé, fele penig a' *Director*é az *executor*okkal edgyüttfáratságokért, kit ha a' *Director requisitus* post habeálna, a' maga jószágán *exequalt*assék azon *specificalt pœna*, *modo utsupra legitimo Regni Executores*; Melly dologban habizonyság kivántatnék azon helybélieknek-is, *acceptal*tassék *testimonium*ok a' hol a' dolog esik.

Estenek ollyan dolgok-is hogy a' *salvus Conductus*okkal, és Czimerrel járo Postálkodok, némely hellyeken (noha elégséges Posta ló adatik alájok) de még-is a' mezőn lévő szegény emberben belé garázdálkodnak, az szegény ember marháját el-vonszák, ki marhája mellet ha *insurgál*, meg-ijesztvén a' szegény embert, érette meg-láczoltattyák, az illyenek-is *modo ut supra* a' panaszló fél *instantia*jára *Articularis pœna*val bűntetessenek, mellynek fele a' *Director*é, fele a' meg-bántodott félé legyen.

Ha melly Posták vagy peniglen Postálkodók, Sokadalmokban, vagy egyéb kereskedésre menő embereknek lovokat vagy edgyéb marhájokat szekerek elől erővel el-vonnák, vagy ki-fogni akarnák, véllek birván fogják-meg, és vigyék a' közeleb lévő Tiszteknek kezekben érdemek szerént valo bűntetésre.

Articulus II.

RAkoczi György Fejedelemnél lévén *Privilegium*ok a' Háczokiaknak hogy a' Postálkodás ő rollok *toll*altassék, de ugy hogy Magyar Prædikátort, Scholát, és Templomot tartozzanak tartani, mellyre mivel mostan-is kötelezik magokat, azon Fejedelem atta *Immunitas*ok *Privilegium*okban, helyben hagyatik. *Ex Art. An.* 1665.

Articulus III.

NOha az ingyen gazdálkodtatók, és Postálkodtatókrol világos *Articulus*unk *extal* ugy mint 1659 Esztendőbéli második *Artieulus*, melly mostan-is *in vigore* hagyatik, azzal *augeal*ván, hogy sohúlt, az Országban semmi Rendek ingyen gazdálkodással, tereh hordozásokkal, Posta ló, ökér és ló szekér adással ne terheltessenek, hanem csak a' kik *in publicis Regni negotiis* járnak, és Nagd hűséges dolgaiban fáradoznak, viszont a' kiknél Nagd czimere, és *Salvus conductus*a lészen, azoknak tartozzanak a' szükséghez képest gazdálkodással, Posta ló és szekér adással; egyéb rédbélieknek jó akarattyokon kivül, ez romlott haza Fiai semmi *Ex Art. An.* 1662.

gazdálkodáſſal ne tartozzanak, hanem ſzállás adáſſal, s' pénzekért valo gazdálkodáſſal, ha minek ſzerét tehetik legyenek csak kőteleſek, ſenkinek penig magok dolgokban járóknak *Salvus Conductuſt* ne adgyon ő Nága a' ſzegénységnek terhére, ez ellen cselekedők bűntetteſſenek az Orſzág *Articuluſi* ſzerént; Ide értetvén mind Vármegyék, Székelység, Száſzságok és *Partium*-is.

ARTICULUS IV.

NEm kevés terheltetések lévén a' Száſz Nation lévő ſzegénységnek, az ingyen rajtok élődők, és *quartil*yozók miatt, mellyet ſemmiképpen nem *ſupporta*lhatnak; Végeztük azt-is Nágd *annuentiá*jából, hogy mindenütt az ingyen élődés, és *quartil*yozás *toll*altaſsék.

ARTICULUS V.

Ex Art. An. 1668. VEgeztük azt-is Nágd *Conſenſuſ*sabol, hogy a' Poſtálkodáſt ennek utánna *continua*llyák a' fizetett Poſták *excipial*ván ha olly dolog és alkalmatoſság *interveni*alna, mellyet Poſtánál nagyob emberre kellene bizni, az-is penig midőn *expedia*ltatik úttyára, ſzolgait és lovait a' ſzegénységen *quartél*yban ne hadgya, Poſta lovat pennig többet magával el ne vigyen, hanem csak az előtte valo úttyához képeſt. Mivel penig azért tartatnak *Quartél*yban a' *Porta*i Poſták lóvai, hogy azokon vigyék végben *Porta*i úttyokat; Annakokáért a' magok lovokon poſtálkodgyanak, Poſta lóval nékik ne tartozzanak, hanem ha a' ſzoros úgy és ſzükség kénſzeritené. Ha penig más rendbéli ſzemélyt kellene a' ſzükség és alkalmatoſság azt kévánván, Poſtálkodtatni, az illyent Poſta lóval kell *ſublev*alni, de ugy hogy meg-becsülvén a' lovat, a' mellyet el-viſzen a' Poſtálkodó ſzemély, ha el-veſzti, avagy maga *uſuſ*sára fordittya, panaſzolván a' káros *plenariè* fizetteſſen-meg a' károſnak Hopmeſter Atyánkfia *ſub pœna Articulari.*

ARTICULUS VI.

1668. MIvel Régen Városſa az el-mult ſok háboruságokban, mind embereiben, mind penig edgyéb alkalmatlanságiban, igen meg-romlott a' Poſtálkodás miatt annál-is inkább el-puſztulnak. Végeztük hogy azon Régeniek ez után hat ſzámu Poſta lovakat tartozzanak a' Nágd czimeres Poſtai alá valokat tartani, mellyeket-is Maros Vásárhely felé menvén, továb azon helynél ſemmiképpen ne viheſſenek; hanem azon Maros Vásárhellyiek

tartoz-

tartozzanak mindgyáráſt más lovat a' Poſta alá állitani, sôt máſut-is, valahol Poſta lovakat ſzoktanak tartani, azon helyeknek Tiſztei az alattok valokkal tartaſſanak Poſta lovakat illendôképpen; Hogy ha penig Maros Vásárhelyt s' máſutt-is a' Poſta alá késedelem nélkûl lovat nem állatnak elé, *requiral*tatván tôllek, s' kénſzerittetnék a' Poſta a' meg-fáratt lovon úttyát *continual*ni, melly miatt vagy el-veſzne a' ló, vagy ſemmire valová lenne, tartozzanak a' lovat *plenariè* a' károſnak, az ollyan *Contumax* lakoſok meg-fizetni, A' Poſták-is kôteleſek legyenek, a' kôzelebb valo ſzékbôl viſzſza botsátani a' Poſta lovat.

ARTICULUS VII.

NOha a' Poſtálkodoknak, és egyéb rendbélieknek ſaczoltatáſok, ſok rendben meg-tiltatott, de még-is a' Falukban a' Folnagyok és Birák félelemtôl, és edgyéb *reſpectu*ſoktol-is néha viſeltetvén, *per abuſum* bé-jôtt ſzokáſok ſzerént afféle ſaczoltatáſtol nẽ *ſuperſedeal*nak; Végeztûk azért hogy ha melly Folnagyok vagy Birák afféle ſaczoltatóknak valamit *conferal*nak, és az *per Inquiſitionem Magiſtratum & Officialium* Napfényre jûne és *eluceſcalna*, mikor az ollyan Folnagyoknak és Biráknak eſztendejek s' idejek el-telik, a' Falu ne vegye az ollyan helytelen *expenſat* ſzámban, ne-is *acceptal*taſsék, hanem légyen a' magok károk, az ollyan Folnagyoknak és Biráknak; *Inſuper* a' *Magiſtratuſok ſerio* meg-bûnteſsék az ollyan ſanczoltatóknak-is ſanczoltatáſok, ha a' *Magiſtratus* által ez iránt véghez vitt *Inquiſitio* jokbol *eluceſcal*ván és *Conſtal*ván, a' *Director inquiral*tatván *excluſis omnibus juridicis remediis*, az *Articularis pœnat mox & defacto exequal*taſſa az ollyan ſanczoltatoknak, mindenféle javokbol, jószágokbol, mellynek fele a' *Directoré* az *Executor*okkal edgyûtt, fele penig a' panaſzlo félé legyen.

ARTICULUS VIII.

A' *Fiſcalis* Tiſztek-is az ſzûkséghez és alkalmatoſságokhoz képeſt, mikor ſzekér vagy egyéb vonó marha kévántatik, *requirall*yák a' Székeknek Tiſzteit, a' kik-is illendôképpen rendellyék-el az dolgot, a' *Fiſcalis* Tiſztek *ſimplex requiſitio*jára penig, ne tartozzanak ſemminémû vonó marhát és ſzekeret adni.

ARTICULUS IX.

VEgeztûk azt-is hogy mikor Nagyságod edgyik lakó hellyébôl, máſikba indul, akkor a' *Fiſcus* ſzûkségére valo ſzekerek-

re Hopmester Atyánkfia kötelessége szerént *pro vide* állyon ugy, hogy azon alkalmatossággal málok Posta lovak, ut szekereket ne fogjanak, abban-is szorgalmatos légyen, hogy mentől illendőbbek, kevesebb számuak legyenek, hogy ennél-is inkáb ne romollyék a' szegénység.

ARTICULUS X.

A' Száſz Nation lévő szegénységnek el-viselhetetlen igájokat láttyuk ebben, hogy más hellyeken Posta lovakat nem akarnak tartani, a' hol ennek előtte tartottanak, tartsanak ennek utánna-is *sub pœna Articulari*. Máramarosban-is bizonyos hellyeken tartozzanak Posta lovakat tartani, mellyeknek tartásában az ott valo őt Várost *sublevallya* az egész Vármegye, az moſtani oda valo Fő Ispán Atyánkfia rendelése szerént, sőt itt Erdélyben-is bizonyos hellyeken tartozzanak az Száſz Atyafiak-is Posta lovakat tartani, kik-is magok közőtt mentül hellyesſebben rendellyék-el, hogy a' Posta-is rendesſebben *continua*lhassa előtte valo uttyát. Régenről valo *Articulus intactè* maragyon. Az Tekeiek még esztendeig *relaxal*tatnak Posta ló adástol.

ARTICULUS XI.

HAmikor a' Puskások Fejedelmek szükségére vadászni kénszerittetnek menni, bor sohult-is nékiek, se Posta ló ne adattassék, kire-is az előttők jároknak légyen szorgalmatos gondgya, hogy a' szegénységet ezzel-is ne *aggravall*yák, melly ellen ha cselekednek, és az előttők jároknak panaszolnak, az meg nem zabolázná, vagy büntetné az ollyanokat, tehát *in pœna Articulari convincal*tassék, ha annyi érő javai nem volnának, maga személlyéhez-is hozzá nyulhasson az *Articularis pœna*ig a' Hopmester, *ab instantiam querelantium sub eadem pœna*,

TITULUS SECUNDUS.

SALVUS CONDUCTUS ADASROL.

ARTICULUS I.

Ex Art. An. 1668. VEgesztük azt-is Nágod *Consensus*a *acced*álván, hogy sem Máramarosban, se Száſzságon se más hellyeken, idegen keresskedő rendeknek, s' edgyéb rendeknek-is idegeneknek, *salvus condu-*

conductus ne adattassék, sőt mikor Száz *Nation* lévő Becsületes első rendbéli Atyánk fiara *Commissiok* iratnak, a' mennyiben lehet irattassanak fenyegetésnélkül.

ARTICULUS II.

ILlendőnek itéltük azt-is *Articulus*ban iratni, hogy mikor *Salvus Conductus* adatik valakiknek, abban *specifica*ltassék-meg, kinek? hány személyeknek? hová menőknek adatik? Mivel sokan *abuta*lván másoknak adgyák, s' azok járnak az után alá s' fel-vélle, a' melly *penitus toll*áltassék, és hakinek *Salvus Conductus* adatik, s' uttyát *peraga*llya, tartozzék azon *Salvus Conductus*ta' Posta-mester kezében adni, ki-is *Diarium*at tarcson effélékről, mint idvezült Rákoczi György Fejedelemségénekidejében volt.

TITULUS TERTIUS.

UTAKROL, HIDAKROL, ES VAMOKROL.

ARTICULUS I.

NEm kicsiny fogyatkozásátláttyuk lenni az hazának, hogy idegen nemzetségek minden határit, hegyeit, völgyeit, havasit, szabadoson járják, és ökrőt, juhot, lovat, egyéb-féle lábas marhákat is kereskedésre fel-szedvén az Országbol ki-hajtyák, és árrát fel-vervén igen el-drágittyák s' drágitották, kiből láttyuk ki-jőni hogy a' Földes Uraknak, az Országbélieknek-is kára, nagy következik. A' *Fiscus*nak-is nyilván valo nagy kára forog benne, mivel minden vám, harmincadnélkül viszik-ki az Országbol; Végesztük azért, hogy minden hellyeken az Ország határiban, a' tilalmas útak bé-vágattassanak, azok által kik eddig bé-szokták vágni, és senki *sub pœna florenorum* 500 az ollyan hellyeken útat nyitni, és azon járni ne mérészellyen, valaki penig *comperia*ltatik, hogy az ollyan hellyeken útat nyitna, a' *Residentias* emberen a' meg-irt ők száz forint summa *exequa*tassék *irremissibiliter*; Azon felyül minden vélle lévő javait *ammitta*llya *defacto*. Az idegenek és *Residentia*tlan emberek meg-fogattatván érdemek szerént való büntetésre a'körűlelő való Várakban vitessenek, és érdemek szerént meg-is büntettessenek; egy szóval *interdica*ltatik a' szabad vásárlás az idegen Nemzeteknek, kik kereskedésre s' nem magok szükségére vásárlanak

Lova

Lovakat, ökröket, és egyéb lábas marhákat, a' haza Fiainak ellenben szabados kereskedés engedtetik mindennekkel, meg-tilalmazott marhákon kivül, ugy mint Kénesö és Aranypor. Ide nem értvén és az *Approbata Constitutio*ban meg-irt mód kivül, a' Tiszt viselök ugy mint Vámosok, Harmincsadosok, és egyéb Tiszt viselök-is ne *oner*allyák, ne huzzanak, vonnyanak tajtok *sub pœna violationis Articuli, amissione& bonorum & officii*, melly *exorbita*lo Tiszteket, *Præfectus* Atyánk fia erös fenyétékben tarcson meg-is büntessen.

ARTICULUS II.

Ex Art. An. 1657. SOk helyeken a' régi szabados Utakat mind Nemes, mind Paraszt Emberek el-akarván foglalni, az ott alás' fel-járó emberekre rá támadván nagy *Insolentia*kat cselekedtenek, sokakat futva szalasztván efféle útakon; Végeztük azt-is hogy ennek utánna a' régi szabados útakat senki, se Nemes Ember, se Paraszt *sub pœna florenorum* 12. el ne mérisszellyen foglalni. Ez *Constitution*k ellen ha valaki cselekednék s' *deprehenda*ltatnék, azon Vármegyéknek Székeknek és helyeknek Tisztei, a' fellyeb megirt *pœnát saltem vigore præsentis Articuli exequá*llyák *toties quoties*.

ARTICULUS III.

VEgeztük azt-is a' melly útakrol, hidakról a' Rikában, Barczaságon, és egyébüt-is mindenütt ez hazában, valaholott vámot szoktanak *exigá*lni a' *Possessor*ok, azokra illendö gondviselés légyen, egyéb aránt ha tovább-is panasz lészen az útaknak, hidaknak rosz voltárol, a' mint eddig, vám adással senki ne tartozzék, sőt *amittá*llyák abból *proveniá*lhato *proventus*okat.

ARTICULUS IV.

A' Csucsi vám felöl *decerna*ltuk vólt ennek elötte való Gyülésünkben hogy a' *Patronus* tartozzék esztendö alatt arról való *Privilegium*át *producá*lni, melly vétethessék igazitásban, hellyessé, nemé? de nem tudatik mire való gondolattyából a' *productio*t *prætermitta*lta; Tetczet azért nékünk egész Országúl, három Nemzettül, hogy Csúcsi Vám *in perpetuum toll*áltassék.

ARTICULUS V

AZ Ör Mezönél lévö hidakról illendőképpen való vám adásnak el-igazitására *post expirationem præsentis Diætæ* tartozza-

tozzanak ki-menni *sub pœna Articulari* Belső Szolnak Vármegyéből Kozárvári Ferencz, és Sándor Deák; Colosvármegyébűl Kabós Gábor és Havaseli Lászlo Atyánk fiai; és ott lévő hidaknak állapattyokhoz képest *proportionaliter limit*allyák-el Istenesen a' Vámnak *modalitas*át és *exig*alását.

Articulus VI.

EZ mostani Gyűlésünkben *propon*altatván Nágd, hogy a' Váradgyai és Fogarasi hidak el-pusztultanak, mellyeknek megéppitések felől *prospicial*nánk ugy, hogy éppittethetnének-meg, mellyet *consideratio*ban vévén *conclud*altunk ugy felólle, hogy mivel magunk-is, szegénységinkel edgyűtt el-pusztultunk és elromlottunk, a' kik eddig épittették, épületre való fákkal-is *sublev*ták emberbéli segédséggel edgyűtt, ez útánn-is azok épitsék.

Articulus VII.

A' Maros Vásárhellyi Atyánkfiai a' melly hidat a' Maros vizén tartanak, mivel *Privilegium*ok *ex*tál az ott való vámról; Végeztük hogy a' Székelység köztlévő Drabant rend-is a' vám adástól *immunis* ne légyen, sőt mások-is kik *quæstûs gratia* hol mi *vectur*akat által viznek azon vámos hidon, ha nem magok majorságából való fél vám adáffal tartoznak. *Ex Art. An.* 1655.

Articulus VIII.

HAromszéki Atyánkfiai-is, kik a' két Oláh Országból szoktanak magok szükségekre gabonát hordani, mint szintén más Nemesek, ugy ezen Atyánkfia-is sohult vám, és harminczad adáffal, ne *aggraval*taffanak; Mindazonáltal ha hűttel *refer*allyák hogy nem nyereségre hanem magok szükségekre hozzák a' gabonát, másképpen a' vám adáffal és harminczaddal tartozzanak

TITVLVS QVARTUS.

FALVSI BIROSAG VISELESRŐL.

Articulus. I.

VArmegyékben lévő *sessionatus* Nemes Atyánkfiai közzűl, a' hol esztendőnként a' Biroságnak tisztit és terhét, kételenitetnek *support*alni, az ollyan Falukban táborozásnak idején-is effféle Birák othon maradhatnak. *Ex Art. An.* 1654.

Articulus II.

Ex Art. An. 1656. VAdnak némelly Nemes Atyánkfiainak illyen meg-bántodások, hogy némelly Falukban edgy vagy két ház hellyeket birván, az nagyob *Patronus*ok, kik tiz tizenhat vagy több jobbágyokat, avagy *Fundus*okat birnak-is, csak egyenlőképpen akarják jobbágyokkal a' bíróságot viseltetni, a' kevesebb *portio*t biró szegény Nemes Embernél, ellenben penig a' korcsomálásból határ birásbol való jövedelmet az *Articulus* szerént akarják *percipia*lni. A' közönséges igasságnak láttatván azért ez ellene lenni, *concludal*tuk a' Nagyságod bölcs tetzéséből, hogy a' Bíróság viseltetést-is a' vármegyéken, mint szinte a' kortsomállásnak és határnak birása légyen *Juxta quantitatem portionis possessionariæ.*

Articulus III.

1656. SZékely Atyánkfiai-is jelentik, hogy eddigő kegyelmek kőzött, az hol elégséges Darabantok voltanak, azok viselték a' Falus Bíróságot, a' hol penig azok nem voltak az *Primipilus*ok-is viselték, de miolta a' Fejedelmek a' lovas Puskásokat Ló-fő szabadsággal meg-ajándékozták, azolta a' Bíróság viseléstől tellyességgel *immunis*ok akarnak lenni, mivel penig némely hellyeken annyira fel-iratták az Darabantok az Lovas Puskások közzé magokat, hogy némely Falukban egy sem maradott, ki magát fel nem iratta volna; Hogy azért ebből-is ő kegyelmeknek valami fogyatkozások ne essék; Végeztük a' Nagd tetszéséből, hogy az Veress Darabantokkal edgyütt mind a' mostani lovas Puskások mind a' régi *Primipilus*ok, rēd szerént viselljék a' Falusi Bíróságot.

Articulus. IV.

Ex Art. An. 1668. ERtvén azt-is hogy némelly hellyeken, a' Nemes embert a' Paraszt ok a' Falus Bíróságra kénszergették, mely hogy *pœnitus toll*áltassék közönségessen végeztük, ugy hogy nem csak békeségben, hanem hadas időben is rea ne adgyák, ha szintén felvállalná-is.

TITVLVS QVINTVS
TANACS URAK, TABLA-FIAI, ES *Præsidium* állapattyokrol.

Articulus I.

Hogy

HOgy mind a' Tanácsi Rend tizenkét számuaknál, a' Tábla Birái-is hasonlo-képpen; Itélő Mestereken és *Directoron* kivül tizenkét számuaknál alább ne legyenek, Ismét mind Varmegyéken, Székeken, Várakban lévő, sőt kűlső állapotbéli Fő és Vicé Tisztek, akar fizetett, akar egyéb rendbéliek legyenek, nem csak a' Fejedelmeknek, hanem az Nemes Országnak-is hűségére, Szabadságára és tőrvényére hittel legyenek kőtelesek ha hol penig a' szűkségnek kivánsága szerént hadait a' Fejedelmek szaporittyák, valamint a' mostaniakrol, ugy ez után *Conscriba*landokrol-is *assecura*lni méltoztassanak, hogy sem magok azokkal, hazánk szabadsága ellen nem élnek, sem azokat élni nem engedik.

TITULUS SEXTUS.

KORCSOMALLAS DOLGAROL.

ARTICULUS I.

NOha elég *Articulus*ok *extal*nak arrol hogy a' Parasztember Nemes ember borára ne korcsomállyon, és annak mind *pœna*ja s' mind *processus*a *extal*; Mindazáltal a' Parasztság ujjob ravaságot találván-fel, azt cselekeszi, hogy huszonőtőn s' harminczan, a' Faluknak nagy vagy kicsiny voltához képest, a' kik valamenyire értekesek a' Faluban ősszve beszélgetvén, magok kőzzűl edgyett bor vételre el-kűldnek, és hordóstol Bort hozatnak-bé a' Faluban, czégért nem teszneknek ugyan, de azt a' Bort hordgyák és iszszák annyira, hogy tiz hordó Bort hoznak addig bé, a' meddig a' Nemes Embernek edgy hordó Bora el-kél. Ha Ispán takarnak *executio*ra ki-vinni, azzal mentik magokat hogy ők Czégért nem tőttenek, és igy a' korcsomából lévén szegény Nemes Atyánk fiainak kicsiny jővedelmek aval a' *Cautela*val, aztis tellyességgel *defrauda*llyák; Némelly Parasztember peniglen bizván ahoz-is, hogy a' Vicé Ispánok távul vadnak, és addig egynéhány hordó bora el-kél a' mig *executio*ra ő ellene ki-hihattyák, mellynek nyereségéből, a' tizenkét forintot kőnyen meg-adhattyák, czégért-is tévén bátran korczomállanak: Azért végeztük hogy akar mitsoda szén és *prætextus* alatt, vigyen bort-bé a' Parasztember ennek utánna a' Nemes ember korcsomálláſa idején sőt ha a' Faluban bé nem vinnék-is a' bort, és akar mezőn, erdőn adnák-el tegyenek *executio*t az *Articulus* szerént a' Tisztek ellene. Hogy ha peniglen a' Vicé Ispánok, Fő Birák, és Székeknek Fő és

Ex Artic. An. 1654.

Vicé Király Birái, távul létek, vagy egyéb foglalatoſságok miatt ki nem mehetnének, tartozzanak a' Vicé Szolga Birák, és a' Székeknek Eskűttei vagy *aſſeſſori executiot* tenni a' Paraſzt Ember ellen; Annak felette ha a' bor vagy ſer már el-kőlt volna-is, valamennyi hordóval a' Paraſzt emberek hoztanak vólt, mindeniktől kűlőn *exequal*taſsék a' tizenkét forint *pœna*, *comperta tamen rei veritate*; Ezt mindazonáltal hozzá tévén, hogy ha valamelly *porcionatus* Nemes ember bort nem akar árulni, ne *transferal*haſſa a' Paraſzt embernek abbéli juſsát, más Nemes embereknek *præjudicium*okra.

ARTICULUS II.

Ex Art. An. 1655.

A' Székely Atyánkfiai-is jelentik hogy az *Articulusban* a' ſer korcsomállás tilalomban lévén, bor korcsomálláſnak idején, a' ſzegénységnek ſok fogyatkozáſa volna miatta, holott bor kőztők nem teremvén, nem érkezhetnek rejá a' Ló Fű és Drabanti Rend, hogy bort korcsomálhaſſanak, és igy a' ſer korcsoma-is meg-tiltatván, ſemmi jővedelmek nem volna, mellyből csak a' haza ſzolgálattyára való fegyvernek ſzerzésére-is rá érkezhetnének; Végeztük azért Nágd *Conſenſu*ſsából, hogy a' ki ſert akar árultatni kőzzűllők, *indifferenter* legyen ſzabados árulni mindennek.

ARTICULUS III.

Ex Art. An. 1665.

AZ Huſzti *Præſidium*nak a' Huſzti korcsoma *proventu*ſsából lévén tartáſa; *Concludal*tuk Nágd tetſzéſe-is ez iránt *accedal*ván, hogy azon korcsomállás, csak ſzintén a' Huſzti *Patronus* ſzámára légyen, a' Nemeſség abból *præcludal*taſsék, *alioquin* ha melly Nemes ember *contumaciter* korcsomáról tatna, *eo facto per Officiales ejuſdem Arcis* borok el-vétetteſsék, vagy fenekek ki-vágattaſsék, *toties quoties* cselekednék.

TITULUS SEPTIMUS.

POTENTIAKROL.

ARTICULUS I.

Ex Art. An. 1656.

NOha a' *Potentiariu*ſoknak kezekből, mi módon *reſtitual*taſsék, *verus hæreſe*knek, hatalmaſul el-foglalt jóſzágok, világos *Articulus decernal*tatott felőlle, mindazonáltal találkoznak némel-

némellyek kik az Ország végezésinek *contumaciter opponal*ván magokat az *Articulus*ban meg-irt *Processus* szerént Tisztek által *restitual*tatott jószágokat ismét viszsza foglallyák; kik hogy inkább *refrenal*tassanak végeztetett. Hogy ha ki másodszor-is *reoccupal*ná, az egyszer törvényt szerént *restitual*tatott jószágot, *comprobal*ván Vármegyén vagy Széken, *eo facto major potentian convincal*tassék. Ha harmadszor *patral*ná, semminémű *gratia* néki nem *suffragal*ván üttessék-el a' feje; *servatis tamen de jure servandis. Hoc addito;* Hogy ha *cum Gente Comitatûs* kelletnék a' Tisztnek *executio*t tenni, *in isto casu* valaki a' Vármegye tagjai közzül fel nem kelne, és segitséggel nem lenne a' Tisztnek *in pœna Articulari convincal*tassék.

ARTICULUS II.

VAdnak ollyan Faluk-is, kik számossan fel-kelvén, hatalmasul el-mennek más Falu erdejére, gondolván azt hogy kevés számu ember nem *resistal*hat nékiek; Azért ha valamelly Falubéli emberek sereggel, *absoluta potentia mediante* mennek mások erdejekre, és azon hellynek *possessori*, vagy lakosi nem *resistal*hatnak, panaszt tévén azon Vár-megye vagy Szék Tisztseinek, száz forintot *exequal*hassanak az ollyan hatalmaskodókon, *comperta tamen rei veritate*; mellynek fele a' panaszló félé, fele penig az *Executor*oké légyen. Ha kik penig *privatim*, vagy kevessen és nem számossan mennek, vagy találtatnak mások erdejekben, *procedally*anak az ollyanok ellen, a' *Decretum* és *Approbata Constitutio*ban irt *processus* szerént.

TITULUS OCTAVUS.

SZEKELYSEGRÖL.

ARTICULUS I.

CSik Széknek volt illyen meg-bántodása, hogy a' Csiki hámoron, harminczadokon, és örökön lévő Gondviselők, nem akarnának a' vitézlő Rendnek törvényt szolgáltatni, azért *à modo inposterum*, ha kiknek Nemes, Ló-fő és Darabantok közzül, lenne örökség dolgából törvények, tehát az ott valo Gondviselők tartozzanak a' Vicé Tiszteket és *Assessor*okat a' törvény tételre bé-hivatni, és ha azok olly törvényt tennének, hogy valamellyik félnek nem teczenék, *per viam apellationis transmitta*ltassék a' Fő Tisztek eleiben derék Székre. *Ex Art. An.* 1655.

Articulus II.

Ex Art.. An. 1667 CSik Széki Kozmás megyében lako Rendeknek lévén az Apór és Miko *Familia*val egyben folyo határok, kik között a' nyom dolga felől valo *dificultas*ok *toll*altassanak, és ennek utánna a' Miko és Apór *familia* vagy vétesse-fel a' nyomot, valamikor azon határra viszi a' káros ember; Avagy a' melly emberekkel a' nyomot fel-vészi, midőn azon emberekkel azon puszta határnak a' közepéig el-viszi, *requiral*tatván a' más Falubéliek kik azzal határosók, tartozzanak oda menni és fel-venni s' a' nyomot követni, mivel ollyan hoszszas nyom követéssel csak edgyik fél nem terheltettethetik.

Articulus III.

Ex Art. An. 1655. CSikban annak előtte a' hámorhoz szabadosan fát vágathattanak, azért ennek utánna is azon szabadságban tartassanak meg, min ennek előtte ugy ez után is szokott fizetések meg-járván.

Articulus. IV.

1655. ARanyas Székben *à memoria hominum Arenda* fizetéssel nem tartoztanak, még-is szabadságok ellen némelly, Tisztektől, *Arenda* fizetésekre kénszerittettenek, *prætendal*ván azt hogy régen Thorda Vár-megyéhez lévén az a' helly *incorporal*tatva, és *Arenda* helly közzé, *registral*tatott volna, Hogy azért kik *post adeptam Siculorum libertatem Arenda*t nem fizettek, a' tereh viselőstől *immunis*oknak engedtettek, és azzal nem terheltetnek.

Articulus V.

Ex Art. An. 1668. A' Székelységen a' Latrok *prosequal*tatásában bé-vött *usus*ok ugymint, károsoktol, vagy egyéb aránt meg-bántodott felektől valo kezes kérés, és több törvényes utakat s' modokat meg-gátlo akadályok-is *à modo deinceps toll*altassanak, és a' miképpen a' Vár megyéken, ugy ő kegyelmek közöt-is tartassék-meg az ollyanokban, az *Approbata Constitutio*, *Par. 3. Tit. 47. Art. 3.* Es a' Fogarasi 1666. Esztendőbéli *28. Articulus*. Ugy hogy gyanóra-is meg-fogattassanak ő kegyelmek közöt-is a' latrok, és *juxta demerita eorum* meg-is büntetteséssenek, az *Articulus* szerént. Efféle latrokat penig senki *protectio*ja alá ne vegye, se penig ollyákor jobbágyává ne tegye; Akar Tiszt akar egyéb *privatus* ember

ber *sub pœna florenorum* 200. *mox & de facto exequendorum*; Ezen *Articulus*unk értesék *indifferenter* minden hellyekre. Melly *pœnat* az *impingaló perſonan*, a' Tiſzt, a' Tiſzten a' *Director exequal*hassa.

Articulus. VI.

Ex Art. An. 1665.

AZ Kézdi Vásárhelleyiek *in ſuis veris & legitimè emanatis Privilegiis* meg-maradván a' ſzerént éllyenek, a' miról penig *Privilegium*ok nincsen, tarcsák az Orſzág tórvényéhez és Székek *uſus*ához magokat.

Articulus VII.

1665.

A' Kézdi Vásárhellyiek, hogy a' magok határinak igaſságával és Földeknek terméſével ſzabadoſſan élvén, a' Vitézló Rendnek határát, erdejét, mellyekben az előtt *Pacificum Dominium*ok nem vólt, ſzabadoſſan ne élheſsék, hanem ennek igazitására hogy ki-mennyenek Háromſzéki Fő Tiſzt atyánk fiai, és ő kegyelmek mellé Kálnoki Mihály Atyánkfia, végeſztük.

Articulus VIII.

1665.

HOztak illyen alkalmatlanságot-is-bé némellyek, hogy kőzönséges *Privilegium*okan kivül olly *immunitaſt* s' *Privilegium*ot *extra*háltak, hogy kőzönséges tereh viſeléſtől *immuniſ*ok legyenek, végeztük azért Nãgd *conſenſuſa*-is ebből *accedal*ván: hogy az illyen *noviter impetral*t magok haſznát, *Privatum*at kővető embereknek *Privilegium*ok *caſſal*taſsék *invalidal*taſsék és *annihil*taſsék, s' vonnyák és *ſubportal*lyák az Orſzág *Status*ival a' terhet, a' Székely Rend az ő *Natio*jával, egyéb *Natio* penig a' maga *Natio*jabéliekkel.

Articulus IX.

Ex Art. An. 1665.

MIvel Apór Lázár ſem a' Nãgd kegyelmes parancsolattyával ſem a' Tiſztek *admonitio*jával nem gondolván, a' Kézdi-Vásárhellyieket Lemhényi erdőről, és tőbb ſzomſzéd Falubéliekéről *ab antiquo* ſzabadoſan és békeſségeſſen birván, minden *impedimentum* nélkül, nem *ſuperſede*ál hanem mint az előtt ugy moſtis háborgatná, igaz úttyokban *perſequal*ná, és bé-hajtaná, fájokat és egyéb vélek való javokat el-vévén tsak üreſſen bocsátaná-el az emberit. Végeztük azért Nãgd *ex conſilio* irt kegyelmes válaſztétele

tétele szerént, hogy meg-irt Apór Lázár ha ez után-is azon hatalmaskodást *continua*lni fogná, *toties quoties* cselekedne, *exequal*tassék az *Articularis pœna* rajta *mox & de facto vigore præsentis Articuli*, és ha mi *Prætensio*ja az erdőhöz, *in dominio* lévén a' Kézdi Vásárhellyiek keressék *suis modis*.

Articulus X.

Ex Art. An. 1665. VAdnak olly személlyek-is a' Székelységen kik ez háboruságos időkben *extrahalt novum*okat el-vesztették, végeztük azt-is Nágod kegyelmességéből, hogy a' Székely *Natio* közzül a' ki *Novum*át el-vesztette, ne *incurra*llyon *calumnalis pœna*ban hanem köztök lévő *usus* szerént *remedea*lhassa dolgát, *comperta tamen rei veritate*.

Articulus XI.

1665. A' hol a' Darabonti Rend meg-kevesedett, ugy hogy elégtelen Foglyoknak őrizésére, és késérésére, végeztük aztis Nágod kegyelmes *consessus*ából, hogy az ollyan hellyeken az Ló-fűvek-is foglyok őrizésére és késérésére *sub pœna Articulari* kötelesek legyenek el-menni; Ezt penig ugy értyük a' hól elégtelen az Drabanti rend.

Articulus XII.

Ex Art. An. 1663. MAros-Vásárhellyi Atyánkfiai közzé *per abusum* bé-jött szokások szerént, sokaknak törvényes úttyokat s' dolgokat, hosszú *procrastinatio*kkal, és egyéb imez amaz akadályokkal meg-gátollyák, melly miatt sok féle dolgok *periclita*lodtak köztök, hogy azért mind Maros Vásárhellyi s' mind más helybéli atyánkfiai éllyenek s' *procedal*lyanak törvényes dolgokban, a' *Decretum* és Ország *constitutio*ja szerént mindenekben végeztetett.

Articulus XIII.

Ex Art. An. 1665. HOgy ha az *extraneus*ok közzül, a' Három-széki atyánfiai között perlekednének, az *extraneus*oknak Nemes és Városi Rendek közt *legitimè emana*ltatott *Relatoria*jok *sub pœna Articulari in judicio accepta*ltassanak, magok *usus*okban meg-maradván.

Arti-

ARTICULUS XIV.

NEmelly Atyánk-fiai, vagy szegénységink gyakorta meg-találván, Székely Atyánkfiai közöttgonoszúl el-veszett marhájokat, nem akarnak az Országnak arrol irott *Articulus*sa szerént Szavatost adni vagy elé állitani, a' károsoknak nyilván való *injuria*jokra és károkra, elégségesnek tartván áldomást ivó felekkel való bizongatásokat; Végeztük hogy ha hol s' kinél az ollyan Marhák fel-találtatnak, tartozzanak Szavatost adni, a' Székelységen-is, keresse a' károsis mind fáradságának, s' mind penig káranak *refusio*ját; *Alioquin* a' Vármegyék se tartozzanak Székely Atyánkfiainak Szavatost adni. *Ex Art. An.* 1668.

TITVLVS NONVS.

BANYAK COLALASAROL S' IDEGEN ORSZAGOKRAVALO szabados járásról, keléstől.

ARTICULUS I.

MInden-féle szabados kereskedés; Bányáknak magok határokon *collal*ása; A' Haza Fiainak keresztyén Országokra igasságos dolgokban szabados járások keléses, javoknak tartása Országokban, s'egyéb szükséges dolgaikban való mulatások *simpliciter* szabados legyen, Tanulásra, Szólgálatra, Lakásra, *Peregrina*lásra valo mehetések-is penig nem hogy *interdical*tatnék; sőt annak tilalma a' hazában *in perpetuum* emlekezetben se légyen, Mindazáltal *Salvus Conductus*t tartozzanak *impetral*ni, a' Fejedelmek-is adni, kit ha *denegal*nák vagy *procrastin*álnának-is szabadoson el-mehessenek; Városi és kereskedő vagy mives legények állapattyokrol az eddig való *usus* tartassék, mindazáltal az hazának-is *legitimus* Fejedelmeknek ártalmokkal ne méressellyenek lenni. E' végezésünket penig kivánnyuk *pro perpetuo & irrevocabili Decreto* tartani *hoc per expressum declarato*, hogy ha kiakar melly üdő foltában, Fejedelmek, *Status*ok *Constitutiók* változásiban, csak *Propositio*ban vagy *Postulatum*ban adná vagy venné ennek *abroga*lását, meg-kissebbittetését, annál inkáb a' ki voxolna, *annual*na, vagy cselekedetivel annak ellene cselekednék vagy *contraria constitutiót* csinálta tna csinálna, vagy *acceptal*na a' jövendő világon Istentől átkozott légyen, e' világon penig becsületi veszteti. *Ex Art. An.* 1659.

TITULUS DECIMUS.

MARA-MAROSIAKROL.

ARTICULUS I.

MAra-Morosi atyánkfiai *Pacificatio*jokat, a' melly lőtt a' szomszéd Lengyel Urakkal, bizonyos dolgok végett a' Nágod *annuentia*jából ezen *Articulus*unkal *confirma*llyuk, ugyan ő kegyelmeknek, mint hogy az *evocatio*kban a' régi *usus*ok meg-engedtetteteti volt ugy az *executio*kban-is *procedal*hassanak a' régi *approbal*t *usus*ok szerént.

ARTICULUS. II.

JElentik azt-is ő kegyelmek hogy szokatlan *exactio*kkal, czédula pénzeknek *exigal*ásával terhelik az ott való szegénységet, akár mi dib dáb edgyetmástol-is az ott való Harminczadosok Végesztük Nágd *consensus*ából hogy valamiből harminczadot nem adnak, czédula pénzel se tartozzanak, ne-is *aggraval*tassanak a' Haminczadosoktul.

ARTICULUS III.

Ex Art. An. 1668.

MIvel Máramoros Vármegyebéli Atyánkfiainak kelletett, vólt ennek előtte való időkben, Lengyel szomszédságokkal szükségesképpen *pœna* alatt való bizonyos *pacificatio*t tenniek melly *pacificatio* ellen Magyar Országi, edgyszersmind Máramaros Vármegyében joszágot Biró Ember csak nem régen Szomszéd Lengyel Ur *Jacobus* Potuczki Emberén, Szolgain rút *insolentia*kat cselekedett, meg-háborgatván igaz járásokban egyszersmind meg-kárositván javokban őket, Végeztük azért Nágod *Consensus*a-is *accedal*ván, hogy azon Magyar Országi *excessust patra*lo Ember a' meg-bántodatt féllel mentül hamaréb *admoneal*tatván Máramorosi atyánkfiaitul, *convenia*llyon és karairol *contenta*llya azon Szomszéd Lengyel Urat; Mellyet ha *post-habeal*, *post Admonitionem*, akar maga, akar Felesége *jus*sával birjon az Erdélyi *ditio*ban Joszágot, tehát *mox & defacto*, *exclusis omnibus juridicis remediis & processibus*, aző helynek Tisztei, a' hol joszága vagyon vagy magának vagy Feleségének, *contenta*llyák *plenariè* abból azon szomszéd Lengyel Urat. Ennek utánna-is penig hakik hasonló dologban elegyitik magokat, ezen mód *observa*ltassék ellenek.

ARTI-

ARTICULUS IV.

MIvel szegénységink sok károkat vallanak a' Máramarosi Atyánkfiai miatt, oda lopot marhájoknak *recuperal*ására való fáradozásokból, hogy ennek utánna ők-is az Ország törvényével éllyenek, szegénységinket minden imide amoda való halogatással igasságokban meg ne gátollyák, kik ellen ha *exorbital*nának, bizonyos *pœna*n maradgyanak érette; Végeztük egész Országul hogy ennek utánna ő kegyelmek mindenekben szabják az Ország *Constitutio*ihoz magokat, senkit-is a' szeginység közzül igasságos dolgában kárának keresésében meg ne gátollyanak meg ne verjenek, fogjanak törvény úttya kivül *sub pœna florenorum* 200. Ezt penig értyük *reciprocè*. *Ex Art. An. 1667.*

ARTICULUS V.

MEltoságos Rakoczi György Fejedelemségében, Máramarosban az Sótol Harminczadot nem *exigal*tak, *respect*alván Huszt várának alkalmatosságát benne, hogy inkáb a' *Præsidium* tartására el-érkezhetsék annak *Possessor*a, Végeztük azért hogy ez után-is a' Sótol harminczad ne *exigal*tasék. *Ex Art. An. 1665.*

ARTICULUS VI.

UGyan Máramarosi Atyánkfiai *instantia*jokra, hogy ennek utánna, se Máramarosi Nemesség sem penig Huszt, Visk, Tétső, Hosszu mező és Szigeth nevű Városok lakosi hárminczaddal ne tartozzanak, Nagyságod *consensus*ából *communi voto concludal*tuk. *Ex Art. An. 1664.*

TITULUS UNDECIMUS.

VARMEGYEKRŐL.

ARTICULUS I.

MIvel Máramarosban és Hunyad Vármegyében-is, kinek kinek jobbágyinak megbűntetések, Földes Urok hatalmában volt s' vagyon, nem aláb való hivei lévén a' Fejedelmeknek a' több Vármegyéknek lakosi-is; Végeztük közönségesen hogy a' több Vármegyékben-is mindenütt e' Hazában azon *usus observal*tasék, s' ha a' Földes Ura meg-bűnteti érdeme szerént a' jobbágyát jó, hanem; a' Tisztek érdemek szerént bűnteséek *Ex Art. An. 1665.*

teſsék-meg a' bűntetéſt érdemlő ſzeméllyeket, mind *multalis* birsággal, s' mind halállal; Ide értvén a' Székelységet-is.

Articulus II.

Ex Art. An. 1667. DObóka Vármegyebéli Atyánkfiai kévánságokra végeztük, hogy ez után kezes állitás nélkül felelheſſenek ne-is kelleſsék, Nemeſi ſzabadságok ellen kötéſt tenniek Szék Városának *incolái*val, mikor előttők vagy véllek perelnek. Ha peniglen a' pereſek a' pert *appella*lni akarják nem a' kamara házhoz hanem Táblára *appella*lhaſsák.

Articulus III.

1667. NEm kevés *exceſſu*ſok eſnek a' Vármegyéken, a' Fő Iſpánok után való Tiſztektől: Végeſztük azért hogy valakik illetlen *exceſſu*ſokat, *exactio*kat, *Decretum* és *Articulus* kivül való *Executio*kat ennek előtte *ab Anno* 1657. cselekedtek, vagy ez után-is cselekeſznek, a' meg-bántodott fél Vármegye ſzékin vagy gyüléſin meg-bántodását adgya elő, s' *comproba*llya-is, mellyet minden imide amoda való mutogatás és kedvezés nélkül, a' Fő Tiſztek kötéleſségek ſzerént az oda gyülekezett rendekkel edgyütt tartozzanak igazitásban venni, és *ad quindenam* az *exequa*lt vagy *extorque*ált jókat *cum pœna Articulari florenos* 200. *faciente reſtitu*altatni a' *Damnificatu*ſoknak, mellyet ha *ad quindenam executio*ban nem vennének a' Tiſztek, tehát a' *damnificatu*ſok a' Deákok által *nulla præhabita certificatione vigore ſaltem præſentis Articuli excluſis omnibus juridicis remediis exequa*ltathaſsák az ollyan *exorbita*lo Tiſzteken.

Articulus IV.

ZAránd Vármegyei Atyánkfiainak léven illyen panaſzok, hogy magok ſzükségekre való *vectura*ktul-is Orſzág *Articulu*ſa, és Nemeſi *prærogativa*jok ellen, némelly hellyeken vám adáſra *coga*llyák őket. Végeztük hogy ennek utánna ſeezen Atyánkfiai, ſe máſok, Nemeſi ſzabadsággal élő Emberek, vám adáſſal, magok ſzükségekre való *vectura*ctul, akar hol is ne *aggrava*ltaſſanak.

Articulus V.

Ex Art. An. 1665. A' Váradi Nemes és Vitézlő Rend Atyánkfiainak alázatos *inſtantia*jokra Déſen, ô és Uj Tordában, Egyház-Falvában-is az Uratlan puſzta *ſeſſio*k hogy *connumera*ltaſſanak, és ſzámokra lakó

lakó hellyûl adaſſanak és *deputa*ltaſſanak, azokhoz *ab antiquo* biratott s' birattatott haſznos hellyekkel, Malmokkal és Vámokkal edgyûtt, egéſz Orſzágul *annua*ltunk, Végeztûk-is Nagyságoddal edgy *conſenſus*bol, hogy *connumera*ltatván az meg-emlitett *ſeſsio*k és *fundu*ſok, azon *ſpecifica*lt hellyeken illyen *declaratio*val, hogy a' melly puſzta hellyekhez valaki *prætendenſ*nek mondgya magát, az ollyanokhoz tudni-illik, mellyek régtûl fogván puſztán állottak, ne legyen elég csak ſzóval az ollyanokhoz való *competentia*ját állatni, hanem *doce*allyon rólla, mivel láttatnék ſok ember nem annyira maga jo ſzágát óltalmazni mint máſok oda telepedéſét meg-gátolni irigységbôl; A' *connumeratio*ra penig bocsáttaſſanak bizonyos ſzámu Fô rendbéli lévô haza Fiai kik-is *connumera*llyák az *Orthodoxa* és *Unitaria Religio*n lévôk *præſentia*jokban, Templomoknak, Scholáknak, és egyéb azokhoz való minden névei nevezendô *proventu*ſoknak és *accidentia*knak alkalmatoſságokat, (mellyek *ab antiquo* oda birattattanak) s' birattaſſanak *utriné*; az *connumeratio*rol való *Regeſtum* ſzerént, melly-is annak módgya ſzerént adaſsek-bé a' *Conventben*.

Articulus. VI.

Deſreô és Uj Tordában telepedôknek kivánságokra, végeztûk hogy azon helyben lévô *Civilis Statu*ſok-is *Nobilita*ltaſſanak, ugy hogy edgy *Corpus* bã Nemeſsi ſzabadsággal élvén, eddig *ſub porta*lt tereh viſelés alól fel-ſzabadulván, és a' Nemes Vármegyétôl *dependea*lván, Vármegye Zázloja alatt úllyenek fel-is az ſzükségnek idején, tôrvények dolgából-is Vármegyén perellyenek. Az *recenter* oda telepedett ſzeméllyeket hogy éppûlheſſenek, három Eſztendeig Nagyságoddal edgy *conſenſus*bol, hadi *expeditio*kbol *immunita*ltuk. 1665.

Articulus VII.

A' Fen meg-emlitett hellyekre telepedetteknek *inſtantia*jokra végeztûk, hogy régi Királyok, Fejedelmek, *Donatio*jok, *Collatio*jok, és *Privilegium*ok ſzerént *cum ſuis pertinentiis & emolumentis* meg-tartaſſanak, és ha mik azokban máſuvá *applica*ltattak volna-is, ſzámokra *reſtitua*ltaſsanak, és mint *Privilegiatus* egy ſzabadsággal élô emberek, *jus regium* adáſſal *confirma*ltaſſanak és *condecora*ltaſſanak ugy hogy magok majorságokbol ſemibôl, ſe ſzôlejekbôl ſe ſzántó földekbôl magok határokon valókból dézmát ne adgyanak, mivel a' Nemes Vármegyével egyenlô ſzabad- 1665.

ságu és *onuſt ſupportalo* ſzeméllyekké tétettenek. *Excipialván* Kereſztes mezejét, mivel a' más *uſuſra* való helly lévén, Tordának több határival legyenek *contentuſok*.

ARTICULUS VIII.

A' *Partium* béli *exulalt* és fellyeb *declaralt* Atyánkfiai jelentvén, hogy midőn egymás között Tordán a' nékiek *conferal*tatott
Ex Art. An. 1668. puſztákát és Uratlan *Seſſio*kat fel-oſztották, akor némellyek közzülek bizonyos darab földeket el-foglalván, az orától fogva nem épétették, sőt feléje ſem mentek, csak puſztájában állanak ma-is a' ſzomsédságnak károkra. Végeztük azért az ollyan el-foglaltatott gondviſeléſnélkül való hellyeket, adgyák s' adhaſſák más *exulalt*, és örökség nélkül való ſzeméllyeknek *defacto*: kik-is mint ſajáttyokat éppétheſsék ugy.

ARTICULUS IX.

Ex Art. An. 1665. AZ Ô és Uj Tordai s' Déſiek, hogy Méſzár ſzéket és korcsomát tarthaſſanak, máſnak kivüllettek azon hellyekben Méſzár ſzékeket és korcsomákat tartani ſzabad ne légyen *ſuppœna Articulari*. Az Sóvágok mindazonáltal, és aknához tartozo ſzolgák, a' kamara háztól el nem ſzakaſztatnak, hanem az ő állapattyokban (*excipial*valévén a' Nemeſségtől) elébbeni hivatallyokban meg-tartatnak.

ARTICULUS X.

TÖviſſi *Patronuſ*ok találván-meg, hogy az Alföldi Oláhok és
Ex Art. An. 1666. Ráczok tóviſre feleſen telepedvén, kik nem gondolván a' régi *Portionatus* Nemes emberekkel *ſeſſio*jokra házat csináltatnak Nemes házak után való ſzátó földeket, réteket, berkeket, magok ſzámára el-foglalnak; hogy azért illyen *difficultaſ*ok találtaſsanak; Végeztük hogy a' Fejér-Vármegyei Fő Birák bizonyos ſzamu *Aſſeſſor*okkal *ad faciem loci* ki-menvén, valamelly házhoz vér találtatik ha el-foglaltatott-is *defacto reſtitua*llyák; A' ſzerént a' Réteket, Szántó földeket-is. A' melly hellyeket penig, ſzántó földeket és réteket az *Poſſeſſor*ok közzül nem *manutenealt*ak az oda telepedett Embereknél *Privilegium*ok ſzerént meg-adattaſſanak, ugy mindazonáltal hogy azon Vármegye törvényétől fug-jenek mindenekben, mellyet hogy ha nem cselekednének azon Vármegye Tiſztei meg-büntetheſsék érdemek ſzerént. Jenő felé penig áll útakon ne járjanak; Affélékről irott *Articuluſok*-

ban

ban *ſpecificalt pœna* alatt. Az úton járóknak-is ſzálláſt adni tartozzanak, mivel az Orſzág-is ſzálláſt adott nékiek.

TITVLVS DVODECIMVS
ARTICVLVSOKROL.

ARTICULUS I.

ENnek utánna a' pecsétes irott *Articulu*ſokban, hogy edgy *exemplar*t tarcsanak magoknál Itilló Meſter Atyánkfiai, és midőn az *Articulu*ſoknak ki-nyomtatáſa el-végeződik, viteſsék Itilló Meſter Atyánkfiai kezében, és ott *corferál*ván a' *reſer*vált *exemplar*ral, ha mi fogyatkozáſ eſik a' nyomtatásban, azt hivatallyokhoz tartozó kőteleſségek alatt, *corrigall*yák, az után bocsáttaſſanak-ki a' nyomtatott *Articulu*ſok, végeztük.

ARTICULUS II.

A' Fel-háborodott időknek alkalmatoſságával, elsőben *in Anno* 1661. Beſzterczén *Art.* 5. azután *in Anno.* 1662. Górgény Sz. Imrehen, *Art.* 10. végeztetett vólt, hogy *reſidentia*s Nemes ember-is *ſuſpicio*ra meg-fogattaſsék; melly csak azon boldogtalan időre irattatott vólt; Moſtan azért Iſten kegyelmeſségéből, ez ſzegény hazának-is állapattya csendeſedvén, azon *Articulus*inkat *in toto & per omnia caſſall*yuk, *annihila*llyuk és erőtlenné téſzſzük. *Ex Art. An.* 1666.

ARTICULUS III.

EZer hatſzáz ötven négy Eſztendőbéli *Articulus*inknak *contienentia*ja ſzerént a' mint *extal Prat. 3. Tit. 41. Recipial*tatnak a' haza Fiai és Statuſi közzé e' becsülletes ſzeméllyek, a' mi kegyelmes Urunk kegyemeſségéből, és Orſzág *Conſenſu*ſából, Tekéntetes Nãgos Ráthóti Gyulafi Láſzló, Nemzetes és Vitézlő Fekete Lőrincz, Gillányi Gergely, Pongrácz Gergely és Samariai Péter Deák Uramék, és ugyan akkor *ſolenne juramentum*okat *depo*nálták a' mi Kegyelmes Urunk ſzólgálattyára, és haza ſzabadságinak s' tőrvényinek meg-tartására. *En. Art.* 1655.

ARTICULUS. IV.

A' Melly *Edictum*okat és *Inſtructio*kat a' Bánfi Dienes Coloſvári Fő Kapitány Atyánkfiának a' közelebb el-múlt Fejérvári *partialis* gyűlésünkben adtunk vólt, *Articulus*ban bizonyos okok-

okokra nézve nem irattuk vólt, hanem a' három *Natio*nak három ſzokott pecsétek alatt ő kegyelmének ki-adtuk, melly akkori ő kegyelmének ki-adatott *Inſtructio*kat és *Edictum*okat egéſz Orſzágul Nágd Kegyelmes *conſenſuſ*ából, minden *Punctum*iban és czikkelyeiben helyben hagyunk, *confirmal*unk, ez *Articulus*unkban, és ſzintén ugy *prorato & firmo* tartunk, mint ha ſzórul ſzóra vólnának ezen *Articulus*unkban, *inſeral*va.

ARTICULUS V.

Ex Art. An. 1668. A' Medgyeſi 1662. Eſztendőbéli *Potentia*rol irt *brevis Articulus*t *tollal*lyuk; Mindazáltal az el-múlt időkben történt dolgok: mellyekről kiváltképpen kellet vóltazon *Articulus*t irni, akar *inchoal*tattak akar ne, ha kinek tetſzik, és azon időbéli dolga még fenn áll, *proſequal*haſſa azon *brevis Articulus* ſzerént. Ennek utánna történendő dolgok, *proſequal*taſſanak az *Approbata Conſtitutio*ban irott *proceſſus* ſzerént, de ha ki *pœnalis* azon Medgyeſi *Articulus* ſzerént, *ut ſupra* a' *major Potentia* ſemmiképpen megne itélteſsék.

TITULUS DECIMUS TERTIUS.

SASZSAGROL.

ARTICULUS I.

A' Száz Atyánk-fiai réſzéről *concluda*ltuk Nágd *conſenſuſ*ából hogy bizonyos *caſuſ*okon kivül ő kegyelmek közzül *privata perſonak immediate* táblára ne *evocal*tatnának; Ugy mint *quinq; caſuſ*okat, Gyilkoſságot, és *Depoſitum*okat *concerna*ló *caſuſ*okon kivül egyéb *caſuſ*okban ha ki pert akar inditani ő kegyelmek ellen, az alſo *forum*on *coram judicibus competentibus proſequal*lya Pereſsét. Ezen *Reciprocatio obſerva*ltatván, ha kiknek ő kegyelmek közzül a' Nemeſséggel, valami *cauſa*jok *occurra*lna, a' megirt *caſuſ*okban penig *in arbitrio Actorum* légyen, ha Táblán nem, vagy alſo *forum*on *proſequal*lya perit: Ide nem értvén a' *fugitivus* jobbágyok és ſzolgák dolgát mellyekért Tiſzteket vagy *Communitáſt* ſzoktak *evocal*tatni, mert ez *cauſa*kban az eddig való *uſus* és *Articulus* ſzerént akarunk *Proceda*lni.

ARTICULUS II.

AZ *Regius fundus*on lévő Tókat a' *Fiſcalis* Tiſzteknek magok *authoritaſ*okbol haláſztatni ſzabados ne légyen; hanem mikor

nem mikor a' *Fiſcus*nak ſzükſége léſzen, *requira*ltatván elsőben a' Falubéliek akkor haláſzſzanak a' *Fiſcus* ſzámára, *Commiſſio*jok nem lévén penig a' *Fiſcalis* Tiſzteknek meg ne engedgyék az ollyan hellyeken a' haláſzáſt.

ARTICULUS III.

ENnek utánna mikor Makra hajtatnak a' *Fiſcus* ſertés marhái, a' *Regius fundus*ra és Erdőkre, azon Széknek Tiſztei illendőképpen intézzék-el honnat juthatna illendőképpen makk s' ahoz képeſt a' ſzerént hajtaſſanak a' *Fiſcus* marhái a' *regius fundu-ſon* lévő erdőkre, mivel penig ſok hellyeken eddig *abuta*ltanak a' Vicé Tiſztek, ſokſzor a' magok Erdejekből a' ſzegénység marhájit ki-rekeſztvén, más idegen marhákat fogadtak a' *Fiſcus* marhái kőzzé; Végeztük azért hogy ha hol illyen idegen marhák találtatnak, azon Székeknek Tiſztei ſzabadoſſan magok *authorita-ſa*ſokbol, el-veheſsék az illyen idegen marhákat magok ſzámokra, mikor penig a' *Fiſcus* erdején elég Makk terem, tartaſsék-meg a' régi ez iránt való *Articulus*, melly az hogy ollyankor a' *regius fundu-ſon* lévő erdőkre *Fiſcus* ſertés marhái ne hajtaſſanak. *Ex Art. An.* 1664. *Ex Art. An.* 1669.

ARTICULUS IV.

VEgeztük azt-is hogy a' Száz *Nation* lévő atyánkfiai kőzőtt ha kik perlekedni kénſzerittetnek, a' *continuus uſus municipale juſ*ok és *Privilegium*ok ſzerént, kinek kinek *indifferenter* minden hellyekben igaſságos törvént kőteleſek legyenek minden tovább való halogatás nélkül ki-ſzólgáltatni és *per ab uſum* ſenkit-is valamelly *ſiniſtra informatio*ra *obſq; juris ordine* meg-károſitani ne *attent*allyanak. 1664.

ARTICULUS V.

LEvén bizonyos dolog végett *Controverſia* Daroczi, Kőhalom ſzéki és Jánosfalvi; Udvarhelly Széki lakoſok kőzőtt, mellyek *dirimal*ására kévánván bizonyos *Commiſſariu*ſokat, rendeltük Nãgod kegyelmes *annuentia*jából a' Vármegyéről Horváth Kozma, Székelységről Nemes János Atyánkfiait, a' Száſzságról állyon Szebeni Király-Biró Atyánkfia *authorita*ſsában kit fogodarendelni.

ARTICULUS. VI.

EZer hatſzáz hatvan négy eſztendőben Száſz *Nation* lévő Atyánkfiaihoz *acceda*lván Nãgod *conſenſu*ſa-is ő kegyelmek alázatos *inſtantia*jokra, az *Peculium* nevezetett *ſopia*ltuk és *tolla*ltuk vólt, moſtan-is azon nevezetet ujjobban ő kegyelmek *in-*

ſtantia jokra *tolla*lunk és *ſopia*lunk; Ugy mindazonáltal hogy ő kegyelmek-is az eddig való *Privilegium*ok ſzerént *obſerva*ltatott ſzabadságoknál többet azzal magoknak ne *vindica*llyanak, a' házához és Fejedelemhez való hűségeket fenn tartván.

TITULUS DECIMUS QUARTUS.

GONOSZ-TEVŐK ES SZITKOZODOK BŰNTETESERÖL.

ARTICULUS I.

HOgy a' Pribékeket és ármálokat s' egyéb czégéres vétkekben élő Latrokat-is ez után a' Faluknak lakoſi ne lappangtaſsák duggaſsák, annál inkább mellettek fel-támadni ne méréſzellyenek, hanem inkább az ollyan Vár-megyékben és egyéb hellyekben-is akar hol az Országban, azon hellyeknek Tiſzteinek értéſekre adgyák, kik-is a' dolognak miveltához képeſt *brachium*-val-is ki- meheſſenek *perſecutio*jokra, végére menvén azon hellybéli Tiſztektől gonoſságoknak a' honnan valoknak mongyác magokat lenni, addig penig fogva tartaſſanac, és ha *comperia*ltatik ártatlanságok *de facto* el-bocsáttaſſanak, ha penig birnak vélek azon faluknak lakoſi meg-is fogják s' el bocsátani ne méréſzellyék; Sőt ha az dolog ugy kévánnya a' Tiſztek mellett a' latroknak igazán valo *perſecutio*jára fel-is kellyenek támadáſokat az lator mellett ne tegyenek, mint Alkos nevű Falunak lakoſi-is cselekedtenek csak nem régen-is, hanem minden rendek és hellyeknek lakoſi alkalmaſztaſsák ez *Articulu*ſunkhoz magokat; A' kik penig ez ellen cselekednének, *comperia*ltatván latorságok, azon hellyeknek Tiſztei *ſub amiſsione officiorum & honorum ſuorum* kedvezés nélkűl meg-fogattaſſanak és a' Falus Biró harmad magával fel-karóztaſsék, ſemminémű marhájokat javokat a' *Dominus Terreſtris* kárával el ne vegyék, és magoknak ne *uſurpall*yák.

ARTICULUS II.

Ex Art. An. 1659. AZ nem régen ez hazában bé-jött káromkodó ſzitkozódás melly hallatlan dolog légyen; Azért valaki azillyen káromló ſzitkozódáſon *deprehenda*ltatik ugyan ott, és azon helynek Birái által bűntetteſſenek törvény ſzerént a' ſzitkoknak mivoltához képeſt

képeſt, ha nem Nemes ſzemély léſzen, ha penig Nemes a' Városi és Paraſzt Birák ne tehesſenek tőrvént reá, hanem tartozzanak az hállók hitők ſzerént meg-mondani, és hirré tenni; Az ollyan ſzitkozódó Nemes ember *Magiſtratuſ*ának, ki-is *ſub amiſſione officii* tartozzék tőrvénnyel *proſequa*lni, és érdeme ſzerént meg-is bűntetni, becsülletes ſzemélyek *relatio*ja után a' *Decretum* ſzerént, ha penig halálos léſzen a' vétek Paraſzt tanú ne *admitta*ltaſsék Nemes Ember ellen, haſonlaképpen a' *Privilegiatus* lakoſſit-is, azon hellynek Birái bűnteſsék *ſub eadem pœna*.

ARTICULUS III.

NOha láttatik ſzabadságunk ellen lenni, hogy Nemes házakra meheſſenek latrok meg-fogására; De mivel Iſtennek itiletiből az hatalmas Nemzet hazánkban bellyeb bellyeb érkezvén nagyob alkalmatlanságnak el-távoztatásáért végeztetett hogy Halmágyon *indifferenter* akar melly Nemes házakra a' Tiſztek, vagy arra rendeltetett Emberek ſzabadoſan bé-meheſſenek, és a' latrokat meg-foghaſsák s' érdemek ſzerént meg-is bűntetheſsék. *Ex Art. An. 1665.*

ARTICULUS IV.

MIvel a' Gyilkoſság ez hazában igen el-áradott, azért valaki egyſzeri gyilkoſságnál többet cselekſzik, nem haſználván néki ez iránt ſemmit-is a' Nemeſi ſzabadság, a' hol cselekeſzi azon hellynek Tiſzteitől fogattaſsék-meg *defacto*, és mind a' tőrvény végeig fogságban légyen, ki-is a' fogságot ha neheztelli igazittaſsa dolgát mennél hamaréb. *Ex Art. An. 1668.*

Ha hol meg-érti a' Tiſzt a' gyilkoſságot, mingyáráſt fogaſſa meg a' gyilkoſt, avagy veſſe elégségeskezeſség alá, annak utánna a' sérelmeſek avagy ha azok akar mi oktol viſeltetvén perelni nem akarnának a' gyilkoſſal, a' Tiſzt mindazáltal *ratione officii* tartozzék *ſub pœna Articulari* a' gyilkoſt *cita*ltatni a' hol a' gyikoſságot tselekedte, ha abban a' hellyben Vármegyén vagy Széken *reſidentia*ja vagyon arrol ha *perſonaliter* nem találnák vagy elébb allott volna-is *de bonis ibi exiſtentibus*, tőrvény ſzerént-is *proſequal*ni: Mellyről ha *finalis ſententia pronuncia*ltatik *comperta tamen rei veritate tranſcriba*ltaſsék *ad exequendum*, az egéſz Országra, és ha hol találtatik, ujjab per ne-is indittaſsék ellenek, hanē azon *tranſcriba*lt *ſententia* ſzerént *executio*ban véteſsék *finaliter*; A' kinek két ſzáz forint érő jóſzága nincsen az egyſzeri gyilkoſságért-is

minden hellyeken *indifferenter* fogattaſsék-meg avagy azon ſummáig elégedendő kezeſt állicson, *alioquin* fogva tartaſsék, mig *finaliter* el igazodik dolga.

Az gyilkoſoknak penig ſenki-is őrökségét ſe egyebét meg ne vegye, mivel azzal alkalmatoſságot ſzolgáltat a' bűntetés előtt való eléb alláſra, valaki penig meg-venné a' vett *bonumot amittálly*a, *inſuper* meg-annyi ſummán maradgyon, mellyet azon Vármegyéknek, Székeknek és hellyeknek Tiſztei *mox & defacto excluſis omnibus juridicis remedius exequall*yanak azillyen *exorbitá*lokon.

Ezen *proceſſus* alá *comprehendá*ltaſſanak *ab Anno* 1657. történt gyilkoſságok, valamellyek *finaliter* törvény ſzerént el nem igazittattanak eddig, és ez után következendők-is; *Excipia*lván mindazáltal ezen *Articul*ſunk alól azokat az Ember őléſeket, mellyeket az el-mult ſzomoru változáſokban s' Fejedelmek ſok egyenetlenkedéſekben történtenek.

A' melly gyilkoſt penig meg-ſententiáznak *poſt pronunciationem finalis ſententiæ*, mihelt Hengérnek ſzerét teheti a' Tiſztſ' nem *exequal*tattya hanem el-ſzalad a' gyilkos, maga hallyon-meg azon Tiſzt a'ki el-ſzalaſztya, ha ki ſzántſzándékkal, vagy fizetésért bocsáttya-is-el; Ha penig *contingenter* őt ſzáz forintot *exequal*taſſon a' Fő Tiſzt vagy a' *Director* az illyeneken *vigore ſaltem præſentis Articuli.* Ez *Articulu*ſunk az hazának háború állapattyában *patrá*lók vagy ez után-is zenebonás időben *patrá*landók ellen *obſervá*ltaſsék; Békeſséges időbéli gyilkoſokrol penig az *Aprobata Conſtitutio*ban irott *proceſſus intactè* meg-tartaſsék, ez *Articulu*ſunk *emaná*láſa előtt lőtt *Patificatio*k ide nem értetvén.

Ex Art. An. 1669.

A' melly Faluban vagy határon meg-őletett Ember találtatik arrol az Iſtennek világos törvénye *extal*, s' az-is tartaſsék-meg ugy hogy: tizennyólcz eſztendősön fellyül valók, erős hittel *in loco delicti* mencsék magokat, hogy hirekkel nincsen az ollyan gyilkoſság vagy ember őlés, és ez iránt *abſolutu*ſok legyenek.

TITULUS DECIMUS QUINTUS.

KERESKEDŐKRŐL.

ARTICULUS I.

Ex Art. An. 1664.

TAláltattanak a' kereskedők, de kiváltképpen a' Görögök kőzött, kik hol mi levelet *extraha*ltanak, hogy az Országban

némelly

némelly hellyeken csak ő nékiek lenne szabados marhájokat árulnia, kik-is ez hazában hallatlan es szokatlan adásnak nemével, ugy mint Drámmal és fél singel még peniglen kétszer árrán a' vévőknek nagy károkra, marhájokat árulták; hogy efféle csalárdság senkinek ne *patrocinal*lyon, végeztetett, hogy minden rendeknek igaz marhájokkal kereskedniek, adniok és venniek *indifferenter* minden hellyeken az Országban szabados legyen, fenn maradván Városi *Privilegium*ok, ha kik penig ezután efféle csalárdságot cselekedni, *deprehenda*ltatnának *toties quoties*. *Articularis pœna*ban *incurral*lyanak mellyet *vigore præsentis Articuli*, *comperta rei veritate* azon hellybéli Tisztek, a' hol a' cselekedet *comperial*tatik *exequal*lyanak *de facto*.

TITULUS DECIMUS SEXTUS.

SOVAL VALO KERESKEDESRÖL.

Articulus I.

KAlóta-szegi szegénység hogy a' mostani nagy adózásra inkább rá érkezhessék, végeztetett hogy a' Colosi Aknáról Aknai árron elégséges só adattassék számokra, kik-is elégedendő sót szállitsanak Bánfi Hunyadra s' ott rakják le. *Ex Art. An.* 1668.

A Kőrösben lakoknak penig annál bellyebb jóni sóért szabados ne légyen, (ide nem értvén a' Szilágyságot;) Ezek-is megadván a' sónak igaz harminczadgyát, mint szintén a' Kőrösbéliek.

Articulus II.

MIvel sokann a' Sóval való kereskedésben a' *Fiscust defraudál*lyák némellyek nem a' *Portus*on, hanem másutt adván Sójokat a' hajokra, a' melly lopásnak neme; Végeztetett azért hogy ha kik ezután ollyanok találtatnak, kik ezt cselekednék, ha szintén *in facto* nem tapasztaltatnának-is, de ha az után *Inquisitio* által nap fényre jőne cselekedeti *toties quoties* két két száz forinton maradgyon, és az el-lopott sónak *Portus* árrán, kit-is az *Inspector comperta rei veritate exclusis omnibus juridicis remediis exequal*tassón *Fiscus* számára, az alkalmatosság ugy kévánván *etiam cum Brachio* az illyen *fraudulentus*okon. 1668.

Ha kik Máros mellett lévő Falubéliek máſok-is Sóval akarnak kereskedni, s' le akarják azon Falukban ſavokat rakni, tovább edgy hétnél edgy hellyben ne tartsák, hanem vigye el a' melly felé el-akarja vinni kereskedéſre, mivel ebből gondolhato dolog hogy hajora akarják adni, és iktatni.

Azért az *Inſpector*nak ſzabadság engedtetik, az illyen Sónak *Fiſcus* ſzámára valo el-foglalására.

A' Bagariczás ſzekerek meg nem gátoltatván az eddig ſzokott kereskedéſekben.

Articulus III.

EZ haza Fiainak kévánságokra valo tekéntetből végeztetett hogy *ante omnes extraneos* ſzámokra adaſsék Só, veheſſenek-is és kereskedheſſenek vélle minden hazafiai *Fiſcus* kára nélkűl, *Præfectu*ſoktol és *Inſpector*oktol inkább lévén *reſpectus* az haza fiaira, mint ſem más idegenekre, és az *Fiſcus* jövedelmét igazán ki-advan belőlle *primaquoq; occaſione*, mindenkor igaz uton módon, mind az Aknán s' mind alatt a' Só vágóktol elegendő ſót veheſſenek.

COMPILATÆ CONSTITVTIONES REGNI TRANSYLVANIÆ, & PARTIUM HUNGARIÆ EIDEM ANNEXARUM

Pars Quarta.

TITVLVS PRIMVS.

JOBBAGYOK REDUCTIOJARUL.

Articulus I.

Ex Art. An. 1655. MIvel *in Cauſis brevi juridico proceſſu adjudicari ſolitis in arbitrio cauſantium* állott eddig-is hogy ha Táblán, vagy Vármegyén-

megyén *prosequal*lyák *causa*jokat az edgy Jobbágy kérésén kivül, vévén eszükben abbéli fogyatkozásunkat; Végeztük hogy az Jobbágy fel-kérése-is, mint egyéb *brevis processus*ok, légyen az *Causans*oknak szabadságokban ha Táblánné vagy penig Vármegyén, és azokon szokott *processus*okon keressék, Ide nem értvén a' *Patrium*béli vég hazákat.

Articulus. II.

VEgeztük ezt-is egész Országul, járulván hozzá a' Nágd *Consensus*a, hogy *ab Anno* 1657. előbbi Urunknak Lengyel Országban valo indulásától fogva, a' melly Jobbágyok földes Urok alol el-idegenedtek, azoknak *Reductio*jában illyen mód*observ*altassék. A' *Dominus terrestris Inquir*altatván hogy az ûdők alatt azo földekről és nevek aloll mentek-el, azok minden névei nevezendő helyekről, *indiferenter & sine omni discretione*, ugy mint *Privilegium*os s' Kóltsos Városokról Só Aknákrol, *Fiscus* Urak, és Nemes rendek joszágiból illyen *modalitas*sal *reducal*tassanak. Hogy a' *prætendens producal*ván *Relatoria*ját *de proprietate*, vagy egyéb *jus*sát, *ad simplicem requisitionem exponentis*, *comperta tamen rei veritate*, a' helynek *possessor*a, *Magistratus*sa, Kapitányok, hadnagyok, Kamara Ispánok és Uraknak Tisztartoi, Birái *sub pœna ducentorum florenorum* tartozzanak *restitual*ni az *prætendens*nek *mox & de facto*, *vel ad octavum*; Mellyet ha nem *præstal*nának a' *repetens*ektől *Testimonialis*t vévén, azon helybéli Tisztek tartozzanak *ad requisitionem prætendentis* ki menni, és a' meg-irt *pœna*val *executio*t-is *peragal*ni, *vigore saltem præsentis Articul*, *exclusis omnibus juridicis remediis*, mellyet hogy ha azon helybéli Tisztek nem *peragal*nának, azok-is *similiter* két száz forint *pœnan* maradgyanak, kik ellen a' *Director* ezen mód szerént *executio*t *peragal*hasson *mox & de facto*. A' Kezesség alat való Jobbágyokért penig a' kezesek lakollyanak ha nem *reducal*lyák, ide nem értvén a' rabságban esteket: A' *Patrium*ban-is mindennémű helyekről, Hajdu és *Privilegiatus* Városokrol *Præsidium*ok közzül *modo præmisso* ki-adassanak, hogy ha a' Tisztek elégségesek n évolnának az *executio*ra *Brachium*mal-is, *vel cum gente comitatus* véghez vigyék; A' Székelységen-is azon mód *observal*tassék. *Ex Art. An.* 1659.

Articulus III.

HA-ki szokott Jobbágyát Székely földin és más hellyeken-is meg-találálya, haszintén nem annak a' neve alatt lakik-is az kinek

kinek földén találtatik; mindazonáltal a' Tisztek arról a' helyről-is a' hol az illyen Jobbágy találtatik, tartozzanak a' *verus prætendens*nek kezében adni, és adatni, *comperta tamen rei veritate.*

ARTICULUS IV.

Ex Art. An. 1668. VEgeztük azt-is hogy az Aknás és egyéb hellyekről-is ki adattassanak a' *Possessor*oknak az el-szökött Jobbágyok (*producalván de proprietate*) az *Articulus* szerént *sub pœna ibidem expressa* mellyet *exequal*tassanak azon Vár-megyének, vagy Székeknek Tisztei a' hol ez ellen cselekedők *comperial*tatnak.

ARTICULUS V.

NOha a' melly Jobbágyok *ab Anno* 1657. el-bujdostanak, azoknak *reductio*jokról jó és hellyes *Articulus*ink *extal*nak, de még-is sok hellyeken azo *Articulus*oknak *vigor*aval nem *procedal*hatnak, ha fel-kérik az el-szökött Jobbágyot meg nem adgyák, ha *executio*ra ki-viszik az *executor*okat, azok ellen *repellal*nak bizakodván abban, hogy a' törvények ritkán *celebral*tathatnak, sokaknak nem kevés károkkal, melly Jobbágyok *reductio*jokról való *Articulus*unkat mindenekben *in vigore* hadgyuk *cum hac declaratione;* hogy ha valamelly *person*ak, avagy hellyek az *execututio*t akar mi uton nem *admittal*nák, avagy a' meg-bántodott fél *executio*ra oda nem mehetne, tehát valahol azon helynek *contumax* lakosi avagy javai találtatnának, azokon avagy azokból teheßenek és tétetheßenek *executio*t.

ARTICULUS VI.

AB *Anno* 1657. Fogaras földéről el-bujdosott Jobbágyok minden hellyekről meg-adattassanak, az *Articulus* szerént *procedal*ván a' Fogarasi Tisztek, ha kik penig meg nem adnák, *exequal*tassék az *Articularis pœna*, rajtok *modo in Articulis specificato.*

ARTICULUS VII.

1668. A' *fugitivus* Jobbágyokról és *Reductio*jokról irt 1657. esztendő. béli ugyan Beszterczei negyedik, és Fogarasban 1666-ban *augeal*t *Articulus*ok tartassanak-meg ezután-is: mellyeknek mind *processus*i, mind *executio*jának *modal*itássa, a' mint minden hellyekre és személlyekre, hasonlóképpen a' *Fiscus* részére-is *reciprocè*: ha penig efféle Jobbágyokrol *inquiral*tatnak akar légyen az

Relatori-

*Relatoria*ban az, hogy hól s'ki földén lakik az illyen Jobbágy, csak *constal*lyon világoſſan, hogy azon *Poſſeſſor*é a' ki kereſi és *ab Anno* 1657. bujdoſott-el hire s'akarattya ellen, tartozzék az *ſpecificalt Articulus* ſzerént *ſub pœna ibidem expreſſa reſtitual*ni.

ARTICULUS VIII.

ISten itiletiből e' veſzedelmes időkben ſokhellyek-el puſztultanak és ellenség miá kik meg-maradtanak-is, lako hellyekben nem lakhattanak, hanem kénſzerittettek magok életek táplálására olly hellyekre menni, az hol magokat táplálhatták, moſtan már ſokak előbbi féſzkekre akarván *redeal*ni örökös Urokhoz; ſokak azért nem gondolván az Orſzágnak effélékről irt *Articulu*ſit, hanem még-is ſzegény bujdosó embereket fogsággal ſanyargattyák, kezeſség alá vetették és hiteltették; Végeztük azért hogy minden hellyekről az ollyanokat kik előbbi féſzkekre haza akarnának menni, ha ſzintén kezeſség alá vetették, vagy eskették volna is, minden hellyekről, mindenek minden javokkal *ſub pœna Articulari* bocsáſsák-el, ſzeméllyekben és jovokban meg nem bántatván, a' kezeſek penig *abſolva*ltaſſanak a' kezeſség alol. *Ex Art. An.* 1666.

TITVLVS SECVNDVS.
SZEKELYSEGRÖL.

ARTICULUS I.

VOltak a' Székely Atyánk-fiainak-is illyen *difficulta*ſok az *Approbata Conſtitutio*ban tellyeſséggel a' *Condeſcenſio*rol való *exceptio*kkal hogy ne élheſſenek *Articulus* iratott vólt, melly a' Nemes Orſzágnak törvényével és az *1619.* Eſztendőbéli *Articulu*ſsal-is láttatott ellenkezni; hogy azért ő kegyelmek-is két hellyes *exceptio*val a' *Condeſcenſio*rol élheſſenek, tsak hogy valami *frivola exceptio*kkal ne fáraſzſzák a' *Cauſan*ſokat Nagyságod *conſenſu*sából végeztük. *Ex Art. An.* 1655.

TITVLVS TERTIVS.
SZEKEK CELEBRALTATASAROL.

ARTICULUS. I.

ENnek utánna Vármegyéken és Székelységen, a' törvényes Székek *celebral*taſſanak, a' Fő Tiſzteknek egymáſſal való *cor-*

respondentia jokbol rend-szerént, hogy mindenikre el-érkezhessenek a' *Procator*ok-is, az *Causans*ok perinek oltalmazására.

TITVLVS QVARTVS.
MANDATUMOKROL.

ARTICULUS I.

NOha a' Nagyságod Méltóságos neve alatt *emanal*tatott *Compulsorium Mandatum*ok, mindenekre *in genere sonal*nak, kik e' hazában laknak, mindazáltal az Száſz Atyánkfiai az *Exponens*től *denominal*tatott napra, és helyre ki-menni nem akarnak, hanem a' magok ſzékes hellyekre kivánták mindenkor hogy a' *Exponens* fáradgyon, ott-is penig magok emberi előtt akartáka' *fassio*kat *recipial*tatni, *concludal*tatott azért a' Nagyságod bölcs tetczéséből, hogy az eddig való *usus* tartaſsék-meg annyiban, hogy Pólgár leheſſen az *Cancelarist*ák vagy egyéb *legitimus Regius*ok mellett *tempore attestationis*, illyen *qualificatio*val mindazáltal, hogy minda' Fejedelmi méltóság az *Compulsorium*nak *authoritas*a mellet, mind az *interessatus* más *Status*béli rendek meg ne bántódgyanak; Annak okáért a' *Regius*ok ne tartozzanak *divertal*ni, hanem *recta* meheſſenek oda a' hól *Inquiral*ni akarnak az *fundus Regius*on a' Faluſi Biráknak *incumba*llyon az, ha tudoſittyáké a' Tiſzteket nemé, és ha a' Székes hellyekből küldenek Polgárt, *admitta*llyák magok mellé a' *Regius*ok azon Polgárt-is *nihilominus* ugyan nem a' Polgárok nevek alatt *peraga*ltaſsék és *expedial* taſsék az *Inquisitio*. Ha mikor penig a' *Fundus Regius*okon kivül való helyre akarnák ki-vinni *Attestatio*ra, azzal ne tartozzanak, *excipial*tatván ha határ igazitáſa, vagy valamely olly *casus intervenial*na *ad faciem loci* kivántatnék menniek, ebben-is a' fellyebb meg-irt *modalitas observal*taſsék.

ARTICULUS II.

MIvel némellyek ſzokásban vették, hogy Nagyságodat buſitván, igaz úgy ellen *siniſtra expositio*kkal *illegitimum mandatum*okat *extrahal*taks' *extrahal*nak ki miatt meg-gátoltatnak dolgokban; végeztetett Nagyságod Kegyelmes *resolutio*ja ſzerént, hogy valakik ollyanoknak *comperial*tatnak lenni, *eo facto* 200. forint *pœna*ban *incurra*llyanak mint eddig, kiket ne-is kelleſsék *via juris prosequal*ni hanem *comperta rei veritate mox & de facto* exclu-

*Eo excluſis omnibus juridicis remediis, vigore preſentis Articuli exequal*taſsék rajtok *irremiſsibiliter*, az *Cancellariſ*ták kőzzűl penigien valakik afféle *illegitimum mandatum*okat tudva akar ki *expoſitio*jára-is irnának, avagy csak *ſuplicatio* irás által tőrvénytelen dolgokban buſitanák-is Nągodot, *in amiſsione honorum & officii convincal*taſſanak.

TITVLVS QVINTVS

TISTEK ES CANCELLARISTA DEAKOK EXECUTIOJAROL.

Articulus I.

MIdőn as Tiſztek az Vármegyéken akár *mulctalis*, akár *criminalis* dolgokban, mellyek *proceſſualiſ*ok akarnak *procedal*ni, Nemes embereket sőt ha mikor kaphatnak Vármegye eskűtteit-is *adhibea*llyák az ollyan tőrvény-tételben. *Ex Art. An.* 1654.

Articulus II.

MInt az *inquiſitio* dolgában, ugy az *executio*ban-is *in arbitrio exponentis* légyen, kit akarnak *Regiuſ*nak iratni, csak légyen *Ordinarius* és arra *competens* ſzemélly és *Executor*, mellyre képeſt az két *Cancellaria*kon lévő hites Deákok kőzőnséges kőteleſséggel tartozván minden rendeknek, nem *excludal*tathatnak az *legitimum mandatum*ok mellett valo *executio*k dolgából; mindazonáltal az meg-irt módſzerént *adhibea*ltathatnak az polgárokban-is, de a' kikre *diriga*ltatnak az *executionale mandatum*ok, nem lehet hogy máſok vegyék az jutalmokat, meg-láſsák ázért méltatlanul valami *executio*kat ne tegyenek, *alioquin tanquam illegitimi executores* ugy bűntetődgyenek. *Ex Art. An.* 1655.

Articulus III.

VAdnak illyen panaſzink-is hogy némelly hellyekre ſe Tiſzt ſe más rendbéli *executor*ok nem mehetnek *executiora* az hellyeknek erős és félelmes volta miatt: Hogy azért ez után a' Tiſztek magok mellé elégséges gyalogot vegyenek fel az ollyan falukbol, mellyek az *executio*hoz kőzelebb vadnak végeztűk, kikis tartozzanak az Tiſztnek parancsolattyokat mindenekben az *executio* dolgából *effectua*lni 12. forint birság alatt, *ſeorſim & ſigillatim exequendorum*; Székelly Atyánkfiai kőzőtt ide ért- *Ex Art. An.* 1668.

vén nem csak az gyalogokat, hanem az Lovaſokat-is, valaki peniglen az ollyan embereket kik a' Tiſzteknek ſegitséggel voltanak Tórvénnyel fáraſztaná, hanem *exorbita*lnának, *in pœna Articulari convincal*taſſanak, melly *pœna*t a' Tiſzt *mox & de facto exequa*llyon rajtok. Ezen *Articulu*ſunk az holdoltság alatt lévő hellyekre illyen formában nem értetik; Mindazáltal az latrok *perſecutio*jokra tartozzanak ott-is fel-kelni az elébbi *Articulu*ſok ſzerént.

TITULUS SEXTUS.

DIVISIO DOLGAROL.

ARTICULUS I.

Ex Art. An. 1656. TAlálkoznak némelly nyughatatlan elméjű, és máſokat kárban ejteni igyekező emberek, kik *Diviſio*t kévánván valamelly Attyokfiától, hogy az *repulſio*nak *onu*ſat tételsék-le vélle, edgy néhány rendben-is kűlőn kűlőn marháira *extrahal*nak *Diviſionale mandatum*at, mellyből néha a' ſok rendbéli *Repulſio*nak *onu*ſa annyira nevekedik, hogy az dolognak *meritum*át fellyűl haladni láttatik; Mivel azért *fraus & dolus nemini debet patrocinari*, ha az ollyan peres dolgát nem *obtine*alhattya, éppen tartozzék *refunda*lni a' *Cauſa*ban *depona*lt *onu*ſt, és ha olly *bonum*okra viſzen *diviſionale*t, mellyet edgy *diviſionale mandatum*mal *peragal*hatott volna, ha ſzintén többſzőr kénſzerittetet volna-is *Repulſio*t tenni az alperes, *de tempore levationis cauſæ*, hogy edgy *repulſio*nak *onu*ſaval meg-érje, az Nágod kegyelmes *reſolutio*ja ſzerént végeztük.

TITULUS SEPTIMUS.

RABOK DOLGAROL.

ARTICULUS I.

HAmelly Aſzſzony rabságban eſett Urának ſzabadulásáért és laczczájért, Urahoz valo ſzeretetitől, vagy egyéb *reſpect*uſtol viſeltetvén, nem az Vrának joſzágát és egyéb javait, hanem az maga ſaját joſzágát adná-el, Zállagban vagy örökősön-is, a' *Verus ſucceſſor*oknak nyilván valo *præjudicium*okra, *intactè* hagyván ez iránt Urának javait, és joſzágát; Végeztük azért hogy ha valamelly Rabnak felesége, az maga ſaját joſzágának árrán váltya

tya ki az Urát, vagy váltotta-ki ennek előtte, addig az ſummáig valo juſſa fenn vagyon az Ura joſzágában az melly joſzágot az maga joſzágának el-adásával tartott-meg, az mennyiben az maga joſzágát adta, vagy Zállagoſitotta-el, az Urának *faſsio*ja nélkül-is, *conſtal*ván mindazonáltal az dolog, ha penig az az Aſzſzony meg-talál halni, az az *juſſ* az okra az vérekre ſzáll, a' kikre az el-adott, vagy zállagoſittatott Aſzſzony joſzága *immediate devolva*lodott volna, mellyet igaz vér e' ſzerént vehet kezéhez. Azon Vármegyének vagy Széknek valamellyik Tiſzti által kéreſſe a' *poſſeſſor*tol az illyen joſzágot, az kérés után *admoneal*taſſa azon Székre az hol az joſzág vagyon, és az törvény tévők *requiral*tatván, *ante omnes alias cauſas* tartozzanak az illyeneket elé-venni, kiben-is ſemmi *exceptio*kat ne *admitt*állyanak, hanem az dolognak *meritum*át meg-viſgálván, ha olly világoſnak találtatik, hogy törvényt tehetnek benne, *finaliter pronuncia*llyanak vegyék *executio*ban-is; nem gondolván ſem *repulſio*val, ſem egyéb *remedium*okkal. Hogy ha penig valami homályt lát az törvény tévő benne, nem a' pereſek *inſtantia*jokra, hanem *ad ſalvandam conſcientiam judicum, ad communicandum* küldgyön ki, *repetal*ván arrol valo *documentum*okat, tegyenek végső igazitáſt az illyen dologban *modo prædeclarato*.

Articulus II.

AZ Rabok állapottyokrol, és adoſságoknak, megvételekről *emanal*t *Articulu*ſok *in vigore* hagyatnak, *cum hac actione* hogy az melly Rabok elégtelenek az ő adoſságoknak, adoſſokon valo meg-vételekre, azon hellybéli Tiſztek *requiral*tatván, tartozzanak az ollyan gyamoltalan Rabok mellett *aſsiſtentia*val lenni, és ha hol s' kinél *comprobal*lya adoſságát lenni, azon Tiſztek azon adoſſoknak mindennémű javokbol, *contradictione inhibitione, repulſione, aliis q; juridicis remediis excluſis & non obſtantibus* tartozzanak *contentatiot* tenni vagy tétetni. *Ex Art. An.* 1668.

Articulus III.

HOgy ha valamelly Rab levele által ſzabadságot adott, vagy ád arra hogy joſzága el-adattaſsék örökösön, ez ſzállyon az *Decretum*nak-is *continentia*ja azt tartván hogy ős jószágát-is el-adhaſſa *in tali caſu* ember, hogy ha penig nem *author*alt máſt az örökösön valo el-adásra, az Rab ki-jövén, állyon ſzabadsá- *Ex Art. An.* 1660.

gában, adgyaé örökössön avagy nem, és ha maga ugy adgya, szállyon örökösön.

Articulus. IV.

En. Art. Ax. 1659. SOk panaszolkodások vadnak Kegyelmes Urunk, az Tatár és Török rabságából ki-szabadult némelly atyánkfiai felől, kik minden kereszténységet hátra hagyván, szegény rab atyánkfiait érettek valo nagy kezességben, sok keserves sanyargattatásokra és vereségekre hadgyák, némellyek penig szegény rab atyánkfiainak váltságokra való sanczokat fel-vévén a' végre, hogy bé-menvén vagy bé-küldvén az sanczot, meg-szabaditanák; az alatt penig afféle sanczokat vagy el-vesztenek, vagy jo lelki ismereteket nem gondolván el-költenek, vagy magoknak tartanak: Végeztük azért nagyságod kegyelmes tetszéséből hogy ha kik illyenek találtattak, vagy ez után-is találtatnak, az Vármegyéknek, Székeknek és Városoknak Tisztei kiknek *jurisdictio*ja alatt találtatnak, minden *processus* nélkül, *ad expositionem querulantis* tartozzanak javokbol *satisfactio*t tenni, ha annyi javok nem volna személlyekhez-is hozzá nyulván, ugy mindazonáltal, ha *tempore executionis* magokat meg nem menthetik.

Articulus V.

Ex Art. An. 1661. NOha már egynéhány úttal *concludal*tunk azok felől az rabok felől, kik másokat kezességben benne hadtak, vagy egyéb *fraudulentia*kat cselekedtenek, mellyekről való *Articulus*inkat mostan-is *in vigore* hadgyuk, *addál*ván, hogy az ollyan *fraudulentus*ok, akar adóssok, akar kezesek, akar kezesség alatt valók lóttek legyenek, minden hellyekben a' tisztek által meg-fogathassanak az Nagyságod parancsolattyára, vagy azon kivül-is, mellyre *requiral*tatván az panaszlo féltől, kötelesek-is legyenek a' Tisztek, rabságban lévőknek urok, feleségek, gyermekek, Apjok, Annyok tartozzanak rabjokat ki-váltani azokat illető jovokbol. Az atyafiak-is hasonlóképpen mig az raboknak jovok és jószágok szanczokat fel érik, kik hanem cselekednék az rabokat illető jószágokat és egyéb *res mobilis*eket, azon hellyekbéli Tisztek, az nem akaro kezekből tartozzanak ki-venni, és azokbol szerezzék-meg a' rabok váltságát és forditsák ki-váltásokra. Az Aszszony emberek ha szintén férhez mentenek volna-is, vagy mennének, és *compare*altatnék Urának életben való létele, annak akármi névei nevezendő javai, kezekből ki-vétessenek, és váltsá-

válcságokra fordittaſsék, ellenben férje-is feleségét, tartozván kiváltani, ez mód tartaſsék abban-is ha el-tékozlotta volna valamellyik réſz a' Rabnak javait, magáját vegyék el-érette mig az el tékozlott jokot fel-éri.

TITVLVS OCTAVVS.

AZ EL-MVLT HABORVSAGOS IDÖBEN MEG-KAROSITTATASOKROL.

ARTICULUS I.

KAroſittattak ſokan meg-e' moſtani változó állapotokban, ugyan a' magunk haza fiaitol és tagjaitol, a' kik ſok jámboroknak javait, vagy magok ſzámokra el-vonták, vagy máſoknak ki-adták mellyeket hogy hoſzſzú perek folyásával kelleſsék az meg-károſittatott félnek kereſni, méltatlannak itéllyük. Azért ha kik *ad ſimplicem requiſitionem* a' károſt *contental*lyák, a' károſ-is tartozzék el-venni, hanem, kit kit a' ſzabadsággal élők közzül az ő *forum*okra, ugy mint Székes hellyekre, a' városokat peniglen, mivel magok dolgában birák nem lehetnek *immediate* Gyülés alatt lévő Táblára, vagy *Octava*ra, de az *privata perſona*val, Városi rendközött-is lenne a' dolog, magok *forum*okro, az *Actor* réſzéről fenn maradván az *Appellatio*, ha fogja kévánni; *Cital*tatván vagy *evocal*tatván mindennémű *exceptio*k és *remedium*ok legyenek ki-rekeſztve; ha a' dologban valami homály lenne egy *exmiſſio* adaſsék csak, hogy ha peniglen az joknak el-vitelit, avagy kiadását az *inactus* maga ſem tagadná, *exmiſsio*ra ſe bocsáttaſsék, hauem a' kinek a' mennyi érő javait el-vitte, vagy egyéb aránt-is más jámboroknak kezekből el-idegenitette, a' birák tartozzanak *mox & de facto plenarie contental*ni: Haſonló *proceſſus obſervalt*aſsék azoknak dolgában-is, a' kik más jámboroktul el-bitanglott jokat meg-vették, bitangolták vagy idegen Katonákat azokra vittek, igazgattak lappangtattak, mivel a' gónoſságban *conſentien*ſek voltak, hogy ha törvényből megyen-ki *cum pœna minoris potentiæ & refuſione expenſarum contental*taſsék a' káros. A' Jobbágyokat prnig, hogy az imide amoda való *proceſſus abcindal*taſsék, azon Vármegyék vagy Székbéli tiſztek eleiben *Cital*lyák mellyek előtt ugyan ott *finaliter decida*ltaſsék és *executio*ban-is véteſsék. Mind azon dologban, ezen ha ki *brevis proceſſuſt* követni nem

Ex Art. An. 1660.

nem akarja, maga szabadságában állyon, haaz *Articulus* és *Decretum* szerént akar *procedal*ni. A'kik penig azok közzül a'Fejedelmek seregiben laktak, azok, Generalisok, és Kapitányok előt *adhibeal*ván az Vármegyék, Székek Tiszteiben, és egyéb Nemességeket-is, ha *adsimplicem requisitionem* a' károst nem *content*állyák, azon *brevis processus* szerént igazitsák-el, *executio*-is azon *pœna*val legyen. Az Udvari Tisztek penig, ha nem akarnák törvény szerént el-igazitani, és *executiot*-is tétetni, *ad instantiam querulantium* a' mi Kegyelmes Urunkat meg-találtatván, a' panaszló fél méltóztatsék kegyelmessen *demandal*ni az el-igazitás felől, ha penig Uraknak vagy más rendeknek szolgai, azok felől-is hasonlóképpen tegyenek igazitást az Urak, mellyet ha elmulatnának, az Urak javaibol a' Vármegye vagy Székbéli Tisztek, *mox & defacto* tegyenek *cum duplo executiot*, az erről értvén *residentiat*lan rendeket, kiknek penig *residentia*jok vagyon, azok ellen *de bonis procedal*lyanak, hakiknek annyi javok nem lenne, a' fellyül meg-irt *processus*sokban, hogy a' károsoknak *satis faci*alhatnának belölle *plenarie, captival*tassanak és mind addig fogAz tartassanak, mig a' károst nem *contental*lyák; Ide nem értvén Szeben Városát mikor *obsidio* alatt vólt, ha nem a' Városi rendek költötték-el hanem a' benne való *præsidium extorquea*ltatta vagy akkori Fejedelem, vagy oda szorult rendek.

TITULUS NONUS.

CONTENTATIOROL.

ARTICULUS I.

AZ *Porta contentatio*jára ennek előtte-is némelly haza szerető Atyánk fiai pénzeket ki adván, kik ez mái napig nem *contentál*tattak, vagy ha *contental*tattak-is ugyan akkor, de az *contentatio*ban kezekben adott joszág ismég el-foglaltatott: Ez illyenekről azért végeztük, hogy mindenik rendbéli *contentatio*ja meglégyen és a' kinek kezéből a' *contentatio*ban adott joszág ki-ment, azon joszág ismét *restitual*tassék, *legitime emanal*tatott és *Statutione mediante robora*ltatott *Donation*ak *tenora* szerént, a' kiknek penig joszág nem adatott *contental*tassanak, vagy pénzel, vagy joszággal.

TITU-

TITULUS DECIMUS

VAROSIAKROL.

ARTICULUS I.

HOgy Nágod kegyelmeſségéből arra lépett, az Száſz *Nation* lévő Atyánkfiainak kévánságokra, hogy ennek utánna ſenkinek, ſe Nemeſſeknek, ſe egyéb rendeknek valakik ez házában laknak javokat valamely Városban magokkal edgyütt *recipial*tattyák, ſoha ſem ſzeméllyekben, ſem *repoſitum*okba megne károſittaſſanak és ki ſeadaſſanak a' Fejedelmek parancsolattyára, Nagyságodnak alázatoſlan meg-ſzolgállyuk mi-is egéſz Orſzágul Nagyságod Kegyelmes *Annuentia*jából *concludal*tuk, hogy ſoha ſe Magyar, ſe Száſz, ſe Székely *Nation* lévők, az Várakbol és Városokbol ſenkinek ſe magok ſe javok az Fejedelmek parancsolattyára ki ne adattaſſanak, hanem ha *legitimus* Fejedelmektől *legitime citati & judicialiter ſecundum juris proceſſum condemnati & aggravati fuerint*, mert *in hoc Caſu & legitime emanalt ſententia*nak *vigorá*val mind a' Fejedelmek s' mind más rendbéliek *legitime procedal*tathatnak. Az kik penig eddig ki-adattattak, vagy jovok, vagy magok *Articuluſ*ink ellen lőttek. Ha peniglen máſoknak javokat, vagy magokat ki-adván, és az *Auticuluſ*ok ellen *extorquealt*ák ſzabadoſſon hogy meg-kereſheſsék az *brevis proceſſuſ*on az edgy *exmiſſion* kivül, mindn *remediumok*at *excludál*ván ebből, Nagyságod Kegyelmes *conſenſuſ*a-is *accedal*ván arrol *concludal*tunk ugy, hogy az illyenekről irt *Articuluſ*ok *in vigore* maradgyanak. *En. Art. An.* 1662.

ARTICULUS II.

AZ Városi Atyánkfiai-is *generaliter* találának-meg aző Orſzágul minket, hogy Városokban *refugii cauſa* menvén az *Regnicol*ák ſzálláſt fogadván ki ki az *Regnicol*ák kőzzül, ſzálláſokon *deponált bonum*okat, a' Városi Tiſztektől *repetall*yak *mandatum*mal némely *prætenden*ſek, ki nem adván és adhatván, *Evocal*tatnak érette, és igy méltatlanul *Evocal*tatván kőltetik, fáraſztyák oket; mely dolgot az Orſzág *conſideratio*ban vévén; Végeztük Orſzágul hogy az kik illyen méltatlan *repetitio*kat és *Evocatio*kat tőttek, cselekedtek, azok *invalidál*tatnak *caſſal*tatnak; Ez után peniglē ſenki Városi Atyánkfiait efféle dologgal ne terhellye, mert ſenki *repoſitom*át nem bánthattyák annál inkább ſenki *inſtantia*- *Ex Art. An.* 1654.

jára *repetitio*jára ki nem adhattyák s' ki se adgyák, sem másképpen semminémű *color* és *prætextus* alatt senkit meg ne károsítcsanak Városi Atyánkfiai, ha szintén *mandatum*mal kirnék és *sollicitat*nák-is, külömben cselekedők és Városi Atyánkfiait busítók, *in pœna Articulari convincaltas*sanak *eo facto & vigore præsentis Articuli exequal*tassék-is rajtok *irremissibiliter excluſis omnibus juridicis remediis.*

TITULUS UNDECIMUS

LEVELEK DOLGAROL.

ARTICULUS I.

Ex Art. An. 1669.

MIvel az *verus hæres*eknek és *legitimus succeſſor*oknak, nem kevés károkat láttyuk leveleinknek *Dotalist*ák kezeknél valo maradások és idejekorán kezekből valoki nem adások miatt, perrel keresni penig az *hæres*eknek saját jószágokrol valo leveleket, károsnak ismérjük lenni, holott afféle leveleknek *proceſſus* által valo véghez vitelekig, sokaknak jószágit *periclital*odni láttyuk; Végeztük azért az Nagyságod tetszése-is *accedal*ván, hogy meg-halván az Nemes ember, azon Vármegyéknek, vagy székeknek Tisztei pecsétellyék-el az leveleket mindgyárt, és el-temetvén a' Nemes embert, annak adgyák kezében, a' kit *de jure Regni* illet a' levél tartás, de ugy hogy meg-eskűdgyék erős hittel a' *Relicta*, hogy a' levelekben nem *occult*ált, sem egy sem más uton el-nem veszтett, sem enyisztett. Ennek előtte meg-holt Nemesseknek *Relicta*i-is, mind penig a' kiknek leveleit ebben az *Disturbium*ban, vagy akar mikor az előt-is hatalmasul-el vették volna, *requiral*tatván Vármegyéknek és Székeknek Tisztei által, tartozzanak *præscripto juramẽto mediante* meg-adni az *heres*eknek s' *legitimus succeſſor*oknak; Ezek ellen cselekedőkön azon ki-ment Tisztek *ſtatim & de facto* tegyenek *executiot* az 1653. esztendőbéli *Part. 4. Tit. 11. Art. 1. ſententia*nak *tenora* szerint.

ARTICULUS II.

SOk károkat és *injuria*kat láttyuk Kegyelmes Urunk az *verus hæreſeknek* következni abbol, hogy őket illető levelek mások kezénél vadnak, mivel némellyek sokszori *admonitio*ra és *inſtantia*ra-is nem akarják ki-adni az *verus hæres*eknek őket illető leveleket a' miképpen Mikes Kelemen Atyánkfia panaszszából-is értyük,

tyúk, kinek-is levelei néhai Mikes Mihály *Relicta*ja kezén él lévén, nem akarja kezéből azon Atyánk fiának ki-adni; Végeztük azért Kegyelmes Urunk hogy három hólnapra *post expirationem præsentis diætæ*, tartozzék a' *Relicta fide mediante* minden féle Mikes Mihály leveit *producal*ni Ítélő Mester Atyánk fiai elejekben, és ha kiket *in originalibus* kell ki-adni, azokat *in originalibus*, ha kiket *in paribus*, azokat *in paribus* adgyanak-ki azon Ítélő Mester Atyánk-fiai akkori *Censura* jok szerént, sőt ezen *Articulus* értesék *ingenere* mindenekre, ha kik ezzel akarnak élni, ugy hogy *legitime admoneal*tassa az *verus pretendens* a' leveleket *conserva*ló személlyeket, ha ki-adgya *bene*, ha penig nem, az ollyanok ellen *requiral*ván a' Tiszteket, a' Beszterczei *Articulus* szerént *exequal*tassék *excluſis omnibus juridicis remediis* a' *pœna*, ha penig a' Tisztek ki nem akarnak menni, hanem halogattyák, az ollyan Tiszteken Deákok által azon *pœna*t, mellyet az leveleket ki nem adó személlyeken kellene *exequal*ni, rajtok *exequall*yák. Annak felette azon Vármegyének a' hol az *productio* lészen, két Fő Birája és hat Táblai *Aſſeſſor* eleiben *producal*ni, hogy ha penig valami nagy akadályok miatt hat Táblafiai jelen nem lehetnének leg-alább négy Tábla *Aſſeſſor*a bizonyoson jelen légyen.

TITULUS DUODECIMUS.

DONATIO KROL.

ARTICULUS I.

A' melly joszágot két s' három több személlyek *impetral*ták volna, az elsőb adomány állyon-meg, *juxta illud qui prior eſt tempore, potior eſt jure, nemo plus juris in alium trãsferre poteſt quàm quod habet* el-vévén adva edgyszer valamely joszág a' *Fiſcus*tol, az nincsent a' *Fiſcus* sem adhatta, az *impetral*ó fél-is el nem vehette, hogy ha penig az első *Donatarius* ellen, magának *vendical*ta valaki az ollyan joszágot *contra vim Donationis prioris & contradictionis* az első *Donatarius procedall*yon az ollyan *Donatarius*ok ellen, a' *brevis Articulus* szerént, és *peremptoriè adjudical*tassék az elsőnek végső *executio*ban-is vétessék; Hogy ha peniglen két, három, s' több *Donatarius*ok találkoznak valamely joszágnak *impetratio*jában, *prætenſio*ja volna az ollyan joszághoz valamellyiknek, *ſuffragal*ván az *prætenſio*, ez iránt az első *Donatarius* lészen hellyes, az *prætendens* az ő *prætenſio*ja szerént kereſſe *ſuis modis* az *Donatarius*tol, ha *extra Dominium* vólt, az *Donatio* előtt, még ki-váltat- *Ex Art. An.* 1653.

ván mindazonáltal az hogy *intra anni revelationem* az *ſtatutio* meg-legyen az *Donatiok* mellet az *Decretum* ſzerint.

ARTICULUS II.

Ex Art. An. 1668. VEgeztük azt-is hogy ha mi oly dolgok lettenek, ugy mint oly *Privilegiumok*, vagy egyéb *collatio*k, kik a' regi Nemeſſi ſzabadságnak *Decretum*nak, és *abolim* bé-vett s' *approbal*tatot *uſuſo*knak ellene látczanak lenni, *invalidal*taſſanak mind Székelységen s' mind más hellyeken-is *vigore hujus Articuli.*

ARTICULUS. III.

Ex Art. An. 1663. HA kik volnának ollyak, vagy lettenek volna vagy lennének ez után-is kik idegen Nemzet által kértek s' *ſollicital*tak *Donatio*t, kérnének és *ſollicital*nának-is az ollyan *Donatio*knak ſemmi hellyen ne legyen *Pœnitus corrual*taſsék, *caſſal*taſsék, és *annihilal*taſsék, az ollyan ſzemélyeket az meg-bántodott felek kereshesſék, és *pœna*ja légyen *amiſsio Capitis & omnium bonorum*, melly legyen egéſzſzen a' meg-bántodott félé, és *convincal*tatván, végső *executio*ban-is vétetteſsék, vagy vétetheſsék, a' meg-bántodot felek peniglen, ha vagy kereſni nem mernék, vagy egyéb aránt kedveznének, *Circum venial*ván érette őket, vagy alkalmatlanoknak találtatnának lenni a' kereséſre, *eo facto*, hogy *impunè* ne láttaſsék el-menni az illyen ſzemély rendkivül valo cselekedete mellől, az *Articulus* ſzerént, melly arról irattatik, az *Fiſcalis Directo*r-is keresheſſe; Az fenyegetőzőkről-is mind a' kik ellen eddig meg-lőtt, mind ez után a' kik ellen lenne, azok ellen-is haſonlo *Articulus obſerval*taſsék.

ARTICULUS IV.

Ex Art. An. 1663. SZeme előtt viſelvén a' Nemes Orſzág Nágodnak az Orſzág dolgaiban valo ſók fáratságát, foglalatoſságát, moſtani félelmes bajos uttyát, és életének majd mint egy koczkáztatáſát, a' Fő Vezér előt valo meg-igért kegyelmeſségének, ez ſzegény nyomorult hazának meg-könnyebbitendő dolgaiban valo feltőtt ſzándékát, járulván ehez ez-is hogy néhai Barcsai Akos Fejedelemségének alkalmatoſságával ez ſzegény hazára *imponal*tatott volt ötſzáz ezer Tallér Summának, kétſzáz ezer Tallérát Nagyságod Fejedelemségében *Portá*hoz valo hűségéjért azon hatalmas Nemzet el-engedte; Hogy azért Nagyságodhoz valo háládatoſságunkat meg-mutathaſſuk a' Nágod kévánſágának

nak *annual*tunk, és Fogaras Várát *cum ſuis pertinentiis* Kegyelmes Aſzonyunknak az Méltoságos Bornemiſzſza Annának ő Nagyságának, ő Nága gyermekinek nyolczvan Ezer forintban *inſcribal*tuk azon ſzábadsággal edgyütt az mint az előtt volt az Fogaras földi Nemeſség-is tartozzik ſzolgálni az Várhoz, vagy a' hová parancsollyák. Hadban valo küldetéſek, vagy nem, állyon az ő Nagyságok *diſpoſitio*jában.

Azon Fogaras Várát hozzá tartozo falukkal és *portio*kkal edgyütt *inſcriptio*ban birván moſtani Kégls Aſzſzonyunk, a' mely Faluk és *portio*k azon Várhoz tartozandók, más kezénél volnának, és ő Nága kezéhez akarná váltani, azokat-is az *Donatariu*ſoktol annyi ſummán a' mennyiben *inſcribal*tattak az előbbi Fejedelmektől, nem *obſtal*ván ha ſzintén kötelezték légyen-is az *ſucceſſor* Fejedelmeket, hogy ha magoknak ki nem váltyák; Tehát az *ſucceſſor* Fejedelmek nagyobb ſummán válthaſsák ki, mindazonáltal csak annyi ſummán válthaſſa-ki ő Nagysága a' mennyi ſummában *inſcribál*tattak az előbbi Fejedelmektől az *Donatariu*ſoknak, és annyival fellyebb *inſcribal*taſsék ő Nagyságának és ſzerelmes Gyermekinek, az mennyivel azokat ki-váltya *communi voto concludal*tuk. Ezt penig *præciſe* csak Fogaras földéről értyük. *Ex Art. An. 1664.*

Articulus V.

Moſtani Kegyelmes Aſzſzonyunk birván hozzá valo falukkal és *portio*kkal edgyütt Balás-falvát-is, az véreket-is *content*tálván ő Nagysága azon joſzágbol, hogy azért Nágod moſtani Kegyelmes Aſzſzonyunknak azon joſzágrul költ *emptionalis* és *faſsionalis* leveleire *conſenſuſt* adgyon egéſz Orſzágul *concludal*tuk. Ha kik penig még azon joſzághoz *prætenſio*jokat tartanák *ſervatis de jure ſervandis* uttyok engedtetett Törvény ſzerént valo kereséſekre. *Ex Art. An. 1664.*

Articulus VI.

Sok izben meg-tapaſztaltuk Nágodnak az ſzegény hazához valo kegyes Atyai indulattyát, ugy moſtan-is ſzintén el-közelgetvén az Orſzág adaja bé-küldésének *terminuſſa*, melly adonak lévén az Orſzág *computuſſa* ſzerint két ezer Tallér héjja ſzeginységinket annak *ſuplealá*sára ſemmiképpen nem kénſzeritterhettyük, ennek előtte reájok vetett adot-is nagy bajoskodáſſal *exigal*hatván rajtok: Mellyhez képeſt meg-találván Nagy- *Ex Art. An. 1668.*

godat alázatos *instantia*nkal egész Országul-azon két ezer Tallérbéli *defectus*nak *supplea*lása felől, Nágod-is kegyelmessen *resolva*lta magát, és azon két Ezer Tallért meg-adni *Porta contentatio*jára Kegyelmessen igéri, melly Nágod Fejedelmi kegyelmességéjért mi-is háládatosságunkat akarván mutatni noha *in Anno* 1664. Segesvári *Articulus*inkban Balásfalvát a' mint a' mi Kégls Aszszonyunk a' vérektűl meg-vette vólt, azon *Fassio*ra való *consensus* adásra-is *authoritas*t adtunk vólt Nágodnak, mostan-is ujjolog ezen két Ezer Talléroknak ki-adásájért és ez hazához sok izben tőtt Kégls Atyai indulattyáért, Kégls Aszszonyunknak az Méltoságos Bornemissza Anna Aszszonynak ő Nágának magának és két ágon lévő maradékinak s' *legatarius*inak-is, hogy Nágd ujjobban adhassa *dona*lhassa *jure perpetuo* Nagodat egész Országul *author*allyuk és ő Nagyságát Kégls Aszszonyunkat s' két ágon lévő maradékit s' *legatarius*it-is, Balásfalvának *pertinentia*ival edgyűtt való birodalmában meg-hadni és maradni *assecura*llyuk: *Insuper* Fogaras földén a' Porombaki joszágbol három egész falukat *pertinentia*ival ugy mint: Felső Porombákot, Szavátát, és felső Viszt tiz Ezer magyari forintban: Kégls Aszszonyunknak ő Nágának hasonlóképpen két ágon lévő maradékinak és *legatarius*inak-is egész Országul *inscriba*tunk.

ARTICULUS VII.

MEg-tekéntvén a' mi Kégls Urunk ő Nága, hazájához Fejedelméhez való hűséges szólgálattyát Tekéntetes Nemzetes Losonczi Bánfi Dienes Atyánkfiának Doboka Vármegye fő Ispánnyának s' ő Nága edgyik belső Tanácsának, azonban e' mostani rajtunk forgott veszedelemben, csak nem minden joszáginak Várad el-vételével el-veszésit, mellyre nézve ő Nága Kegyelmességéből *conferal*ta vólt ő kegyelmének Gyalu várát hozzá való joszágival 25000. forint *inscriptio*ban, járulván ehez a' mi *consensus*unk-is egész Országul, nem *obstal*ván ez iránt azon dologban a' *Fiscalis* joszágokrol irt *Articulus*. Azonban mint akkor ugy most-is e' szegény hazának sok rendbéli adozási nem apadván sőt naprol napra árradván, melly miá ő Nagysága fizetett hadaira és több Országos kölcségére és szükségére nézve semmi adó fel-nem vétethetvén, maga fogyatkozásával-is kötelezni-tetett ő Nagysága becsületes hivétől pénzt fel-venni, hogy azon szükségekre nézve-is a' Fényes Porta *contentatio*jára fel-vetett adóhoz, az haza veszedelmeztetésével ne kelletnék nyúlni, Melly

ni, mely szükségekre nézve ő Nagysága meg-irt Bánfi Dienes Atyánkfiától *levalt* Tiz ezer forintokat. Mi-is azért egész Országul, Három Nemzetül, azon summa pénzt Ország szükségére ki-adott pénznek ismérünk lenni, és *acceptal*unk-is. Igy a' meg-irt Gyalu Várát joszágival ő kegyelmének *succesſori*nak és *legatarius*inak a' mi kegls Urunk ő Nagakegls *conſenſus*ából *inſcriba*lunk 35000. forintban ezen *Articulus*unkban, utólbik *Donatio*jának *tenora* szerént

ARTICULUS VIII.

MEg-tekéntvén a' mi kegyelmes Urunk ő Nagysága Teleki Mihály kő-Vári fő Kapitány Atyánkfiának, ez hazához és ő Nagyságához valo hüséges szolgálattyát; kővár vidékén közép Szolnak Vármegyében Szelnicze és Drágavilma nevü falukat, viszont kegyelmes Aszszonyunknak miképpen *inſcribal*tuk volt Fogaraſt hozzá valo joszágival edgyütt. Ezeknek mind el-adására és *recuperal*ására *authoritáſt* engedvén ő Nagysága melyre nézve Kegyelmes Aszszonyunk ő Nagysága Oprakerczesora, és felső Arpás nevü falukat *inſcribal*ván meg-irt Teleki Mihály Atyánkfiának, mellyekre a' mi kegyelmes Urunk ő Nagysága *conſenſus*a-is *accedalt*, mellyekben valo kegyelmes Urunk s' Aszszonyunk ő Nagyságának *collatio*ját mi-is Országul *confirmal*tuk ezé *Articulus*unkban nem *obſtal*ván ezek ellen a' *Fiſcalis* joszágoknak *recuperal*ásokrol irott *Articulus*, hanem meg-irt Teleki Mihály Atyánkfia maga *succeſſori* és *legatarius* *Donatio*joknak *tenor*ok szerént birhassák.

ARTICULUS IX.

UGyan Teleki Mihály Atyánkfiának mind eddig mutatott s' mind ennek utánna mutatando hüséges és hasznos szolgálattyát meg-tekéntvén, a' kis Selyki *Fiſcus* számára *cedal*ando Dézmát *vita durante* a' mi kegyelmes Urunk ő Nagysága ő kegyelmének *conferal*ván, melyben mi-is Országul ő kegyelmét *vigore præſentis Articuli confirmal*tuk.

ARTICULUS X.

IFfiabbik Rákoczi György Fejedelem idejében, mikor tudnillik a' *Fiſcalis* joszágok *connumeral*tattak volna, Nemzetes Borsai Nagy Thamás Atyánkfia *Suplicatio*jában jelenti, hogy két falujat Fejérvármegyébé, ugy mint Wladházát és Nyir mezőt akkor *Ex Art. An. 1667.*

kor *Fiscalis*oknak *connumeral*ták volna, sen hagyván azért ezt az *remedium*ot, hogy ha kik igasságokban akkor meg-fogyatkoztak volna, *novum cum gratia* mellett *procedál*hatnak, mellyet-is meg-irt Atyánkfia el-követvén, azon Falukat *à Fiscalitate* fel-szabaditott, mellyekről ujjab *Donatio*t-is iratott volt, az mint *declarall*ya *Suplicatio*jában; Azonban az Lengyel Országi siralmas hadi *expeditio intervenial*ván maga-is pogány Rabságában esvén, oda sok esztendőt töltött, ez hazára-is az alatt sok veszedelmes állapotok következtenek, mellyben egyéb javaival levelei-is el-veszténck, mélto tekéntetünk lévén azért ez iránt valo meg-találására, az Nágod kegyelmes *consensus*a-is *accedal*ván azon *specificalt* két falut, *à Fiscalitate in perpetuum* felszabadittyuk, az fellyeb meg-irt *ratio*kra nizve, *vigore præsentis Articuli.*

Articulus. XI.

Ex Art. An. 1654. MEg-tekéntvén Al-Pesti Balog Máthé Atyánkfiának-is ez szegény haza közönséges szolgálattyában valo sok rendbéli fáradozását, remélvén ez után-is ezen haza szolgálattyától, az szükség ugy kivánván nem vonogattya magát, kire valo tekéntetünkből, Torda Vármegyében Felső Oroszíban lévő *Portio*jának, Gőrgény Szent Imrehi Nemes Udvarházának és ahoz biratott malomnak; Viszont Hunyad Vármegyében Pap Almás nevű *Fiscalis* falujának *dominium*ában meg-maradni Nagyságod kegyelmes *consensus*a-is *accedal*ván ez dologbol; Végeztük hogy *Donatio*jának *tenora* szerint birhassa *pacifice*, nem *præjudical*ván a' *Fiscalis* jószágokrol irott *Articulus*, kinek erejével else vétessék meg-irt Atyánkfiától *communi voto concludal*tuk.

Articulus XII.

Ex Art. An. 1663. SAr Pataki Máron Atyánkfiának Fő követségre hatalmas Császárhoz valo menetelit méltó tekéntetben vévén, az mi kegyelmes Urunk ő Nagysá, remélvén, a' szükség ugy kévánván, ennek utánna-is haza szólgálattyára készségét, Alsó Oroszi Torda Vármegyei *Fiscalis portio*ját, a' mint a' mi kegyelmes Urunk ő Nagysága *conferal*ta ő kegyelmének, nem *præjudical*ván, a' *Fiscalis* jószágoknak *recuperal*ásárol valo *Articulus*, mi-is egész Országul ő kegyelmét, azon *iussig* benne *confirmall*yuk.

Arti-

ARTICULUS XIII.

BAlo Láſzlo atyánkfiának-is meg-tekéntvén a' mi Kegyelmes Urunk ő Nãga, ez ſzegény haza közönséges ſzolgálattyában valoſok rendbéli ſzolgálattyát, Præſzaka nevű *Fiſcalis* falujának *Dominium*aban meg-maradni, Nagyságod kegyelmes *conſenſuſ*ſa-is *accedal*ván ez dologbol; Végeztük ugy hogy *Donatio*jának *tenor*a ſzerint birhaſſa *pàcificè*, nem *præjudical*ván a' *Fiſcalis* joſzágokrol irott *Articulus*. *Ex Art. An.* 1664.

ARTICULUS XIV.

VEgeztetett Orſzágul, hogy az *Fiſcali*ſokon kivül, valamely *bonum*ok és joſzágok, *per Notam* avagy *defectum*, *aut virtute Articulorum qualitercunque Fiſcu*ſra *devol*valtatnak, azokat az Fejedelmek magoknál ne tarthaſsák, ſe feleségeknek, ſe gyermekeknek ne *conferal*haſsák, hanem más *bene merita perſon*ának *de facto* el-adni tartozzanak. Eddig valok, *ſalvo juris proceſſu* kezeknél maradván. *Ex Art. An.* 1659.

ARTICULUS XV.

AZ *Fiſcalis Regestrum*nak az utollyára iratott kegyelmes Urunk, hogy a' mely joſzágok *per contractum & notam* deveniáltak *Fiſcus* kezében, azon falukat, *portio*kat, akkor-is mint hogy *Fiſcali*ſok közzé nem irattak, *Fiſcali*ſoknak nem értettük, ugy moſtan-is nem értyük, hanem az elébbi *Articulu*ſok ſzerint *jure perpetuo* el-adattathatnak, sőt ha még volnának-is többek *Fiſcus* kezénél el-adattathatnak *ut ſupra jure perpetuo*, végeztük. *Ex Art. An.* 1665.

TITULUS DECIMUS TERTIUS.

CAPTALANOKROL.

ARTICULUS I.

AZ Cáptalanok *requiral*tatván *mandatum*mal, az leveleknek fel-keresését és ki-irását *ſub pœna Articulari* ne *procraſtinál*lyák mivel afféle kéſedelmes halogatás miatt ſok fogyatkozás ſzokot lenni ſokaknak dolgokban. Az *Liber Regiu*ſok-is ennek utánna bé-adaſſanak az Captalanokban, hogy ha kiknek jövendőben

valami dolgokbéli akadállyok *intervenial*na, szükséges levelekhez hozzájuthassanak annak módgya szerint.

TITVLVS DECIMVS. QVARTVS.

COMMISSARIVSOK JARASAROL.

ARTICULUS I.

Ex Art. An. 1668. KEgyelmes Urunk [illegible] Országtol rendeltetett és ki-küldetett *Commissarius*ok ellen, némely hellyeken, többi között Aranyas Széken-is nem régen sok számu fegyveres népet költöttenek-fel, bizonyos személlyek, kik-is mind fenyegetőzésekkel mind fegyverkezésekkel, *obvial*ták dolgokban azon *Commissarius* Atyánkfiait, mely ez hazában hallatlan dolog; Végeztük azért, hogy az Országtul ki-küldendő *Commissarius*ok ellen ha ki illy formán cselekeszik, és vagy fegyverkeznék, vagy fenyegetőznék, azon *pœn*án *convincaltassék* mint a' ki *finalis sententia*nak *legitima executio*ját *impedial*lya, holott ha mellyik fél bántodását *prætendal*lya, az illyen dologban egy fegyvernek ki-vonásával, vagy mutatásával *obvial*hattya *per viam repulsionis* (ha ki azzal akar élni) az *exutiot*.

TITVLVS DECIMVS QVINTVS

ADOSSAG MEG-VETELERŐL.

ARTICULUS I.

Ex Art. An. 1664. HAllatnak és vadnak illyen dolgok-is hogy az *Ecclesiá*knak és *privata personá*knak-is ez mostani fel-háborodott időkben, az előt-is vévén fel-jovokat, és pénzeket, *sub spe futuræ restitutionis* némellyek; noha némellyek részéről erős *Reversalis*ok és *obligatoriak*-is *extal*ván, ha kérik még törvényre igazittya ugy *procrastinal*lya dolgát, puszta kőfallal és dib dáb eszközökkel akarván *contentatiot* tenni; Végeztük az illyenekről, hogy *literis vel humanis comprobal*ván és *verifical*ván adosságot, hogy ha az ollyán ados *ad simplicē requisitionē* meg-adgya, jo, *alioquin* az ollyā helybéli Tisztek az hol *comperial*tatik az *Debitor*, *de facto contētal*lyák az *Cre-*

Creditort de rebus mobilibus, illis verò non ſufficientibus etiam de rebus immobilibus, ha az-is nem lenne magát-is a' *Debitort* meg-foghaſsák, és ha *medio tempore intereſt* adtak volna-is-meg, a' derék ſummában ne tudgyák; és ha a' Tiſzteken mulnék-el nem *extorquea*lnák, *toties quoties in pœna Articulari convinca*ltaſſanak, és az *Director exequa*ltaſſa-is rajtok azon *pœna*t ezen *Articulu*ſunknak erejével, minden *remedium*okat ebből ki-kötvén. Ha penig az *Debitor*ok *deficia*ltak vólna, azokra ſzállyon az adóſság, kikre az *Debitor*nak javai ſzállottanak, valamint a' kűlső Nemeſség és egyéb rendek-is adoſságokat ez *Articulu*ſunk *vigor*aval *extorquea*llyák a' városi rendeken, ugy azok-is meg-vehelsék a' Nemeſi és más állapatbéli rendeken ez *Articulu*ſunknak *vigor*aval, ha ki penig kötés és kezes levele ſzerént akar *proceda*lni *arbitrium*ában hagyatik az *Creditor*nak.

TITULUS DECIMUS SEXTUS.

ARESTUMROL.

Articulus I.

MIvel az *Areſtum*nak alkalmatoſságával ſokan ez hazában meg-károſittattak, nagy *confuſio* lévén az *Areſtum*nak és *Potentiá*knak dolgából közöttünk; hogy azért mindenek közt meg-légyen világoſitva az *Areſtum* s' a' *Potentia*, Nágod Kegyelmeſsége-is *accedal*ván *declara*lni ſzükségeſnek itéltük: A' *Potentia* azért az; midőn valaki ſem Birákat, ſem egyék Tiſzteket nem *requiral* valamely embernek meg-fogáſa, vagy valamely marhájának, vagy javainak el-vétele felől, hanem maga tulajdon erejével *authoritaſ*sával meg-fog valakit, vagy javait el-veſzi és foglallya, az illyen nem *Areſtum*. Ellenben az *Areſtum* a z, midőn valaki valamely városnak, vagy falunak és helynek Tiſzteit *requiral*ván valakit ſzemélyében, vagy javaiban meg-tartat, melyből-is ſok alkalmatlanság ſzokott ki-jőni, az *areſta*ltató vagy *areſta*ló, és az *areſta*ltatott ſzeméllyek között, kiből-is gyakorta buſúláſok, sőt károk-is következnek mindenik félre, mely-is hogy ez után *abolea*ltaſsék, az *areſta*lás dolgában illyen mód *obſerva*ltaſsék ugy mint: Nemes embert *non niſi in flagranti crimine* tartóztaſſanak-meg akar ki *inſtantia*jára-is, a' kinek Nemeſsége világoſſan *conſta*la' Tiſztek előtt a' *Decretum* ſzerént, hogy ha penigien oly igen iſméretlen ſzemélly vólna, kinek Nemeſsége ſenki előt-

Ex Art. An. 1667.

is bizonyoſſan nem *conſtal*na,ának meg-fogásábã a' mi tórvénytelenség eſik ának bũntetéſe ſzállyon az *Areſtal*tatóra, az ide aláb meg-irt mod ſzerént. Paraſzt embert gyanora-is ſzabad légyen meg-fogatni,az elébbeni *Articulu*ſok ſzerént,hogy ha penig valaki nem gyanora, hanem másképpen tartóztatna-meg valamely paraſzt embert a' Tiſztek ereje által a' tórvény ſzerént nap fényre jöne, az *areſtal*tatott ſzemélynek igaſsága, nem a' Biró, az ki más kinſzeritéséből tartóztatta meg, hanem az *Areſtal*tató ſzemely *convincal*taſsék minden *pœna*n, valamit az ideig az *Areſtal*ón kereshetett vólna a' meg-bántódat fél. Haſonló *proceſſus obſerval*taſsék annak az Nemes embernek *areſtal*ásában.is, a' ki tellyeſséggel iſméretlẽ lévén valamely helybẽ, ugy találna eſni *areſtum* alá, nẽ tudván ſenki az ott valók közzül Nemeſségét; Az-is megeshetnék, hogy valamely értetlen ember *areſtal*tathatna valakit, annak utánna oda hadná perit s' amaz *areſtal*tatott ſzemély méltatlan ſzenvedne a' meg-fogató miatt, azért az illyen *Caſus*ban ſzintén ugy *pœna*kat félelheſſen hozzá, az *areſtal*tatott ſzemély, a' tórvény tévők-is itéllyék-meg mint ha jelen volna az az *areſtal*tató ember, adgyon *ſententia*t-is ki az *areſtal*tatott embernek az tórvény tévő, mellyel valahól találtathatik az a' ki ótet *areſtal*ta vólt annak a' helynek Tiſztei tartozzanak *executio*t tenni az *ſententia*nak *continentia*ja ſzerént.

Articulus II.

VAdnak affelett ſok cſálárd adóſſok-is, kiket ha az *Creditor* meg-perel és ha meg-nyér-is, de a' *ſententia*val *executio*t ellene vagy nẽ tehetnek,avagy tenni nem akarnak némellyek; Azért végeztük hogy valakik tórvénnyel *convinca*llyák az adoſſokat arról kólt *ſententia*val teheſſenek *executio*t rajta, ugy mint a' *convicto*n valahól találtatik. Mind a' fellyeb meg-irt *Caſu*ſokban penig tellyeſséggel *abſcinda*l taſſanak a' *remedium*ok. Lévén ez az ſzokáſ-is az *Regius fundu*ſon lévő Városokon és Falukon, hogy némellyek meg-fogatván valamely embereket, tórvényire rá nem mennek, és igy a' fogolyſok ideig az fogságban nyomorog, sót meg-is hal a' fogságban, végeztük azért Nagyságod Kegyelmes tetczéséből hogy ha kik foglyokat tartatnak-meg, *ad quindenam* mennyenek reá, ha eléb nem-is, egyéb aránt bocsáttaſsék-el a' fogoly, hogy ha penig maga a' ki meg-fogtatta, reá nem érkezhetnék; mindazonáltal levele által tudoſithatná,vagy egyéb aránt-is a' Tiſzteket annak módgya ſzerént arról, hogy

tovább

továbbá-is tarcsák-meg a' foglyot ujjobban, mivel rá akar menni, *in tali Casu post quindenam* nyolczad napig ujjobban tarcsa-meg a' Tiszt, de akkor osztán végképpen igazodgyék-el dolga továb semmiképpen ne tartassék, hanem vagy *convincal*tassék, vagy el-bocsáttassék.

TITULUS DECIMUS SEPTIMUS.

Kornis Gáspár Uram dolga Kemény Jánosné Fejedelem Asszonnyal.

Articulus I.

NAgyságos Kornis Gáspár Atyánkfia jelenté, az el-mult napokban Néhai Méltóságos Kemény János Fejedelem ő Nága *Relicta*ja bizonyos adóságát *prætenda*lván lenni Néhai Kornis Ferencz meg-irt Kornis Gáspár Atyánkfia édes Attyának, melynek meg-fizetése hogy szállott volna fiára, melly adóságnak meg vételében nem ez haza törvényivel, hanem Magyar Országi törvény szerént *procedal*t ő Nága, és az ott való törvény szerént bizonyos rész jószágát el-is foglaltatta ő kigyelmének, noha Erdélyi emberek voltak mind Néhai Kemény János Fejedelem ő Nága, s' mind Néhai Kornis Ferencz Uram, szoros *Articulus*sa-is lévén ez hazának az rabok adóságinak meg-vételéről; mivel azért közönséges szabadságuknak meg-bántodása látczik lenni abban, hogy Erdélyi emberek között, és Erdélyi dolog felől, nem ennek a' hazának *competens* Birája elől lött peri és annak *decisio*ja, semmit nem tudván annak a' törvénynek Birája abban-is, ezekre a' boldogtalan állapatokra nézve, minémű erős *Articulus*okat és rövid *processus*t irt a' Nemes Ország a' rabok és azoknak adóságok felől. Annak-okáért a' mi Kegls Urunk ő Nága Kegyelmessen igérvén, hogy Méltóságos levelével *requiral*ná meg-irt Kemény János Fejedelem ő Nága *Relicta*ját, hasonlóképpen mi-is Országul ő Nágát illendő engedelmességgel irt levelünkel, azon el-foglalt jószág viszsza adásárol meg-találnók, ugy mind-azonáltal ha ő Nága még-is nem *restitua*llya *Articulus*ban iratnék, melynek *vigora*val Erdélyi birodalomban lévő jószágából ő Nagyságának annyi érő jószága foglaltassék-el; Végeztük azért hogy ha meg-irt Fejedelem Asszony ő Nága, az Nagyságod Méltóságos *requisitio*jára, s' mind penig a' mi *Instantia*nkra, azon

el-foglalt joszágot, Kornis Gáspár Atyánkfiának nem *restiua*llya, tehát ezen *Articulus*unknak erejével meg-irt Fejedelē Aszszonynak az Erdélyi birodalomban annyi érő joszágát Kornis Gáspár Atyánk fia el-foglaltathassa. A' méltóságos Fejedelem Aszszony hogy ha akarja keresni *in foro competenti* az adoságért itt Erdélyben Kornyis Gáspár Atyánkfiát, állyon az szabadságábā.

COMPILATÆ CONSTITUTIONES REGNI TRANSYLVANIÆ, & PARTIUM HUNGARIÆ EIDEM ANNEXARUM.

Pars Quinta.

De Edictis & Tributis.

NEMELY ARTICVLARIS és homagialis pœnárul.

EDICTUM I.

Ex Art. An. 1654. MIvel az 1653. esztendőbéli *Constitutio*ban, *Part. 5. Edict.* 30. *expressa pœna* nincsen: Végeztetett hogy a' kik ez ellen *impingal*nának, kétszáz forinton *convincal*tassanak, mint az egyéb *Constitutio*knak nem *observa*lói szoktak *convincal*tatni: az tőb *Articulus*okban és *Edictum*okban-is a' hol *expressa* nincsen kétszáz forint légyen a' *pœna*.

Edictum II.

Ex Art. An. 1656. AZ Országnak *Decretum*ában vagyon irás felőlle, hogy a' perlekedésekben lett birságokból, a' pereseknek mennyi részek legyen, mindazonáltal némely Birák azzal *abutal*ván, az ollyan birságokat csak magoknak tartyák, még az *homagium*nak *pœna*ját-is, melly tsak a' perestilletné, melly miat a' peres csak hijában fárad; Végeztetett azért, hogy mindē Székeken Városokō és Vármegyékē a' *Causans*oknak *caus*ájokbol *emergal*ādó *pœna*ból *rata portio*jok az *Decretum* tartása szerént kinek kinek ki-adattassék.

CO-

COLOSVARROL.

Edictum. III.

VEgeztetett hogy az Colosvári dolgokrol, s' állapotokrol, ugy mint Hadnagyóknak és *Assessor*oknak választásárol, s' az ott valo *Præsidium* lovainak tartásárol valo hellyeknek *modalitat*sárol *emanal*tatott *Articulus*ok moſtan-is *in vigore* hagyaſſanak sőt ha ez után azon Colosváriak még-is *opponal*nák magokat, mélto *pœna decernal*tasék ellenek. *Ex Art. An. 1667.*

Edictum. IV.

HA mely hó pinzes katonák Colosvári fő Kapitány Atyánkfia tiszti alol el szőktenek vagy el-szőknének, valahol találtatnak, azon Kapitány Atyánkfia *requisitio*jára *sub pœna Articulari, exclusis omnibus juridicis remediis exequenda*, mindenütt tartozzanak meg-fogni, és kézben adni kiknek-is mélto bűntetéseket azon Kapitány Atyánkfia *dispositio*jára hadtuk. *Ex Art. An. 1667.*

Edictum. V.

AZ *Approbata Constitutio*ban Boros Jenőről irott *Edictum*ok *observal*tassanak az Colosvári lakosoktol.

SZAMOS UJVARROL.

Edictum. VI.

NEm kevés haszнát látván az Országnak abbol ki-jüni, ha az Szamos Ujvári joszágban lévő puskásoknak meg-engedtetnék Gelvára telepedések, mivel fizetetlen szolgák lésznek, utánnok penig a' szükségnek idején nem kell postálkodni azon helyben-is kész *præsidium*ok lésznek: Végeztetett azért Nagyságod kegyelmes *consensus*ából, hogy telepedgyenek oda, és Nagyságod adgyon uj *Privilegium*ot nékik, vagy ha volna *Privilegium*ok, méltoztasék Nagyságod *confirmal*ni. *Ex Art. An. 1667.*

KŐVAR VEDEKERŐL.

Edictum. VII.

HA kik Kővár védéki *Fiscalis* joszágot birnak, és onnét afféle *Fiscalis* jobbágyokat, magok ós joszágokbã szálitottanak vag' tele-

telepitettek, ő magok és nem más előbbeni *Possessor*, az ollyanok ez jövő kőzelbik Pünkősd napjáig viszszá szállitsanak, vagy ha ez után-is azt cselekednék, az *articularis* pœnán *convincal*tassanak, *excipial*tatván hakik udvarbéli szolgaságra, vagy molnárságra, és egyéb hasonlo hivatalra hozattanak, vagy hozatnának el efféle jobbágyokat.

DESRŐL.

Edictum. VIII.

Ex Art. An. 1665. MIvel Dés mező város lévén nem bátorságos oda valo telepedések, és ott valo lakások, több lakosival edgyütt azon helynek, kihez képest hogy bátorságossabbak lehessenek oda valo telepedésekben, és ott valo lakásokban; Végeztetett hogy jó erős palánkal kőrnyűl vétessék, és a' kőzel valók *sub pœna violationis Articuli*, ugy mint Belső Szolnak egészszen, Doboka-is ekképpen, Colosvármegyének-is kőzelebb valo része, s' Beszterczei Atyánkfiai-is kötelesek legyenek illyen kőzönséges haza javára nézendő dologban illendő segitséggel lenni.

Edictum. IX.

Ex Art. An. 1667. DEsi Atyánkfiai mellett valo *instantia*nkra, hogy Nagyságod kegyelmes *resolutio*ja szerént arra lépett, hogy ez után *privatim* gyuléssekre *Regalis*sal ne hivattassanak, *gratuitus labor*oktol-is *immunis*ok legyenek, ahoz képest végeztetett, hogy ez után az Vármegyével azon dologbol-is mindenkor edgyet értsenek Nemes emberek lévén.

BANFI HVNYADROL.

Edictum. X.

Ex Art. An. 1665. AZ Bánfi Hunyadiak noha jobbágság alatt vadnak, de mivel hogy *Regalis*sal hivattatnak *Oppidum* lévén az *Diæta*ra, sok tereh viselések-is vagyon, méltonak itéltetett, hogy mint az több mező városok, ugy ők-is az nyomnak fel-vételével és kővetésével ne tartozzanak, mások-is hasonloképpen az ő nyomoknak fel-vételével ne *aggraval*tassanak.

ABRUG-

ABRVG BANYAROL.

Edictum XI.

A Brug Bányán *civilis funduſt* biro Nemeſség dolgából-is végeztetett, hogy ha házok nem *exempta*, azzal hogy magok ſzeméllyekben Nemeſſek, ne vonhaſsák-ki magokat az városhoz valo *contributio*bol, hanem tartozzanak *contribual*ni az *civilis funduſ*okrol, tőbb adoval nem terhelvén az Városi rend ezeket-is mint magokat, haſonloképpen az közönséges jora nézendő dologban-is tartozzanak egyenlő terhet *ſupportal*ni az Városi rendel. *Ex Art. An. 1655.*

SZEK VAROSAROL.

Edictum XII.

SZék Városában *reſideal*o, s' *reſideal*ni akaro Nemes Atyánkfiainak *inſtantia*jokbol értyük, hogy azon Városnak lakoſſi, abban az helyben valo lakáſokat, s' meg-telepedéſeket nem akarnák: *concludal*tuk azért hogy ha oda *confugial*t Nemes Atyánkfiait meg-bántanák, háboritanák, és köztök nem *patial*nák, *eo facto privilegium*okat *amittal*lyák; ha penig ezen ſem tanolnának, *in amiſsione univerſorum bonorum ſuorum convincal*taſſanak, és *vigore præſentis Articuli, excluſis omnibus juridicis remediis, irremiſsibiliter* rajtok *exequal*teſsék, melynek kétrészе Országſzámára, harmad része penig az meg-bántodott félére az *exetutor*okkal edgyutt fordittaſsék. *Ex Art. An. 1664.*

VASAROKROL ES SOKADALMOKROL.

Edictum XIII.

MInden ſokadalmokban az haza fiainak leg elsó *prærogativa*ja légyen az adásban és vévésben, és ha valaki az hazá fiai közzül, akar kit-is az *emtor*ok vagy *venditor*ok közzül abban meg-háboritana, olykor midón külsóknek meg-engedtetett az adás és vévés, *in pœna Articulari convincal*taſsék. *Ex Art. An. 1655.*

Edictum XIV.

MInden Városokon és Vásáros hellyeken ez hazában szabados légyẽ akarmit-is vásárolni, mind szegénységeinknek, mind más rendbélieknek-is akkor mikor azon városbélieknek, vagy vásáros helybélieknek szabados adni és venni, melytől neis tilalmaztassanak szegénységink s' mások-is, semmi szin és *prætextus* alatt az Városbéliektől és vásáros helybéliektől, *sub pœna Articulari.*

Edictum XV.

Ex Art. An. 1668. LEvẽn meg-bántodásunk ebben-is mind magunknak, s' mind szegénységinknek, hogy sokadalmok alkalmatosságával, vasat s' egyebet-is éppen magok számára el-foglalván az Városbéliek, kűlső embereknek nem engednének vásárolni, hanem magok az sokadalmok, s' vásárok idején az bé-szedett marhát, s' az után-is, majd kétszer árrán adgyák-el magunknak és szegénységinknek: Azért hogy ez után afféle dolgoktol *supersedeal*lyanak, és mindeneknek mindenekben, minden sokadalmas és vásáros hellyeken szabados vévést és adást engedgyenek, *sub pœna Articulari* végeztetett.

Edictum XVI.

Ex Art. An. 1666. MInden hellyekre Ország Gyűlése alatt, az mives emberek, minden féle miveket, és egyéb rendek-is akarmi el-adando marhájokat szabadoson bé-vihetik, árulhattyák, senki őket *impedial*ni nem mérészelvén.

GYűLESEKRőL.

Edictum XVII.

MIdőn *Generalis* Gyűlések *celebral*tatnak, az *Status*oknak kűlőn kűlőn az ő rendek szerint az mint az alkalmatosság és hely-is engedi, áz régi jo *usus* szerint, egy egy bizonyos utcza rendeltessék az szállás osztotul, hogy ez iránt-is job alkalmatosságok lehessen egymás közőtt valo dolgoknak *consultatio*jára, és azoknak *peragal*ására.

Edictum XVIII.

Mivel

MIvel némely Atyánkfiai a' mi Kegyelmes Urunk parancsolattyával és az Országdolgaival-is nem gondolván a' gyûlésekre el nem jönek, vagy a' kik el-jönek-is, meg-mutattyák magokat, és azonban nem hogy végig, de még félig sem várják az gyûlést; történ. s' eddig-is hallatott az sokaktul az illyenképpen magokat *obstraha*lóktul, hogy azzal kárhoztattak, hogy ök nem végezték, hogy azért minden ember féllyen, és Ura parancsolattyának engedelmes legyen, Ország javára nézendö közönséges gyûlésekből magát el ne vonnya, ne is *criminal*taſſunk azzal hogy ök nem végezték; *decernal*tuk hogy ennek utánna az *Præſidens* Urak a' *Catalogus*t el-olvaſtatván, valakik jelen nem leſznek a' hivatalaſokban az Gyûlés bé-álláſakor, el-bomláſakorig, és a' *Catalogus*nak el-olvaſáſakor *abſens*eknek *comperiál*tatnak lenni, az ollyanokon *irremiſsibiliter exequal*taſsák *ſine perſonarum reſpectu*, az 200 forint *pœnát*, ha penig a' *Præſidens* Urak az ollyan magokat *abſental*ókon a' meg-irt *pœnat* nem *exequal*tatnák vagy *condonal*nák, *eo facto* az *Fiſcalis Director*ok, *comperta rei veritate* a' *Præſidens* Urakon *exequal*taſsák azon *declaral*t *pœnat* a' fellyebb meg-irt mód ſzerént: ſen maradván mindazonáltal a' *Præſidens* Uraknak *authoritaſ*ok ennyiben, hogy az Ország Fejedelme buſitáſa nélkûl, ha kiktöl, *requiral*tatnak, s' méltónak itélik el-bocsátáſokat, el-bocsáthattyák. *Ex Art. An. 1663.*

SZENT-EGYHAZ ERDEJERÖL

Edictum XIX.

VAdnak Háromſzéken s' egyéb hellyeken-is a' Székelységen olly darab erdök mellyek ſzent-egyház erdejének hivattatnak, mellyeknek mind gondviſeléſe, mind jövedelmének *erogaláſa* eddig a' falubéliek *diſpoſitio*jában állott, moſtan penig ez *authoritaſ*t, az Egy-házi rendek magoknak akarván *vendical*ni; Végeztetett azért hogy e' dologbol eddig *obſerval*tatott *uſus* tartaſsék-meg, és abbol való *Proventus* Templom épületire *convertal*taſsék. *Ex Art. An. 1655.*

PUSKASOKROL.

Edictum XX.

HOgy Nagyságod a' haza ſzolgálattyára bizonyos ſzámu jo Puskáſokrol *provideal*, ebbéli cselekedetit-is Nágodnak *Ex Art. An. 1667.*

tőbb haza javára nézendő dolgokkal edgyűvé számlálván, alázatossan meg-szólgállyuk, *approba*llyuk-is hogy Nagyságod két százat *Nobilita*lhasson a' *Fiscalis* joszágokbol, ugy hogy maradékjok-is, a' Fejedelemnek és hazának azon állapatban szolgállyanak, tartozván azokat az Puskásságra meg-tanitani, kik-is az Országnak, Fejedelemmel edgyűtt, hittel legyenek kőtelesek.

Edictum XXI.

Ex Art. An. 1668. AZ *Fiscalis* joszágokbol *Nobilita*ltatott Puskásokrol irt Maros Vásárhellyi 30. *Articulus*t, minden részeiben *confirma*llyuk *cum hac declaratione*, hogy ha hol találtatnak kőzzűllők ollyanok a' kik mind *Nobilitatio*jokkor irt *conditio*jok ellen cselekedtenek, mind penig más szines mesterségekkel akarják a' *Fiscus*t és az Oászágot *defraudal*ni, azon hellyeknek Fő Tiszteitűl (: jol meg-visgálván mindazonáltal dolgokat:) viszsza viteſſenek az jobbágyságra.

COMMISSARIVSOKROL.

Edictum XXII.

Ex Art. An. 1664. EZ Országban idegen követeket hordozó és késéro *Commissariusok* hogy azon követeket Várakban és Városokban bé ne szállitcsanak (: ugy mindazonáltál, hogy az követekre illendő *provisio* legyen :) végeztük.

ŐRIZESRŐL.

Edictum XXIII.

Ex Art. An. 1655. NOha mind éjjel s' mind nappal az őrizések hogy mindenűtt meg-legyenek *sub pœna flor. 12. toties quoties negligal*nák, *exigendorum decernal*tuk volt, mindazonáltal hogy a' nappali őrizések olly szorgalmatosképpen és bűntetés alatt meg-kivántassanak, szűkségesnek nem itéltük: Végeztük azért hogy ez részben az *Articulus toll*áltassék, és hol az nappali őrzést nem *continual*lyák-is *pœna*ja ne legyen.

NYOMROL.

Edictum XXIV.

AZ nyom kővetésről és el-lopott vagy nyuzott Marháknak meg-fizetésérol irott elébbeni *Articulus*ok tartassanak-meg illyen-

illyenképpen. Hogy ha valamely Falukon vagy Városokon kivül száll-meg valaki, és marhája el-vész, tartozzék a' káros Emberrel edgyüttaz a' falu vagy Város a' nyomot fel-venni, és ha azon határból a' nyomot ki nem vihetik, vagy ha azon határba nyuzva találtatik az el-veszet marha, eskűdgyék reá a' káros Ember, el-veszett marhájának nyomára vagy meg-nyuzott marhára, igy tartozzanak azon helynek lakósi a' káros Embert *contental*ni, a' latrot penig ha ki-adhattyák, a' fizetéstűl *absolva*ltatnak, hogy ha penig arrol az határról a' hól el-veszett a' marha, az nyom által vitetik ez iránt-is fizetni ne tartozzanak hanem az melly Falunak határára által adatik azon Falubéliek, vagy Városbéliek-is *requiral*tatván, tartozzanak ugyan ki-menni, és a' káros Emberrel a' nyomot követni, és ha a' Falujokban vagy Városokban vitetik bé a' nyom, azon mód szerént büntetteſſenek, de ha az Falun vagy Városon kivül téveſztetik-el a' nyom, ne tartozzanak semmivel-is, annak felette, hogy ha az illyen Faluknak vagy Városoknak határán nyuzva találtatik az ollyan marha, eskűdgyék-meg azon helybéli Biró heted magával, hogy nem közzülök való cselekedte, mellyet ha *poſthabeal*nak fizeſſenek a' fellyeb *ſpecifica*lt mód szerént: efféle dolognak el-igazitására és *executio*jára a' Vicé Ispánt minden hellyeken edgy forintal, a' Fő Birót huszonnégy pinzel viheſsék-ki a' régi *uſus* szerént, más rendbéli *mulcta*t a' Tisztek ne *extorquea*llyanak. A' puszta *Prædium*ok ez *ſpecifica*lt *Articulus*ban nem értetnek, mivel ollyan hellyen nincsen ki fizeſſen, a' nyom mindazonáltal viteſsék által ha el nem vész. A' melly hellyek eddig nyomot fel nem vettek; ezután se tartozzanak fel-venni, ugy hogy azok marhájok nyomokat sem tartoznak mások fel-venni.

Edictum XXV.

VEgeztetett hogy a' melly *oppidum*ok és hellyek ennek előtte nyom fel-vétellel nem terheltettenek, ennek utánnna-is ne terheltesſenek, mellyeket kereſſenek ki Isteneſſen azon helybéli Tisztek, az hól illyen hellyek vadnak, ugy vegyék igazitásban, de a' melly hellyek ennek előtte nem tartoztanak fel-venni, ez után-is ne tartozzanak, ezt penig ugy értyük hogy ha melly hellyek más helybéli efféle nyomot nem szoktanak fel-venni, imezek se tartozzanak amazok marháinak nyomát fel-venni *Ex Art. An. 1668.*

Edictum

Edictum XXVI.

Ex Art. An. 1664.

FEjér-Vár megyében Tótfaludi, Sárdi, Kisfaludj, Nyirmezei, Wladházi, és Moroznai falubéli lakósok, hogy eddig az nyom fel-vétel dolgából edgyet nem értettenek: végeztük, hogy *à moda deinceps* éllyenek a' nyom fel-vételről, a' lopott marhákrol irott *Articulus*oknak *continentia*jok szerént. Kik ha azokhoz nem tartanák magokat, a' Tisztek *sub pœna in Articulis superinde expressa*, reá kénszeritsék őket, meg-is bűntessék kedvezés nélkül az *Articulus*ok rend tartása szerént.

PRODUCTIOROL.

Edictum. XXVII.

AB Anno 1657. a' melly *Fiscalis* joszágok a' *Fiscus*tol, másoknak *confer*altattak, azokrol *produca*llyák az *Possessor*ok *Donatio*jokat, alkalmatos időben akkorra, mikor a' Nagyságod Kegyelmes tetczése *accedal*, a' Tanács Urak Fő Tisztek és Tábla fiai *convocal*tatván egy bizonyos helyre, és ott *revideal*tassanak, mellyek maradhatnak-meg, és mellyek nem, addig penig *productio*ra senki ne kénszeritessék, és meg ne károsittassék; az melly joszágok penig nem *Fiscalis*ok, ide nem értetnek; ha kik az elmúlt időkben *Fiscalis* joszágokat *impetral*tanak s' nem csak ugy iratták *Donatio*jokat, hogy *deposita integrè inscriptionali summâ* hanem némellyek *vitâ durante*, némellyek még maradékokra-is *irredemptibiliter*: végeztük hogy afféle *Donatio*k-is *producal*tassanak a' fellyebb *specifical*t alkalmatossággal, sőt ha kik egy *fundus*t *impetral*ván a' *Fiscus*tol annak szine alatt többet-is *apprehendal*tanak vólna, viszont másoktul-is ollyanoktul vették volna *quoquomodo* joszágokat és *Fiscalis* örökségeket, kiknek nem adhatói voltanak, azokat-is tartozzanak *producal*ni, ugyan azon mód szerént, mellyek-is vétessenek igazitásban *modo supra declarato*.

MERTEKRŐL.

Edictum XXVIII.

Ex Art. An. 1667.

NYilván valo kárunkat látván a' Vékának és ejtelnek nem egyenlő voltok miatt, kikből-is nagy *confusio* vagyon az Országban: Azért *concludal*tuk hogy mindenűt az Országban méressék az ejtel és véka a' Colosvári ejtelhez és vékához, hogy ez iránt

ez iránt valo *confusio*-is minden hellyeken ez Országban *tollal*-taſsék, melyre a' tiſztek mindenütt ſzorgalmatoſſan reá vigyázzanak *ſub pœna Articulari* ide nem értvén Máramaroſt.

CSIK SZEREDAROL.

Edictum. XXIX.

CSik Szeredai Csiſmadiák mivekkel azon tartományt elégségesképpen el nem tarthattyák, azért máſunnan-is azon féle mives emberek ſzabadoſſan bé-meheſſenek, és miveket *exerce.* álhaſsák, mind ott, s' mind más kőzel valo falukban. *Ex Art. An. 1655.*

IGENRŐL.

Edictum. XXX.

MIvel az Igeni vásár a' Fejérvári vásárnak akadállyára és *præjudicium*ára vagyon, az előbbeni *Articulus* ſzerint *tollal*tatik, mely ellen ha *impingal*nának az Igeniek, *toties quoties*, az Vármegye Tiſztei *exequall*yák az *Articularis pœn*át rajtok; Az Fejérvári vásár penig illyen formán legyen, hogy Gyűléſeknek idején, vásár napokon, és az Fejedelmeknek-is ott létekben, tiz oráig ne legyen ſzabados az Fejérvári lakoſoknak ſemmit-is venniek és bé-ſzedniek, ſem ben a' városban, ſem penigkin a' mezőn, hanem az Udvariak és az Udvarhoz jott Fő Rendek, s' azok ſzolgainak ſzámokra legyen ſzabados vásárlani, tiz ora után penig ſzabadiesa-fel az vásár Biro, mindeneknek az vásárt, hogy igy ſem az el-adando marha, árrán fellyűl el ne adattaſsék, ſem peniglen az vévők meg ne ſzűkűllyenek. *Ex Art. An. 1666. & 1669.*

SZOMSZED ORSZAGOKKAL VALO DOLGOKROL.

Edictum. XXXI.

MInémű ſok károkat ſzenvedgyenek az Szathmár Vármegyebéliektől annak ſzomſzédságában lévő Atyánkfiaipanaſzſzokbol értyük, holott az régi határ halmokat el-hányván, csak nem régen-is uj határ halmokat *erigal*tanak, hazánk határinak kiſſebbitésére; kik felől *concludal*tuk az Nagyságod kegyelmes *reſolutio*jából hogy az ujjolag *erigalt* határ halmokat meg ne enged- *Ex Art. An. 1656.*

gedgyék az Vármegyék, és azoknak az Tisztei, de azonban az régieket se bolygasák, miglen annak idejében mind két Országnak *Constitutio* szerint, *per Commissarios delegatos* igazitásban nem vétetnének az *me*ták.

HODOLTSAGON LEVÖ FALUS BIROKROL.

Edictum. XXXII.

Ex Art. An. 1667. AZ hodoltságon ha Török jár, tartozzék az Falus Biró falus feleivel az közelbik végbéli Tiszteknek minden késedelem nélkül hirré adni, mellyet ha el-mulatna az ollyan Falus Biro az hol az Török vagy Armás járna, s' még-is tudtára nem adná az közelbik végbéli Tiszteknek, mélto s'illendő büntetéssel hogy meg-büntethessék közönségesen végeztük.

ADOZASERT LETT ZALLAGOSROL.

Edictum XXXIII.

Ex Art. An. 1658. HA ki az Nemeség közzül, ez kételenségből reánk vetett summát meg nem adhatná, vagy adni nem akarná, adgya-meg más érette, s' azt a' jószágot, a' melyről meg nem adta foglallya-el s' birja zálogul, miglen az moștani szükségre ráadando pénze, az *Debitor* által le nem tétetik: Mellyet ha kézben az Nemes ember a' *Creditor* kivánsága szerént bocsátani nem akarna, az Tisztek *brachium*mal-is kézben bocsáttatni tartozzanak, melly ellen-is ha *reșiștal*na, annyi jószágához valo igaságát örökösön el-veszesse: Az *hæres* penig mikor a' pinznek szerét teheti, tartozzék a' *Creditor abșq; ullo juridico proceșșu ad șimplicem admonitionem leval*ni, és az el-foglalt jószágot az *hæres*nek *reștitual*ni, mellyet ha az *Creditor* cselekedni nem akarna, *requiral*ván az *hæres* azon Vármegyének vagy Széknek Tiszteit, tartozzanak *șimpliciter* az *hæres*nek maga jószágát *reștitual*ni, ez *Creditor* penig pinzét-is *amittal*lya.

Edictum XXXIV.

Ex Art. An. 1660. MIvel moștani rendkivül valo *Contribution*k, ez haza megmaradására nézendő, azért valakik vagy *inșcriptios* vagy zálagos

lagos joszágot birnak az mit most *extra ordinarie* kelletik az *Possessor*nak fizetni, *tempore redemptionis* a' *Capitalis* summával *refundal*taſsék: ide nem értvén, kik rabságbol valo ſzabaduláſokért kénſzerittettek el-zálogoſitani joſzágokat.

BEKES VARMEGYERÖL.

Edictum XXXV.

AZ *Partium*béli Atyánkfiai jelentik az Békés Vármegyei Nemeſſek és egyéb rend nem akarna fizetni az tőllünk Orſzágul fel-vetett rend kivűl valo adozáſokban; végeztetett azért hogy Békés Vármegye eleitől fogván az *Partium*hoz lévén *incorporal*tatva, ha ez illyen rend kivűl reánk Orſzágul fel-vetett ſummába nem *contribual*nának, akar melly ſzin és *prætextus* alatt-is, Nemeſségektől kell meg-válniok, ha ki mellyet kőzzűlők jobbágynak kér meg, Orſzágul azért minket ne buſitsanak, mert mi oltalmazni nem akarjuk, ez ellen őket ſemmi időben. *Ex Art. An.* 1659.

PENZRÖL.

Edictum XXXVI.

HOgy az Csáſzár garaſſa, és az Lengyel Orſzágban ujjonnan vert ſuſtákok-is az mellyek jo ortokkal edgyűtt Leopoldusoknak neveztetnek, kik eddig bé-hozattanak ez Orſzágban, végeztük hogy az Orſzágban minden rendektől, az ő válorok ſzerint el-viteſſenek *ſub pœna flor.* 200. ha kiket igaz kamarán kelvén meg-érnek rajta, hogy el nem vennék, *irremiſsibiliter exequal*taſsék rajtok az *pœna*, kinek két réſze Orſzág ſzámára, az hellyeknek Tiſzteitől, és ha az dolog ugy hozza, *Director* neve alatt-is *exequal*tatván fordittaſsék és ſzolgáltaſsék-bé, harmad réſze az panaſzlo félé légyen az *executor*okkal edgyűtt; de mivel a' Lengyel Orſzági négy polturás és tiz polturás uj ſuſtakok hibáſok, valakik ez után bé-hozzák, tőllők el-véteſsék az harminczadoſok által, vagy az melly helyben bé-hozatik annak az helynek Tiſztei által, és *Fiſcus* ſzámára adaſsék, haſonloképpen ha kik az ő t pénzes garaſt ez hazából ki-vinnék, 200. forint *pœna exequal*taſsék rajtok, pénzek-is el-viteſsék, hogy ha az harmintzádoſok vagy valamely helynek tiſztei el-mulattyák az erre valo vigyázáſt, *in pœna Articulari convincal*taſſanak, melly-is *irremiſsibiliter exequal*taſsék az *Director* által. *Ex Art. An.* 1664.

ARANYROL ES TALLERROL.

Edictum XXXVII.

Ex Art. An. 1664. LAtván abbol valo kárunkat és fogyatkozáſunkat, hogy az Tallért és Aranyat válorán fellyůl kezdették váltani, végeztetett azért, hogy ſenki az óreg Tallért két forintnál, az Aranyat négynél, az Oroſzlános Tallért ſzáz nyolczvan pinznél fellyeb el-váltani ne mériſzellye, holott az-is rendkivůl valo árra kůlómben cselekedőktől véteſsék-el és fordittaſsék az Orſzág ſzámára, melyre azon helynek Tiſztei *ſub pœna Articulari* tartozzanak vigyázni, kit ha el-mulatnak, a' *Director exequall*ya rajtok.

PUSZTA SZENT MIKLOSROL.

Edictum XXXVIII.

Ex Art. An. 1665. NOha elébbeni Fejedelmek, Mikola Sigmond Atyánkfiának Coloſvármegyében lévő Puſzta Szent Miklos nevů őrőkős Falu hellye határán, néha az lovakat hatalmaſul az *Poſſeſſor*nak Nemeſſi ſzabadsága meg-bántodásával és ſok kárával az Coloſvárat *quart*élyozó Katonák fůvelték, de ſokſzori alázatos *inſtantia*ját és őrőkős juſsát látván iffiabbik boldog emlekzetů Rákoczi György Fejedelem *in Anno 1653. jam evolutu remittat*a volt meg-irt Mikola Sigmond Atyánkfiának *in perpetuum*, mellyet előttünk *exhibealt teſtimonialiſ*sából világoſon láttunk, még-is mi gondolattyokból a' Coloſvárat lévő *Præſidiariuſ*ok, elébbeni *ſopial*tatott tőrvénytelen *uſuſra* czélozván, ujjobban-is hatalmaſul reá hajtották volt méneſſeket, melyről valo panaſzſzát halván Mikola Sigmond Atyánkfiának, ez kőzőnséges Nemeſi ſzabadſágnak meg-bántodását látván abbã, hogy igaz uton birt joſzága valakitől, és egyéb javael-véteſsék s' *præjudicium*ára hatalmaſul birattaſsék: kire valo tekéntetünkből jo *conſideratio*banis vévén a' dolgot, Nagyságod *Conſenſuſ*a-is *ſuffragal*ván végeztük, hogy meg-irt Mikola Sigmond Atyánkfia, ſe más ſenki az *Regnicol*ák kőzzůl ſemmi joſzágában és javaiban meg ne károſittaſsék ſenkitől tőrvény nélkůl *ſub pœna peremalis eſtimationis talium bonorum* hanem az *verus* és *legitimus Poſſeſſor* meg-bántodás nélkůl birhaſſa maga *propriumát*.

SZE-

SZEKELYHIDROL.

Edictum XXXIX.

MIvel Székelyhid el-rontása, Tőrők és Romai Csáſzárok bé- *Ex Art.*
keſségének edgyik *punctum*a vólt annak a' 2 *Monarcha*nak *An.* 1665.
*impoſitio*jából kelletett el-rontani, nem tsak magunknak; hanem az egéſz Magyar Nemzetnek el-felejthetetlen kárára: Végeztük azért, hogy Székelyhidnak el-rontásáért Boldvai Márton Atyánkfia annál inkább Nagyságod Méltoságos Személlye, ſem moſt, ſem jövendőben, *ſucceſſori*-is ne *criminal*taſsék mert ezt kételenségből cselekedtük.

ADOROL.

Edictum XL.

MIvel némellyek az Orſzágnak ſok rendbéli fel-vetett adoit mind eddig-is meg nem adták, vakmerőképpen el-mulatták, ez után-is ha meg nem adnák, vagy meg-adni nem akarnák, az Orſzágnak nyilván való *defraudal*ására; Végeztetett azért hogy valakik a'reájok vetett adót még meg nem adták, és meg-nem adnák; ſem joſzágokrol le nem tették, *compertâ rei veritate* az ollyanok *ſine reſpectu & diſcretione perſonarum*, akar mely helybéli Tiſztek által, az adót meg nem adókrol irt *Articulus*unkban *ſpecifical*t *pœna*val meg-bűntetteſſenek, joſzági penig el-vétetteſſenek, s'a' ki le-teſzi, vagy le-tette érette adaſsék annak és birhaſſa az *Articulus*ban *determina*lt idő alatt a'ki-váltáſig: Az melly joſzágért máſok tőtték-le, azon joſzágra eſendő adót le nem tévén csak *ſimpliciter* vették viſzſza, az-is *reſtitual*taſsék annak a'ki az adót le-tette érette, és birhaſſa a' ki váltáſnak idejéig az *Articulus* ſzerént ennek penig *exequa*lására, minden helybéli Tiſztek *ſub amiſsione officii & pœna violationis Articulorum* tartozzanakki-menni, és a' fellyebb meg-irt mód ſzerént *executio*t-is *impenda*lni, és igy a' joſzágot-is kezében adni annak a' ki az adót le-tette, vagy ez után le-tenné, *excluſis omnibus juridicis remediis, vigore ſaltem præſentis Articuli.*

Edictum XLI.

Ex Art.
An. 1664.

NOha Vajda Hunyadnak és Háczóknak minden lakóſi, a' joſzágos Nemes Embereken kivűl, *ab antiquo privilegium*mal

éltenek, mindazonáltal csak kapu szám után adózni nekénszeritteſſenek, *ultro* magokat *offer*allyák, s'arra kötik, hogy a' mint máſok, ugy ők-is *capitatim* egy egy *Imperialis* tallért, nem csak moſt, hanem ennek utánna-is, a'mint a' Nemes Országrendeléséből kapuszám kivül adozó egy egy ember fog adni, a' szerént készek leſznek *contribual*ni, mi-is azért a' magok kévánságok szerént *annual*unk, és a' Maros Vásárhellyi ellenek irott *Articulus*t, ezen *Articulus*unknak erejével *annihil*állyuk.

Edictum XLII

MEltó *conſideratio*ban vétetvén Medgyes széknek el-puſztult állapattya, s' Bárcza, [illegible]k és Kóhalom Székeknek éppeb állapattya; Végeztetettazért [illegible]gy a' *defalc*alt négy száz kapu szám bol valamennyi kapu szám rendeltetett a' meg-irt székekhez igazán fel-cirkálván, kötelesek legyenek Medgyes széki Atyánkfiai közíben adozni, *ſeorſim & ſigillatim ſub pœna violationis Articuli.*

Edictum. XLIII.

ENnek előtte való időkben az Ország rendelte vólt, a' Tordai, Colosi, Széki, és Vizaknai Aknákat *Porta contẽtatio*jára, melyről való *diſpoſitio*t-is magunkra vettünk vólt, de láttyuk hogy femminémű hoszon vétel többire ki nem jött magunk számára, az Aknáknak romlott s' puſztult állapattyokra, s' mind penig egyéb alkalmatlanságokra nézve, minek okáért Nagyságodat alázatoſſan találtuk-meg felölle, hogy vegye az maga Kegyelmes *diſpoſitio*ja alá, s' *annuatim* bizonyos számu Tallérokat Nagyságod rendelne az Ország adajában adatni belölle; Abbéli *inſtantia*nkat meg-tekéntvén, s' ez meg-irt Aknákat maga *diſpoſitio*ja alá vévén, igére Nagyságod *annuatim* az adóban husz ezer Tallérokat adatni, olly kegyelmeſséggel, hogy az Aknák épülvén; az Ország s' az *proventus*-is nevekedvén, Nagyságod az Ország szükségére való husz ezer Tallérokon fellyül-is kegyelmeſségét fogja mutatni, melly Nagyságod kegyelmeſségét alázatoſſan meg-szolgállyuk; mi-is azért Nagyságodnak kezében bocsáttyuk a' meg-irt Aknákat, *Portus*sal edgyütt, mind az Aknákon lévő sókkal, az *Portus*ra eddig le-szállitott sókat egészszen *reſervat*ván Ország szükségére, Nagyságod-is ez után leszállitandó sókat helyben tartván az eddig le-szállitott sóknak el-kelésének idejéig: Ezen *Articulus*unknak nem *præjudica*lván az előbbeni *Articulus*unk; ugy mindazonáltal, hogy a' haza fiainak

az *Articu-*

az *Articulus*ok szerént, az sóval valo kereskedés szabados légyen, meg-adván az árrát, melly az idegeneknek-is meg-engedtetik.

Edictum XLIV.

VEgeztük hogy ennek utánna valakiken késedelmeztetik az *Porta contentatio*jára való adonak meg, inditása, az Országnak ez iránt valo sullyos bûntetését el-nem kerûlik; az *Partium*béli joszágokon, mellyek már *Fiscali*soknak irattattak, szolgálattyokért, s' dézmájokért való adojokat és jövedelmeket, az Fogarasi *Articulus* szerént *exig*allyák. *Ex Art. An. 1667.*

Az 1667. esztendőbéli Maros Vásárhellyi Gyûlésünkben az Adóról irt 39-dik *Articulus*t szûkségesnek itéltük, az Fogarasi 1666. esztendőbéli 18-dik *Articulus*nak *continentia*jával edgyûtt, ennek utánna fel-vetendő adónak könnyebben való fel-vetésének okájért, ez *Articulus*unkban bé-iratnunk, mellyek ekképpen kûvetkeznek.

Edictum XLV.

MIvel Isten után ez hazának meg-maradása áll az *Porta* kedve kerésében, a' melly-is fundáltatott az adoban: mellyre nézve senkinek sem kedvezvén ez hazában, kelletett adót mostan fel-vetnünk ez alább meg-irt mód szerént. 1667.

Kapu szám után vetettünk egy kapura Tall. 15.
Fejérvár megyében vagyon kapu szám a' pecsétes *Regestum* szerént *portæ*, *num.* 355. *Col.* 5.
Rovatlan Falu vagyon, 2. Koslár, és Gáltó, *Pers. num* 11.
Egyház hellyi Nemesség Ráczokkal edgyûtt, *Pers.* 465
Ugyan Fejérvármegyében vagyon kapu szám, a' mellyekről az Szebeni Urak *percipia*llyák az adót, *Port. num.* 64. *Col.* 5.
Kûkôllô Vármegyében vagyon kapu szám, *num.* 218. *Col.* 4.
Rovatlan Falu 6. *Pers. num.* 35.
Egyházi Nemesség *Pers. num.* 50.
Torda Vármegyében vagyon kapu szám, *num.* 152. *Col.* 2.
Rovatlan Faluk, 6. *Pers. num.* 71.
Egyház helly az O és Uj Tordaiakkal. *Pars. num.* 167.
Colosvármegyében vagyon az Alsó és Felsô járásban, ki hodoltság alatt nincsen, kapu szám, *Portæ*, *num.* 96. *Col.* 7.
Egyházhely *residentias* Nemesség, *Pers. num*, 18.
Hunyad Vármegyében vagyon kapu szám, *Portæ.* 160. *C.*
Rovatlan Falu *num.* 12. *Pers. num.* 70.

Egyházhely Nemesség, *Pers.* *num.* 516
Vajdahunyadon, *Pers.* *num.* 50.
Háczag városán, *Pers.* *num.* 33.
Zaránd Vármegyében vagyon, *portæ.* *num.* 62.
Rovatlan Falu *1.* *personæ.* *num.* 4.
Doboka Vármegyében vagyon az alsó járásban, a' mint a' Tisztteknek a' kapu számról való *Regestum*okból ki tetczik, *portæ num.* 47. *Col.* 2
Egyházhely Nemesség, *pers.* *num.* 28.
Belső szólnok Vármegyében, vagyon kapu szám után, azzal edgyütt, kit Apafi Istvánné Aszszonyomnak *sustentatio*jára *relaxalt* a' mi Kegyelmes Urunk ő Nagysága, *i. e.* *portæ num.* 3. *col.* 3. aval edgyütt tészen *portas num.* 82. *Col.* 5.
Rovatlan Falu, 2. *pers.* *num.* 23.
Egyházi Nemesség, *pers.* *num.* 126.
Nemes Puskások, *pers.* *num.* 50.
A' Rovatlan Faluk és Városok, Puskások, minden *Fiscalis* Várakhoz való Darabantok, kik kapu szám után nem *contribual*nak, és lakós Só-vágok-is, *capitatim* adgyanak, Tall. *num.* 1.
Egyházi Nemessek-is minden hellyeken, Tordán-is azokkal egy gyütt kik a' Városiakban meg-nemesedtek, ide értvén, a' Nemes *residentias* szolgákat-is, kik nem hodoltság alatt laknak, Ráczokkal és Puskásokkal edgyütt, kik kapu szám után nem *contribual*nak, *capitatim* adgyanak, Tall. 1.
Máramoros Vármegyéből *in universum* adgyanak, Tall. 4500.
Egész Fogaras föld adgyon, Tall. 2000.
Az Szász Papok adgyanak, Tall. 500. melynek száz Tallérát az Oláh Esperestek adgyák-meg, a' többit a' köz Papok.
Abrug Bánya adgyon, Tall. 100.
Vizakna adgyon, Tall. 200.
Az egész Székelység adgyon, Tall. 5000.
Az Görögök adgyanak, Tall. 2000.
Illyen *qualificatio*val, hogy a' melly lakós Görögök Nagyságod tárházában bizonyos számu adót *administral*nak, azok tsak ót ót tallért adgyanak ez Ország adajában, a' többit adgyák-meg a' más féle kereskedő Görögök, kit-is egymás közt felszedvén *administral*lyák azon adót, az *specifica*landó *terminus*ra *Præfectus* Atyánkfia kezében, *sub amissione omnium bonorum eorundem.*
Maros Vásárhely lévén 31. kapu Tall. 465.
Kézdi Vásárhely Tall. 100.
Udvarhely Várossa közönségessen, Tall. 35.

Bereczk

Bereczk, Tall. 30.
Illyefalva, Tall. 20.
Szepſi Szent György, Tall. 10.
Csik Szereda, Tall. 15.
Fejérvári városi rend *capitatim*, Tall. 1.
Az Tőrcsvári Harminczados adgyon, Tall. 20.
Az Veres Toronyi, Tall. 15.
Zajkányi, Tall. 10.
Váradgyai, Tall. 5.
Máramarosi, Dési, Tall. 10.
Beszterczei, Tall. 03.
Tordai Kamara Ispán, Tall. 05.
Vizaknai Kamara Ispán, Tall. 10.
Colosi, Tall. 05.
Széki, Tall. 05.
Sófalvi Kamara Ispán, Tall. 02.
Dési Kamara Ispán, Tall. 02.
Dési Számtarto és Máglás, *numero*, edgyet, edgyet.
Másutt valo Számtartok, Tall. kettőt, kettőt.
Fiscalis Udvarbirák mindenütt, két két Tallért,
Fiscalis Számtartók mindenütt edgyet edgyet adgyanak.
Az Fő Dézmások, kiknek borok jár, Tall. 3.
Az kiknek borok nem jár, egy egy Tallért.
Vice Dézmások egy egy Tallért.
Lipcsei György és Alvinczi Istvan, Tall. 100.
Az Kőrős Bányai Harminczados, Tall. 5.

Az melly Molnárok szabad renden valók, és nem kapu szám után valók, *capitatim*, Tall. 1.

Portusi Számtarto Lipcsei György, és Inspector rendelt fizetéseken fellyül, minden hajoktol az melly Tallér *honorariumot* vettek és vesznek azt egésszen forditottuk *Porta contentatio*jára, erre számot tartván az Harminczados *toties quoties* menyi hajo megyen alá, melyről igaz számot adván Præfectus Atyánkfiának igazán, meg-irt Portusi Tisztek *sub amissione honorum & officii administrally*ák ő kegyelme kezében Ország szükségére. Præfectus Atyánkfia *administrally*a oda, hová a' több *Porta contentatio*jára valo adót *administrally*ák.

Vajda Hunyad adgyon, Tall. 75.
Háczog adgyon, Tall. 52 2/8

Edictum

Edictum. XLVI.

NOha ſzemünkel láttyuk az hodoltság alatt lévő ſzegénységekē valo ſok féle *exactio*kat de még-is ez iránt nékik-is nem kedvezhetünk, mivel kűlömbē e' ránk vetet nagy adozáſra el nē érkeztünk, hanē a' hodoltság alát lévő kapukra-is kapuſzám után vetettünk felénnyit, mint azokra, kik nē hodolnak, u. m. *fl.* 16.

Rovatlan falukra-is *Capitatim* *flor.* 1. *den.* 60.

Zilah kapuſzám után vagyon, magok ugyan adozzanak kapu ſzám után, a' kik penig máſunnan kapu ſzám után valo adozo emberek moſtani háboruságos időben oda telepedtek, az ollyanok adozzanak, ugy mint a' Rovatlan falubéliek *capitatim.*

Egyház hellyi Nemes emberek, *capitatim* fél Tallért.

Bihar Vármegyei Nemes és hajdu Városok *capitatim* adgyanak egy Tallért.

Kis-marja adgyon Tall. 100.

Csarnoháza adgyon *Flor.* 100.

Váradi joſzág Barodsággal Eleſdi joſzág, Pocsai joſzág, Székely hidi joſzág, Péri joſzág, Egreſpataki joſzág, Belényes vidéki joſzág egéſzſzen, Vas hámori, Réz Bányai, Ecsedi ſzőlők miveltetésére rendeltetett joſzág, és az Pocsai joſzág, a' melly Belényes vidékén van, Vásárhellyi, Pűſpőki, Csatári, Bihar és ſzőlős mindennémű jövedelmekkel, bor, buza, dézmájokkal, ſzolgálattyokért valo adajokkal, malmokkol és egyéb akármi névei nevezendő haſzon vételekkel, Debreczeni Buza, Arpa, Bárány dézmákkal, nem *obſtal*ván, ha mit azok kőzzűl a' mi Kegyelmes Urunk ő Nagysága valakinek *conferal*t volna-is a' Székelyhidi majorság ſzőlőnek termésén kivűl mellyet Nagyságod magának *reſervalt*, az Nagyságod kegyelmeſségéből, az odaki valo vámok, harminczadok, jövedelmével rendeltük Orſzág ſzámára *percipial*tatni hogy azzal-is a' ſzegénységnek nagy tereh viſeléſe kőnnyebbitteſsék.

Colos, Doboka, Belső ſzolnok Vármegyéknek hodoltság alatt valo réſze kapu ſzám után adgyō fél ennyét, ugy mint *fl.* 16.

Bánfi hunyad adgyon *flor.* 100.

Nagy Almás és Egeres moſtan kezdvén éppűlni ez edgy eſztendőben az adozáſtol *eximal*tuk.

Akna mind Városi, s' mind Só vágo rendek *capitatim* adgyanak annyit mint egy rováſon valo ember, ugy mint *flor.* 3. *den.* 20.

Déſen egyház hellyi Nemeſſek, mivel már mind meg nemeſedtek, és a' Só vágók, *capitatim* adgyanak, Tall. 1. Oda nem

nem értyük azon Atyánkfiait, kik hazájokbol ki-szorulták, és mostan oda akarnak telepedni.

Edictum XLVII.

BEthlen János Atyánkfiának Kis Bunon lévő két rótt embernek *relaxal*tuk, mivel *finalis sententia extal* azon helynek *modalitas*ról.

Viszont az hét Birák joszágában a' *Connumeratio*kor, *per errorem* két kapuval többet irtanak volt fel, mellyet-is ki-hadtunk.

PERCEPTOROKROL.

Edictum XLVIII.

AZ kik az adorol valo *Quietantia*kat el-veszttettenek, az *Generale Regestum*ok meg-vagyon, azokbol uj *Quietantia* adassék, melyből meg-látszik ki mit adott, s' mikor, az-is ki nem *contribualt*, kiktől ha *requiral*tatnak, az *Generale Regestum*ot *conserv*valo személlyek tartozzanak igaz *Quietantiát* adni; hogy ha penig az *Generale Regestum*ban sem találtatik, bé-vehető bizonyságokkal, vagy ha az sem lenne, hitivel az *Porceptor*ok, avagy az ado *administral*ó felek igazitsák magokat. *Ex Art. An.* 1664

Edictum XLIX.

VAlamiképpen az Szász *Nation* lévő Atyánkfiai, *annuatim* derekas szám adással tartoznak az adonak *exigal*ásárol és *administral*ásárol, ugy az Vármegyéken, és egyéb hellyeken-is minden féle *Perceptor*ok szám adassal tartozzanak. *Ex Art. An.* 1667.

Edictum L.

AZ Vármegyéken és Szekeken *Perceptor*ságra illendő Embert, ha kit azon Vármegye és Szék *denominal* s' nem akarná fel-venni, *eo facto flor.* 200. *exequal*tassék rajta, azon helynek Tisztei által. *Ex Art. An.* 1667.

Edictum LI.

HOgy Nagyságodnak Kegyelmes tekénteti lévén alázatos *Instantia*nkra *Articulus*ban engedte iratnunk hogy az melly szám ado *Perceptor*ok meg-halván, vagy *penitus deficial*ván *Res mobilis*eket a' kik kezekhez vették, az fel-szedett adót-is azzal *Ex Art. An.* 1664

edgyûtt akar kik idegenek *pretendal*ván azt az ollyanoknak maradott joszága, fizessen-meg abbol az *verus Successor* kik szám-adásra kénszerittetnek, *consideratio*ban vévén hogy *resmobilise*ket az idegenek a' *verus Successor*oknak tartozzanak ki-adni: kihez képest végeztük hogy az illyen *bonumo*kat az idegenek az *verus Successor*oknak *ad requisitionem ipsorum sub pœna dupli*, halogatás nélkûl ki-adgyák, *alioquin* azon Székeknek Tisztei által *vigore præsentis Articuli exclusis omnibus juridicis remediis cum pœna præspecificata exequall*yák rajtok.

Conclusio.

NOS itaq; qui Regnum nostrum Transilvaniæ, & Partes Hungariæ ejidem subjectas, non minus legibus & Consvetudinibus approbatis, quam armis defendere regere & gubernare intendimus, accepto tali Articulorum Compilatorum compendio, instantiis ac votis Dominorum Statuum & Ordinum clementer admissis & benevolè exauditis; Quia opusculum illud, Universosq; Titulos & Articulos in eodem contentos, Patriis legibus, Decretis, Constitutionibus, Consvetudinibusq; approbatis, Consentaneos, proficuos imò justos & honestos esse videamus; Eam ob Causam idem & omnia in eodem conscripta, quo ad omnes Titulos & Articulos, ratos, gratos, & acceptos habentes acceptavimus, approbavimus & ratificavimus, ac præfatis Dominis Regnicolis pro statutis & legibus valitura & valituros confirmavimus; Pro ut acceptamus, approbamus, & confirmamus, harum nostrarum literarum vigore & testimonio mediante. Datum in Civitate nostra Alba Julia die quarta Mensis Martii ultima *scilicet* die Congregationis. Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Sexagesimo Nono.

INDEX

INDEX.

Articulorum Compilatorum.

Literæ, P. ubiq; Partem; T. Titulum; A. Articulum; F. Folium, E. Edictum denotando.

A.

A Dosság meg-vételéről. P. 4. T. 15. A. 1. F. 76.

Adosságot mellyet meg-nyernek, *remedium*ok nem *obstal*ván, *sententiá*val meg-vehessék. P. 4. T. 16. A. 2. F. 78

Item hogy a' foglyokat-is *quindena*ig tarthassák, *Eodem* F.

Apor Lázárnak a' Kézdi Vásárhellyiekkel valo veszekedése az Lemhényi és több falubéli erdőről. P. 3. T. 8. A. 9. F. 41.

Aranyas Szék Arenda fizerésre ne kénszeritessék. P. 3. T. 8. A. 4. F. 40.

Arestum és *Potentia*knak meg-külömböztetéséről. P. 4. T. 16. A. 1. F. 77.

*Articulus*oknak *Exemplara* Itélő Mestereknél meg-tartassék. P. 3. T. 12. A. 1. F. 49.

Edictorum sub A.

Abrugy Bányán *Civilis funduſt* biro Nemesség, *contribua*lni tattozzék az *Civilis fundus*ról, s' egyéb tereh-viseléſt-is *support*allyanak. P. 5. E. 11. F. 83.

Adaját, az Országtol reá vettetett, a' ki meg nem adná. P. 5. E. 40. F. 93.

Ado, *Porta Contentatio*jára a' Só Aknák jövedelméből, husz ezer Tallér igértetik. P. 5. E. 43. F. 94.

Adonak meg-inditását, *Porta Contentatio*jára valot késedelmeztetők ellen. P. 5. E. 44. F. 95.

Item az Adonak fel-szedésének modgyárul. P. 5. E. 45. F. 97.

Arany és Tallérnak el-váltasárol. P. 5. E. 37. F. 92.

*Articulus*okban a' hol *expræssa pœna* nincsen, két száz forint a' *pœna*. P. 5. E. 1. F. 80.

B.

Balás-falvárol *Consensus* ádás. P. 4. T. 12. A. 5. F. 71.

Balás-falvára ujjabb *Donatio* adás *jure perpetuo*. Fogaras földi három *inscriptios* falukkal edgyütt. P. 4. T. 12. A. 6. F. 71.

Balog Máthénak felső Oroszi *portio*jának, Górgény Izent Imrehi Nemes udvarházának ahoz biratott malmával, *Item* Pap Almás nevü falujának *Donatio*ja *Confirmalása*. P. 4. T. 12. A. 11. F. 74.

Balo Lálzlo Præszáka nevü *Fiscalis* falujában *confirma*ltatik. P. 4. T. 12. A. 13. F. 75.

Bánfi Dienes Colosvári Fő Kapitánynak, az Három *Nation*nak, pecséti alatt költ *Edictum*oknak *Confirmatio*ja P. 3. T. 12. A. 4. F. 49.

Bányák *colal*tatása. *Vide sub literam* L.

Biroságot a' melly *sessionatus* Nemes ember Vármegyékben kételenittetik viselni, táborozásnak idején othon maradhasson. P. 3. T. 4. A. 1. F. 35.

Biroság viselés az Vármegyéken *juxta quantitatem portionis* légyen mint az korcsomállás *limit*álása. P. 3. T. 4. A. 2. F. 32.

Biroságot az székelyek közt az veres Darabantokkal edgyütt mind lovas puskások, és régi *Primipilus*ok rend szerént viselyék. P. 3. T. 4. A. 3. F. 32.

Biroságot Nemes ember ne viselyen. P. 3. T. 4. A. 4. F. 32.

Edictorum sub B.

Bánfi Hunyadiak nyom fel-vétellel nem tartoznak. P. 5. E. 10. F. 82.

Békés-Vármegyének adozása. P. 5. E. 35. F. 91.

Birok az holdoltságon Törők és Armás járást tartozzanak hirré tenni. P. 5. E. 31. F. 90.

Bethlen Jánosnak két rótt emberei *relaxa*ltatnak. P. 5. E. 47. F. 99.

C

Csiki hámoron, harminczadon és örökön a' Vitézlő rend törvény szolgáltatásárol. P. 3. T. 8. A. 1, F. 39.

Csikban az hámorhoz szabados fa vágás, és azoknak szokott fizetések meg-járása. P. 3. T. 8. A. 3. F. 40.

*Commissariu*sok ellen ha sok számu fegyveres nép kelne-fel és ugy fegyverkeznének ellenek, nem rendes *Repulsio*val *obvia*lnák azok ellen *pœna*. P. 4. T. 14. A. 1. F. 76.

Edictorum sub C.

Csik szeredában másunnan valo Csizmadiák-is miveket bé-vihessék. P. 5. E. 29. F. 89.

Colosvári hadnagyoknak *Assessor*oknak válaszlásárol, s' az ott valo *Præsidium* lovainak tartásárol. P. 5. E. 3. F. 81.

Colosvári Kapitány *requisitio*jára, ha hó pénzel katonák el-szöknének mindenütt tartozzanak meg-fogni és kézben adni *sub pœna*. P. 5. E. 4. F. 81.

Colosvári lakosok, az *Approbata Constitutio*ban Boros-Jenőről irt *Edictu*mok *observa*lására köteleztetnek. P. 5. E. 5. F. 81.

D.

Daroczi és János falvi lakosok között valo *Controversia* el-igazitására *commissariu*sok rendeltetéle. P. 3. T. 13. A. 5. F. 51.

Désre O és Uj Tordára telepedendők *Nobilita*ltatása, és szabadságokrol. P. 3. T. 11. A. 6. F. 47.

Désre O és Uj Tordára telepedteknek régi Fejedelmek *Donatio*jok, *Collatio*jok, *Privilegium*ok meg-tartatván *jus regium*mal *confirma*ltassanak, semmi majorságbol Dézmát ne adgyanak P. 3. T. 11. A. 7. F. 47.

Désiek O és Uj Thordaiak mészárszéket és korcsomát tarthassanak. P. 3. T. 11. A. 9. F. 48.

Dézmálni a' vicé Dézmások mikorra mennyenek ki, s' a' szegénységnek lovain ne járjanak *sub pœna*. P. 2. T. 4. A. 1. F. 26.

Dézma bé szállitásakor a' *Fiscalis* Tisztek, egyéb tereh-viseléssel a' szegénységet ne terhellyék. P. 2. T. 4. A. 2. F. 26.

Dézmákat *privata person*áktol ha kik el-viznek *pœná*ja p. 2. T. 4. A. 3. F. 26.

Dézmák bé-szolgáltatása Biharvidékiről. P. 2, T. 4. A. 6. F. 28.

Dézmások pinczéket mint járjanak, s' a' Dézmákat mint szálittsák. P. 2. T. 4. A 4. F. 27.

Dézmások gabonát az szegénységgel ne vetessenek; egyebekben-is ha *exorbita*lnának *pœna*ja. P. 2. T. 4. A. 4. F. 27.

Dézmálok pénzeket szegénységnek ki-adván, azért valo szokatlan *honorarium* s' szanczoltatásért *pœna*. P. 2. T. 4. A. 5. F. 27.

Divisio dolgában ha egy rendbéli dologrol külön külön *Repelle*ltatnának, edgy *onus*sal tartozzék a' *Repellens*. P. 4 T. 6. A. 1. F. 62

*Donatio*k mellyek elébb *emana*ltattak, azok állyanak-meg. P. 4. T. 12. A. 1. F. 69.

*Donatio*kat kik idegen Nemzet által *Solicita*ltak, vagy *Solicita*lnának-is ennek utánna, *cassa*ltassanak *Cum pœna & processu*. P. 4. T. 12. A. 3. F. 70.

Edictorum sub D.

Dés Várossa palánkal mint vétessék környül. P. 5. E. 8. F. 28.

Desiek *Regalis*sal hogy ne hivattassanak. P. 5. E. 9. F. 28.

*Donatio*kat a' *Fiscalis* jószágokrul a' *Possessor*ok, Tanács Urak, Fő Tisztek és Tábla fiai elejekben *produca*lni tartozzanak. P. 5. E. 27. F. 88.

E

Enyediek kik ujonnan Nemesedtek a' Várossal edgyet érczsenek, magokra s' házokra rakodott adot a' *Collegium*hoz adgyák-meg. P. 1. T. 1. A. 7. F. 2.

Erdőkre kik tilalmasok és hatalmasul mennének más Falubéliek számos magokkal, vagy ha *privatim* cselekednének-is azok ellen *pœna* és *processu*. P. 3, T. 7. A. 2. F. 39.

F

Faluknak Folnagyi Birái semminémű Postálkodoknak sanczoltatoknak semmit ne *conferal*lyanak, se féltekben, se egyéb *respectus*ra nézve *sub pœna*. P.3. T.1.A.2.F.31.
Fejedelem Barcsai Akos *Conditioi*. P.2.T.1.A.1.F.5.
Azon Fejedelem *Juramentuma*. P.2.T.2.F.11.
Fejedelem Rákoczi György *Juramentuma*, P.2.T.1.A.3.F.12.
Azon Rákoczi György Fejedelemnek *Juramentuma* a' *Regnicola*knak, P.2.T1.A.3.F.12.
Fejedelem Kemény János *Conditioi*. P.2.T.1.A.4.F.13.
Azon Kemény János Fejedelemnek *Juramentuma*. P.1.T.1.F.18.
Item a' *Regnicola*knak-is ő Nagyságához *præstált Juramentum*ok. F.18.
Fejedelem Apafi Mihály Urunk ő Nagysága *Conditioi*. P.2.T.1.F-18.
Azon Fejedelem *Juramentuma*. P.2.T.2.F.23.
Item a' *Regnicola*knak-is ő Nagságának le-tett *Juramentum*ok. F.14.
Fejedelem Apafi Mihály Urunk ő Nagysága 24-dik *Conditioja qualificaltatik*. P.2.T.2. A.6.F.25.
Fejedelmek Gyűlések alatt elsőben ki-adatott *propositio*jokon kivűl ujjabb *propositiok* ne *annectal*taſſanak, el-kerűlhetetlen *casus*okon kivűl. P.2.T.2.A.3.F.24.
Fejedelmek mikor egyik lako hellyekből máſikban indulnak, *Fiscus* szűkségére valo szekerekre Hop-Mester viſellyen gondot. P.3.T.1.A.9.F.31.
Fejedelmek hol lakásokat *continuál*yák, Udvara népe lovo'tat körűl valo nemeſség rétekre ne kőſsék. P.2.T.2.A.1.F.24.
Fejedelmekre valamelly joszágok *per notam vel defectum, aut virtute Articulorum devolvál*tatnak se feleségeknek, se gyermekeknek ne *conferal*hasák, hanem *benè merita per*sonának adgyák eddig valokon kivűl. P.3.T.9.A.14.F.75.
Fejérváratt lako nemeſségnek fűvelő helly rendeltetik, P.2.T.2.A.2.F.24.
Fiscalis Tiſztek *ſimplex requiſitio*jára ne tartozzanak semminémű vono marhát és szekeret adni, hanem Szekeknek Tiſzteit *requirál*ya felőlle. P.3.T.1.A.8.F.31.
Fiscus kezében *per notam & per contractum deveniál*t faluk és *portiok*, ha szintén a' *Fiscalis Regeſtum*ban irattattanak-is, *jure perpetuo*-is el-adattathatnak. P.4.T.12.A.15.F.75.
Fogaras Vára *cum pertinentiis* Méltoságos Bornemiſza Anna Fejedelem Aſszonynak *inſcribal*tatott. P.4.T.12.A.4.F.70.
Foglyokat *quindenái*g tarthaſſanak a' meg-fogtatok, vide *ſub litera* A. az Adoſságrol.

Edictorum ſub F nullum.

G.

Gőrőgők és egyéb kereskedő rendeknek adáſok vévéſek *modalitás*árol. P.3.T.15.A.1.F.54.
Gyalu Vára *inſcribal*ása 35000, forintbã Bánfi Dienes Uramnak. P.4.T.12.A.7.F.72.
Gyilkoſságot *pátrál*ók ellem *proceſſus*. P.3.T.14.A.4.F.53.
Gyűléſek ki-ſzolgáltatásának hellye és napja, s' *Propoſitio*knak ki-adáſa Tanács Urak *Conſenſus*ából légyen. P.2.T.2.A.4.F.25.

Edictorum ſub G.

Gellára telepedendő puskáſokrol. P.5.E.6.F.81.
Generalis Gyűléſek *celebral*tatáſakor az *Status*oknak külőn külőn egy egy utza rendelteſsék a' ſzállás oſztótol. P.5.E.17.F.84.
Gyűléſek alatt a' mies emberek mindenféle miveket, és egyéb rendek-is el-adando marhájokat ſzabadoſſan bé-viheſsék és árulhaſsák minden hellyeken. P.5.E.16.F.84.
Gyűléſt ha kik végig nem várnak, vagy Gyűléſnek idején, jelen nem lennének, azok ellen *pœna*. P.5.E.18.F.85.

H.

Házaſságbéli ſzemélyek egymáſt el-hagyván, Papok itéleti ſzerént mint tartozzanak *redeal*ni, nem *redeál*oknak s' rabságbol meg-ſzabadult társoknak jovok *reſtitual*tatása, P.1.T.1.A.8.F.3.
Háczokiaknak Rákoczi György Fejedelemtől adatott *Privilegium* az Postálkodás *tollál*ásárol, *cum conditione* helyben hagyatik, P.3.T.1.A.2.F.29.

Halmágyon Nemes háznál-is a' tisztek meg-foghatsák a' latrokat, P. 3. T. 14. A. 3. F. 53.
Harminczadok Tordán és Széken *erigal*tatsanak. P. 1. T. 3. A. 1. F. 25.
Harminczadosok, vámosok, és *Rationistak* kik illetlen *exactio*kat cselekesznek *pœnája*. P. 2. T. 3. A. 2. F. 25.
Harminczad és Vám adással, kik az Oláh országból gabonát hoznak magok szükségekre, nem tartoznak, egyéb aránt nyereségre hozók tartoznok. P. 3. T. 3. A. 8. F. 35.
Háromszékiek között ha *extraneus*ok perlekednek *Relatoriá*val bizonyithassanak. P. 3. T. 8. A. 13. F. 42.

Hidakrol utakrol, *vide sub literam* U.

Ör mezei hidakrol valo Vám adásnak el-igazitására bizonyos személyek rendeltetnek. P. 3. T. 3. A. 5. F. 34.
Az Maros Vásárhellyi hidon járók közzül kik tartozzanak vámot adni. P. 3. T. 3. A. 7. F. 35.
Váradgyai és Fogarasi hidak épittéséről. P. 3. T. 3. A. 6. F. 25.

Edictorum sub H.

Háczakiak és Vajda hunyadiaknak adozásokrol. P. 5. E. 41. F. 93.

I.

Jobbágy fel-kéréstől ha ki akar pert inditani, *arbitrium*ában állyon Táblánné vagy Vármegyén akarja *exequal*ni. P. 4. T. 1. A. 1. F. 56.
Jobbágyoknak kik *ab Anno* 1657. *aufugi*áltak azoknak *reductio*jokrol. P. 4. T. 1. A. 2. F. 57.
Jobbágyok kik *ab Anno* 1657. bujdostanak-el, és ha azoknak *reductio*jakor *repell*álnának, mint legyen *executio* azok ellen. P. 4. T. 1. A. 5. F. 58.
Jobbágyok kik *ab Anno* 1657. Fogaras földéről el-bujdostanak azoknak *reductio*jokrol, P. 4. T. 1. A. 6. F. 58.
Jobbágyok *reductio*járol mellyek *post annum* 1657. *aufugia*ltak, az Beszterczei negyedik, és Fogarasi 1666-ban *augeal*t *Articulus*oknak meg-tartása, annak *excessusi* s' *executio*nak *modalitas*si a' *Fiscus* részéről-is *reciproce* hogy legyen, P. 4. T. 1. A. 7. F. 58.
Jobbágyok hogy mind Aknás és egyéb helyekről ki-adassanak, P. 4. T. 1. A. 4. F. 58.
Jobbágyok kik elébbi feszkekre haza akarnak menni minden hellyekről el-bocsattassanak *sub pœna Articulari*, személyekben és javokban meg ne bántassanak, a' kezesek-is *absolvál*tassanak a' kezesség alol, P. 4. T. 1. A. 8. F. 59.
Ingyen gazdálkodással kinek tartozzanak s' kinek ne, *vide sub litera* P. F. 30.
Inquisitio dolgában, egyéb *executio*ban-is *árbitrium*ában lévén az *exponens*nek kit akar *Regius*nak iratni a' két *Cancellarian* lévő Deákok-is *procedal*hatnak, P. 4. T. 5. A. 2. F. 61.
*Incorpora*ltatása Gyulafi Lászlonak, Fekete Lőrinczneк, Gillányi Gergelynek, Pongrácz Gergelynek, és Samariai Péternek. P. 3. T. 12. A. 3. F. 49.

Edictorum sub I.

Igeni vásár *tollál*tatik, az Fejérvári penig *Conditio*ztatik. P. 5. E. 30. F. 89.

K.

Kalotaszegi szegénységnek Colosi Aknáról elégséges só adassék kik-is szállithassák Bánfi hunyadra. Az Kőrösben lakoknak bellyebb jöni soért szabad ne légyen, P. 3. T. 16. A. 1. F. 55.
Káptalanok *requira*ltatván *mandatum*mal, az leveleket halogatásnélkül ki-irják, P. 4. T. 13. A. 1. F. 75.

Káptalanban a' *liber Regius*ok bé-adassanak, *eodem folio*.

Károsittattak-meg sokan ez el-mult háboruságos időkben, azoknak károk *restitual*ásának *processusa*. P. 4. T. 8. A. 1. F. 65.
Kézdi Vásárhellyiek *Privilegium*okkal éllyenek, a' miről penig *Privilegium*ok nincsen, tartsák az Ország törvényéhez és szék *usus*sához magokat. P. 3. T. 8. A. 6. F. 41.

Kézdi

Kézdi Vásárhellyiek *Controverſiá*joknak el-igazitasára, a' vitézlő rendekkel *Commiſſarius*ok rendeltettek. P. 3. T. 8. A. 7. F. 4.
Korcsomát ha paraſzt emberek Nemes ember borára akarmi ſzin és *prætextus* alatt tartanak, azok ellen *proceſſus* és *pœna*. P. 3. T. 6. A. 1. F. 37.
Korcsomállás Huſzton csak a' Huſzti *Patrona* ſzámára légyen. P. 3. T. 6. A. 3. F. 38.
Kornis Gáſpár Uram dolga Kemény Jánoſné Fejedelem Aſzſzonnyal. P. 4. T. 17. A. 1. F. 79.

Editorum ſub K.

Kővár vidékiről *Fiſcalis* Jobbágyokat magok joſzágiban ſzállitókrol, P. 5 E. 7. F. 81.
Követeket Várakban és Városokban ne ſzállicsák. P. 5. E. 22. F. 86.

L.

Levelek *rehábeálása Dotáliſtá*k és egyebektől. P. 4. T. 11. A. 1. F. 68.
Leveleit Mikes Kelemennek s' máſoknak-is mi formában adgyák-ki. P. 4. T. 11. A. 2. F. 68.
Liber quæſtus ſzabados járás kelés, Bányák *coláltatása* engedtetik. P. 3. T. 9. A. 1. F. 43.

M.

*Malefactor*okat földes Urok-is meg-büntethesék. P. 3. T. 11. A. 1. F. 45.
*Mandatum*mal *tempore inquiſitionis* mint *procedal*lyanak a' *Fundus Regius*on lako Száſz Atyánkfiai közt. P. 4. T. 4. A. 1. F. 60.
*Mandatum*ot kik *illegitimum*ot *extrahál*nának, vagy *Cancellarián* lévő Deákok irnának azok ellen *pœna*. P. 4. T. 4. A. 2. F. 60.
Máramaroſi *pacificatio* a' Lengyelekkel *confirmál*tatik. P. 3. T. 10. A. 1. F. 44.
Ugyan az Máramaroſiak hogy czédula pénzel ne tartozzanak. P. 3. T. 10. A. 2. F. 44.
Máramaroſiaknak a' Lengyelekkel valo *pacificatio*jok ellen, a' kik *Jacobus Patoczki* ſzolgáját meg-károſitották, vagy ez után-is haſonlo dolgot cselekednének *pœna*. P. 3. T. 10. A. 3. F. 44.
Máramaroſiak a' lopott marhak nyoma dolgából az Ország *Conſtitutio*ihoz tartsák magokat. P. 3. T. 11. A. 4. F. 45.
Máramarosban a' Sótol harminczad ne *exigal*taſsék. P. 3. T. 10. A. 5. F. 45.
Máramaroſi Nemeſség, ſem penig Huſzt, Visk, Técső, Hoſzſzu Mező és Sziget nevű Városok lakoſi harminczaddal ne tartozzanak. P. 3. T. 10. A. 6. F. 45.
Maros Vásárhelyiek és egyéb helybéliek-is az *Decretum* és Ország *Conſtitutio*ja ſzerént ellyenek törvény dolgából. P. 3. T. 8. A. 12. F. 42.

Editorum ſub M.

Medgyes Szék adaja ſegittetéséről. P. 5. E. 42. F. 94.

N.

Nagy Tamás Uramnak Wladháza és Nyirmező nevű Faluinak a' *Fiſcalitaſ*ság alol valo fel-ſzabaditások. P. 4. T. 12. A. 10. F. 73.
Nemes ember *ſuſpitio*ra meg-fogattaſsék. P. 3. T. 12. A. 2. F. 49.
Nemeſſiſzabadságnak helyben állittatásának igertetése. P. 2. T. 2. A. 5. F. 25.
Nyom vitele, az Apor és Miko Familia s' Csik Széki kozmás megyében lévő rendek között. P. 3. T. 8. A. 2. F. 40.

Editorum ſub N.

Nemes ember ha rá vetett ſummát meg nem adhatná, vagy meg nem akarná adni, s' más adgya-meg érette, azt a' joſzágát birhaſſa addig a' ſummáig, a' ſummát le-tévő fél, mig meg-adhattyák pénzét. P. 5 E. 33, F. 90.
Nyom dolgárol. P. 5. E. 24. F. 86.
Nyomot fel-venni a' melly *Oppidum*ok és helyek eddig nem tartoztak, ez után ſe tartozzanak, *cum conditione*. P. 5. E. 25. F. 87.
Nyom fel-vétellel Tot faludi, Sárdi, Kisfaludi Nyirmezei, Wladházi és Morcsinai Falubéli lakoſok-is tartozzanak. P. 5. E. 26. F. 88.

O.

O

Oláh Wladika, és Oláh Papok tőrvénytelen bűntetéſek cselekedetiért mint *refrenáltaſ-*ſanak. P. 1. T. 1. A 9. F. 4.

Oláh Eſpereſtek és Papok halgatojokat Beſzerikájokbol oknélkúl ki-tiltanák, vagy kiſ-dedeket meg nem kereſztelnének, mint bűntetteſſenek. P. 1. T. 1. A. *10*. F. 4.

Oláh Papokon, Dézmájokon és illendő *honorariumo*kon kivűl egyéb taxa ne *exigal-*taſsék. P. 1. T. 1. A. 6. F. 2.

Edictorum ſub O.

Ortok kik jók és *Leopolduſo*knak neveztetnek, Lengyel Orſzági Suſtákok, és Cſászár Garaſſa minden rendektől való el-vétele, ellenben Lengyel Orſzági négy poturás uj ſuſtákok *kik* hibáſok hogy bé ſe hozaſſanak e' hazában, az ót pénzes garas penig hogy ki ne viteſsék. P. 5. E. 36. F. 91.

Őrizés nappali tiltatik. P. 5. E. 23 F. 86.

P

Papoknak s' Schola Meſtereknek Rákoczi György Fejedelem idejétől fogva el-foglalt Dézmájok, *Quarta*jok mint *reſtitual*taſsék. P. 1. T. 1. A. 6. F. 2.

Peculium nevezet *tolla*ltatáſa *cum conditione*. P. 3. T. 13. A. 6. F. 51.

Pénzeket az el-mult időkben kik *Porta contentatio*jára ki-adták azoknak *contental*tatásá-rol. P. 4. T. 9. A. 1. F. 66.

Poſtálkodók és Poſták *inſolentia*jokrol kik a' ſzegénységet rend kivűl huzzák vonnyák, marhájokat ſzekerek és ekéjek elől el-veſzik azok ellen való *pœna* és *proceſſus*. P. 3. T. 1. A 1. F. 28.

Poſtálkodáſt kik *continual*lyák s' kinek-is kelleſsék adni poſta lovat, az ellen cselekedők-kel edgyűtt *Articulus*. P. 3. T. 1. A. 5. F. 30.

Poſta ló ókór és ſzekér adáſſal s' ingyen gazdálkodáſſal s' tereh hordozáſokkal kiknek tartozzanak s' kiknek ne, sőt maga dolgában járonak *Salvus Conductuſ*-is hogy ne a-dattaſsék, ezekről való *Articulus*. P. 3. T. 1. A. 3. F. 30.

Poſta lovat a' hol ennek előtte tartottanak ez után-is tarcsanak. P. 3. T. 1. A. 10. F. *32*.

Item, Poſta ló tartáſa Máramorosban mint légyen s' Erdélyben-is bizonyos hellyeken az Szász Atyafiak hogy rendellyenek

*Potentiariuſo*k kezekből ha az *verus hereſe*knek viſzſzá foglaltatik joſzágok Tiſztek ál-tal s' még-is *præoccupal*nák *major potentia*n *convincal*taſſanak, harmadſzor fejek űttel-sék-el. P. 3. T. 7. A. 1. F. 38.

*Potentia*krol irt Medgyeſi *brevis Articulus cum declaratione tolla*ltatik. P. 3. T. 11. A. 5. F. 50.

Puskáſok mikor vadáſzni mennek ſe bort, ſe poſta lovat nékiek ne adgyanak, melly el-len ha cselekednének *pœna*. P. 3. T. 1. A. 11. F. 32.

Prædikátorok mi formán maradhaſſanak hellyekben. P. 1. T. 1. A. 3. F. 1.

Prædikátorok jövedelmének ki-ſzólgáltatásárol. P. 1. T. 1. A. 5. F. 2.

Prædikátorok házához ha el-lopott marhának nyomát viſzik mint *procedal*lyanak. P. 1. T. 1. A. 4. F. 1.

Pribékeknek, Armáſoknak és egyéb czégéres vétekben élő latroknak lappangtatáſa, duggatáſa, s' mellettek fel-támadáſa felől. P. 3. T. 14. A. 1. F. 52.

Privilegium vagy *Immunitas*, közönséges tereh viſelés *extraha*lók ellen. P. 3. T. 8. A. 8. F. 41.

*Privilegium*ok s' egyéb *Collatio*k mellyek a' *Decretum* s' Nemeſſi ſzabadság ellen *emanal-*tattak, azok *invalidal*taſſanak. P. 4. T. 12. A. 2. F. 70.

Edictum ſub P.

Puskáſok *Fiſcalis* joſzágokbol két ſzáz ſzámuan való *Nobilital*tatáſa. P. 5. E. 20. F. 85.

Puskáſok kik *Nobilital*tattanak a' *Fiſcalis* joſzágokbol és *Conditio*jokhoz nem tartanák magokat, jobbágyságra *redeal*nak. P. 5. E. 21. F. 86.

*Perceptor*ok s' adózo ſzegénység *Quietantia*jokat el-veſztvén mint igazitsák dolgokat. P. 5. E. 48. F. 99.

*Perceptor*ok minden hellyekről ſzám adáſſal tartozzanak. P. 5. E. 49. F. 99.

Perceptor-

*Perceptor*ok kik *penitus deficial*tak, a' kire *res mobiliſſi* ſzállottanak a' tartozzék ſzám adáſſal. P. 5. E. 51. F. 99.
*Perceptor*ságot ha ki fel nem venne Vármegye vagy Szék válaſztásából, *pœna*ja. P. 5. E. 50. F. 99.

R.

Rabok adoſsága meg-vételéről. P. 4. T. 7. A. 2. F. 63.
Rabok kik máſokat kezeſségben benne hadtak, vagy egyéb *fraudulentiá*kat cselekedtenek, azok ellen valo *proceſſus* bűntetés. P. 4. T. 7. A. 5. F. 64.
Raboknak ki-váltáſokra valo pénzeket ha kik el-veſztenék, vagy el-költenék, azok ellen *proceſſus és pœna*. P. 4. T. 7. A. 4. F. 64.
Rabnak ſzabadulásáért, ha levelere adták-el joſzágát örökösön, az *ſtall*yon, ha annélkül, ő ſzabadságában állyon *rehabea*llyaé neme. P. 4. T. 7. A. 3. F. 63.
Rabságban eſett Urának ſzabadulásárt és ſanczáért a' melly Aſzſzony maga joſzágát eladta, annak *rehabea*láſa. P. 4. T. 7. A. 1. F. 62.
Régenben poſta lovak tartásának *modalitaſſa*. P. 3. T. 1. A. 6. F. 30.
*Regius Funduſ*on lévő erdőkre mint hajtaſſanak a' *Fiſcus* ſertés marhái. P. 3. T. 13. A. 3. F. 51.

S.

Salvus Conductus ſe Máramarosban, ſe Száſzságon, ſe más hellyeken, idegen kereskedő rendeknek s' egyéb rendeknek-is idegeneknek ne adattaſsék, P. 3. T. 2. A. 1. F. 32.
Salvus Conductus ha mikor adatik *ſpecificalt*aſsék-meg, kiknek, hány ſzeméllyeknek hová menőknek adatik. P. 3. T. 2. A. 2. F. 33.
Sárpataki Márton Alſo Oroſzi *Fiſcalis portio*jában *confirmált*atik. P. 4. T. 12. A. 12. F. 74.
Só adattatás az haza fiainak *ante omnes extraneos*, P. 3. T. 16. A. 3. F. 56.
Sóval kereskedők ha kik az *Fiſcuſt defraudall*yák azok ellen *pœna*. P. 3. T. 10. A. 2. F. 55.
Száſz *Nation* lévő ſzegénység kőzt ingyen élődés quartélyozás *tollal*taſsék, P. 3. T. 1. A. 4. F. 30.
Száſz *Nation* lévő Atyánkfiai mint ſzolgáltaſſanak tőrvényt, P. 3. T. 13. A. 4. F. 51.
Száſzság, Nemeſſeknek s' egyéb rendbélieknek javokat *recipiál*ván ſe ſzemellyekben, ſe *repoſitum*okban meg ne károſitsák, ſe ki ne adgyák, még Fejedelmek parancsolattyára-is, ez ellen ha cselekednének *pœna* és *proceſſus*. P. 4. T. 10. A. 1. F. 67.
Száſzságot mitsoda *Caſus*okbol *evocal*haſsák *immediate* Táblára melyből nem, P. 3. T. 13. A. 1. F. 50.
Száſzságon vagy *Regius Funduſ*on a' *Fiſcalis* Tiſztek *Fiſcus* ſzükségére a' falubelieknek *requiſitio*jok nélkül tavokat ne halászhaſsák, P. 3. T. 13. A. 2. F. 51.
Székelyek hogy két helyes *exceptio*val élheſſenek, P. 4. T. 2. A. 1. F. 59.
Székelységen a' ſer korcsomállás bor korcsomálláſnak idején-is minden rendeknek meg-engedtetik. P. 3. T. 6. A. 2. F. 38.
Székelységen a' latrok *proſequal*tatásában eddig valo *abuſus*ok *tollal*tatnak s' *procedall*yanak az Artikulusok ſzerént, P. 3. T. 8. A. 5. F. 40.
Székelység kőzt gonoſzul el-veſzett marhák ſzovatyos állitásárol, P. 3. T. 8. A. 14. F. 43.
Székelységen a' kik *extrahal*t *Novum*okat el-veſztették, P. 3. T. 8. A. 10. F. 42.
Székelységen a' hol kevés az Darabant, a' Lófővek-is tartozzanak foglyot őrzeni és kéſérni. P. 3. T. 8. A. 11. F. 42.
Szék Várossában a' Doboka Vármegyei Nnmeſség mikor perlekednek ne tartozzanak kezeſt állitani. P. 3. T. 11. A. 2. F. 46.
Szitkodáſok bűntetéſeksól. P. 3. T. 14. A. 2. F. 52.

Edictorum ſub S.

Sokadalmokban az haza fiainak engedtetett első *prærogativa* az adás vévésben, P. 5. E. 13. F. 83.
Szakmár Vármegyéieknek ujjolag valo határ halom *erigal*áſt a' Tiſztek ne *admittál*lyának, P. 5. E. 31. F. 89.
Székelyhidnak el-rontásáért Boldovai Márton nem *cauſál*tatik. P. 5. E. 39. F. 93.
Szék Várossában *reſideal*t s' *reſideal*ando Nemeſséget, ott *reſideal*ni ne *impedial*lyák, *ſub pœna*. P. 5. E. 12. F. 83.

Szentegyház erdejére valo gondviselés, a' Falubéliek *dispositio*jában, nem az egyházi rendekében állyon, annak *proventussa* Templom épitésére *convert*altatsék, P 5 E 19. F 85.
Szent miklosi puszta *prædium*rol. P. 5. E. 38 F. 92.

T.

Tanácsi rend s' Tábla fiai külön külön tizenkét számuaknál alább ne legyenek; *Item* mind Vármegyéken, Székeken, Várakban lévő sőt külső állapotbéli Fő és Vice Tisztek-is akár fizetett, akár egyéb rendbéliek legyenek, nem csak a' Fejedelmek, hanem az Ország hűségére-is hittel legyenek kötelesek, P. 3. T. 5. A. 1. F. 37.
Teleki Mihály Uramnak Kővár vidékin Drágavilma és Szernicze, Viszont Fogaras földén Oprakercsesora és felső Arpás nevű faluknak *inscriba*lása, P. 4. T. 12. A. 8. F. 73.
Teleki Mihály Uramnak a' kis Selyki Dézma *inscriba*lása. P. 4. T. 12. A. 9. F. 73.
Templomot más *Religion* lévők el-foglalván, mint *recuperal*tatsék, P. 1. T. 1. A. 1 F. 1.
Templomot parasztember nem akarván *frequentál*ni mint *cogal*tatsék, P. 1. T. 1. A. 2. F. 1.
Tisztek kik Fő Ispánok után *executio*kat szoktak tenni, ha illetlen *excessus*okat cselekesznek *Decretum* és *Articulus* kivül *pœna*, P. 1. T. 11. A. 3. F. 46.
Tisztek ha mikor *processualis* dologban akarnak *procedál*ni, akár *criminalis*, akár *mulctalis*, Nemes embereket, azokat nem kaphatván, Vármegye eskütteit-is *adhibeal*lyanak az ollyan törvény tételben, P. 4. T. 5. A. 1. F. 61.
Tisztek vagy más rendbéli *executor*ok, ha melly félelmes helyre *executio*ra nem mehetnek, elégséges magok mellé valo ember vétel, *sub pœna*, P. 4. T. 5. A. 3. F. 61.
Tordán a' kinek *Sessio* adatott az *exulált Partium*béliek közzül s' nem akarják ülni, adassék másnak, P. 3. T. 11. A. 8. F. 48.
Törvényes Székeknek *celebral*tatása mind Vármegyéken és Székelységen a' Fő Tisztekнek *correspondentia*jokbol rend szerént légyen, P. 4. T. 3. A. 1. F. 59.
Tővisre telepedtek kik más *Patronus*oknak szánto földöket, réteket, berkeket magok számára foglalták, annak *restitutio*járol. *Item* hogy Vármegye törvényétől-is függjenek, P. 3. T. 11. A. 10. F. 48.

Edictorum sub T.

Tisztek mind Székeken Városokon, Vármegyéken *Causa*kbol *emergál*ando *pœna*ból az *Causans*oknak *rata portio*jokat ki-adgyák, az *homagialis pœna*t penig éppen csak az *Causans*oknak hadgyák, P. 5. E. 2. F. 80.

V.

Vámosok, harminczadosok, és *Rationistá*k kik illetlen *exactio*kat cselekesznek *pœna* ja. *vide supra* H. F. 25.
Vám adással, kik az Oláh Országrol gabonát hoznak mint tartozzanak, *vide sub litera*, H. P. 1. T. 3. A. 8. F. 35.
Vám adással se Zaránd Vármegye, se másutt valo Nemesség magok szükségekről valo *vecturá*ctol ne tartozzanak, P. 3. T. 11. A. 4. F. 46.
A' Csucsi Vám *tollal*tatott, P. 3. T. 3. A. 4. F. 34.
Váradi Nemes és Vitézlő rend *successio*jok adattatásárol, Désen O és Uj Tordában, Egyházfalvában-is. P. 3. T. 11. A. 5. F. 46.
Városokban ha kik *refugii causa* menvén, *depositum*okat a' Tisztektől *repetal*tak, és *evocal*tattak érette, az ollyan *evocatio*k *cassal*tassanak, ez után pedig ki-adni ne tartozzanak, sőt ha kik az ellen cselekednének *pœna decerna*ltatik, P. 4. T. 10. A. 2. F. 67.
Utak bé-vágattatásárol; Annak ki-nyitása s' rajta valo járók kelők ellen, P. 3. T. 3. A. 1. F. 33.
Utakat mellyek szabadosok se Nemes, se parasztember el ne foglallyon, P. 3. T. 3. A. 2. F. 34.
Utakrol hidakrol ha hol Vámot szoktak venni meg-csináltassék, ha meg nem csináltatnak Vám adással ne tartozzék senki-is, P. 3. T. 3. A. 3. F. 34.

Edictorum sub V.

Városokon és Vásáros hellyeken a' szegénységnek-is mint a' Városbélieknek egyenlőképpen valo adás vévés engedtetik *sub pœna*, P. 5. E. 14. F. 84.

Városbéliek hogy Sokadalomnak idején vas és egyéb vételtől-is a' kűlső rendeket ne *præcludal*lyák, hanem mindenek egyaránt adhassanak vehessenek *sub pœna Articulari*, P. 5. E. 15. F. 84.

Véka és ejtel a' Colosvári vékához és ejtelhez méretteſsék, P. 5. E. 28. F. 88.

Edictorum sub Z.

Zállagos vagy *inscriptios* joszágot biro *Possessor*nak kezéből ha *redimal*tatik joszága az *Capitalis summá*val edgyütt, a' mit arra kellett ki-adni, azt-is tartozzanak meg-adni, Ide nem értvén az Rabokért el-zállagosittatott joszágokat. P. 5. T. 34. F. 90.

VÉGE.

M. N. MUZEUM KÖNYV-TÁRA